

Kompetensförsörjning i Blekinge

Underlag till handlingsplan för kompetensförsörjning i
Blekinge

2021-12-02

Dokumentnamn: Kompetensförsörjning i Blekinge		Revision: 01
Dokumenttyp:	Dokumentnummer:	
Detta dokument gäller för: Strategi och analys / Regional utveckling, kultur och bildning	Funktionsområde:	
Dokumentansvarig:	Beslut av:	
Beslut datum:	Nästa revidering:	

Innehåll

Figurförteckning.....	6
Tabellförteckning.....	8
Inledning.....	9
Begrepp och definitioner	9
Bakgrund.....	11
Konjunktur och läget på arbetsmarknaden.....	11
Strategier för kompetensförsörjning	13
Regionala förutsättningar i Blekinge.....	16
Demografiska förutsättningar	16
Blekinges arbetskraft.....	19
Personer i arbetsför ålder.....	19
Personer i arbetskraften	20
Gymnasial utbildning är av stor betydelse	22
Fler med eftergymnasial utbildning.....	24
Utvecklingen på arbetsmarknaden	27
En låg sysselsättningsgrad.....	27
Sysselsättningsgraden varierar kraftigt mellan olika grupper.....	28
Matchningen på arbetsmarknaden	30
Arbetsmarknadens utveckling under pandemin.....	31
Fler personer står långt från arbetsmarknaden i spåren av pandemin.....	32
Pendlingsmönster i Blekinge	34
Fördjupning: gymnasial kompetens i Blekinge	35
Gymnasialt utbildade i Blekinge.....	35
Utvecklingen inom utbildningsgrupper	37
Ställning på arbetsmarknaden.....	41
Matchning och resursutnyttjande	43
Brist på utbildningsgrupper	44
Utvecklingen på gymnasieprogrammen.....	46
Kompetenser i yrkesgrupper	49
Vård och omsorg.....	50
Utbildningar inom vård och omsorg	52

Utbildning.....	54
Utbildningar riktade mot yrkesgruppen	56
IT och data	58
Utbildningar riktade mot yrkesgruppen	59
Teknik och tillverkning.....	60
Utbildningar riktade mot yrkesgruppen	62
Byggteknik	64
Utbildningar riktade mot yrkesgruppen	66
Bilagor	67
Bilaga 1 - Yrken fördelat efter yrkesgrupper.....	67

Figurförteckning

Figur 1. Barometerindikatorn, 2007–2021. Källa: Konjunkturinstitutet.	11
Figur 2. Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator säsongsrensade data, trendvärden. Källa: Arbetsförmedlingen.	12
Figur 3. Antal inrikes in- och utflyttningar samt inrikes flyttnetto för Blekinge, genomsnitt 2016–2020. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	16
Figur 4. Befolkningspyramid med procentuell fördelning i 1 års-klasser för Blekinge och riket fördelat på kön. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	17
Figur 5. Demografisk försörjningskvot 2020 och förändring under 2000-talet. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	18
Figur 6. Befolkningsframskrivning för Blekinge efter åldersgrupp. Källa: SCB.	19
Figur 7. Personer i arbetsför ålder fördelat på födelseregion och kön. Källa: SCB.	19
Figur 8. Personer i arbetsför ålder i Blekinge efter aktivitet. Källa: SCB.	21
Figur 9. antal personer i arbetsför ålder och antal personer i arbetskraften i Blekinge. Källa: SCB.	21
Figur 10. Andel av befolkningen mellan 25–29 år som saknar treårig gymnasial utbildning, 2020. Källa: SCB.	23
Figur 11. Andel niondeklassare som är behöriga till gymnasieskolan, 2020. Källa: Folkhälsomyndigheten och SCB.	23
Figur 12. Andel av befolkningen (25–64 år) med minst treårig eftergymnasial utbildning, 2020. Källa: SCB.	24
Figur 13. Andel av befolkningen (25–64 år) med minst treårig eftergymnasial utbildning, 2020. Källa: SCB.	25
Figur 14. Andel av sysselsatta personer i Blekinge (dagbefolkning) med minst treårig eftergymnasial utbildning, 2020. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	26
Figur 15. Sysselsättningsgrad (20–64 år) i Sveriges regioner, 2019. Källa: SCB.	27
Figur 16. Sysselsättningsgrad (20–64 år) i Blekinges kommuner. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	28
Figur 17. Sysselsättningsgrad (20–64 år) efter kön och födelseregion, 2019. Källa: SCB.	29
Figur 18. Sysselsättningsgrad (20–64 år) efter utbildning och födelseregion, 2019. Källa: SCB.	29
Figur 19. Sysselsättningsgrad (20–64 år) i Blekinge efter vistelsetid, 2019. Källa: SCB.	30
Figur 20. Beveridgekurvan för Blekinge. Källa: Arbetsförmedlingen och SCB samt bearbetning av Region Blekinge.	31
Figur 21. Arbetslöshetsnivå som andel av den registerbaserade arbetskraften, maj 2021. Källa: Arbetsförmedlingen.	32
Figur 22. Antal inskrivna arbetslösa personer (16–64 år) i Blekinge. Källa: Arbetsförmedlingen.	33
Figur 23. Andel av befolkningen (20–64 år) med högskoleförberedande- och yrkesutbildning på gymnasial nivå. Källa: SCB.	35
Figur 24. Antal (nattbefolkning 20–64 år) efter utbildningsgrupp på gymnasial nivå, 2018. Källa: SCB.	36
Figur 25. Andel kvinnor i befolkningen (20–64 år) efter utbildningsgrupp på gymnasial nivå, 2018. Källa: SCB.	37
Figur 26. Förändring av personer (20–64 år) i utbildningsgrupper mellan 2006–2018. Källa: SCB.	38
Figur 27. Nettoflyttning (20–64 år) 2014–2019 per utbildningsgrupp i Blekinge. Källa: SCB.	39
Figur 28. Inträden (examinerade och åldersinträden), åldersutträden och vidareutbildade, 2014–2018. Källa: SCB.	40

Figur 29. Sysselsättningsgrad för gymnasiala utbildningsgrupper, 2019. Källa: SCB.	42
Figur 30. Sysselsättningsgrad (nattbefolkning 20–64 år) 2018 och förändring av antal utbildade 2006–2018 efter utbildningsgrupper. Källa: SCB.....	43
Figur 31. Sysselsättningsgrad och matchningsgrad för nattbefolkningen (20–64 år) i Blekinge, 2019. De streckade linjerna avser sysselsättningsgrad och matchningsgrad för alla utbildningar. Storlek visar antal personer med utbildningen. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.....	44
Figur 32. Arbetskraft och sysselsatta per utbildningsgrupp, 2019. Källa: SCB.	45
Figur 33. Andel elever på högskoleförberedande program och yrkesprogram, 2011–2020. Källa: Skolverket.	46
Figur 34. Andel elever per program på gymnasiet, 2020 Riksrekryterande utbildningar visas inte i figuren. Källa: Skolverket.....	47
Figur 35. Förändring av antal elever per program, 2013–2020. Källa: Skolverket.....	48
Figur 36. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp, 2019. Källa SCB.....	50
Figur 37. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB.	51
Figur 38. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	52
Figur 39. Arbetskraftsutbud (nattbefolkning 20–64 år med en viss utbildning och tillgänglig för arbetsmarknaden) och efterfrågan (dagbefolkning 20–64 år med en viss utbildning). Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.	54
Figur 40. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp, 2019. Källa SCB.....	55
Figur 41. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB.	55
Figur 42. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	56
Figur 43. Arbetskraftsutbud (nattbefolkning 20–64 år med en viss utbildning och tillgänglig för arbetsmarknaden) och efterfrågan (dagbefolkning 20–64 år med en viss utbildning). Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.	57
Figur 44. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp, 2019. Källa SCB.....	58
Figur 45. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB.	58
Figur 46. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	59
Figur 47. Arbetskraftsutbud (nattbefolkning 20–64 år med en viss utbildning och tillgänglig för arbetsmarknaden) och efterfrågan (dagbefolkning 20–64 år med en viss utbildning). Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.	60
Figur 48. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp. Källa: SCB.....	61
Figur 49. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB.	61
Figur 50. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.	62
Figur 51. Arbetskraftsutbud (nattbefolkning 20–64 år med en viss utbildning och tillgänglig för arbetsmarknaden) och efterfrågan (dagbefolkning 20–64 år med en viss utbildning). Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.	63
Figur 52. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp. Källa: SCB.....	64

Figur 53. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB
Figur 54. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge. 65

Tabellförteckning

Tabell 1. Prognos över sysselsättningsutvecklingen (dagbefolkningen 16–64 år) i Blekinge. Källa: Arbetsförmedlingen och SCB.....	13
Tabell 2. Sammanfattning av status för Blekinge inom respektive kompetensförsörjningsstrategi.....	14
Tabell 3. Strategier för en framgångsrik kompetensförsörjning i Blekinge län.	15
Tabell 4. Andel av befolkningen 25–29 år utan treårig gymnasial, 2020. Källa: SCB.....	22
Tabell 5. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.....	52
Tabell 6. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.....	53
Tabell 7. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.....	56
Tabell 8. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.....	57
Tabell 9. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.....	59
Tabell 10. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.....	60
Tabell 11. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.....	62
Tabell 12. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.....	63
Tabell 13. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.....	66
Tabell 14. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.....	66

Inledning

Region Blekinge har det statliga uppdraget att tillhandahålla analyser och beskriva privat och offentlig sektors kompetensbehov i Blekinge. Den föreliggande rapporten är ett led i att systematisera arbetet med analyser inom kompetensförsörjningsområdet och en årlig uppdatering av rapporten är planerad. Syftet med rapporten är ge en översiktlig nulägesbild som beskriver utvecklingen på kompetensförsörjningsområdet i regionen och regionala förutsättningar. Vidare syftar den också till att på ett övergripande plan beskriva kompetensbehoven inom utvalda yrkesgrupper. Det finns redan nu flera publicerade branschrapporter på Region Blekinges hemsida som analyserar utvecklingen och kompetensbehoven inom specifika branscher. Ambitionen är att den övergripande kompetensförsörjningsrapporten ska kompletteras med fördjupade analyser inom utvalda branscher.

Tanken är att rapporten ska kunna användas som ett dialogunderlag men årets rapport är också ett underlag och stöd i framtagandet av en ny regional handlingsplan inom kompetensförsörjningsområdet som ersätter den tidigare regionala kompetensförsörjningsstrategin. Syftet med handlingsplanen är att konkretisera insatser och aktiviteter där rapporten kan fungera som en utgångspunkt för prioriteringar. Kommande år kan rapporten användas i samband med att kompetensförsörjningsplanen utvärderas och revideras.

Rapporten är uppdelad i två delar fördelat på fyra kapitel. I bakgrundskapitlet ges en övergripande nulägesbild av den svenska ekonomin och stämningen på arbetsmarknaden samt beskriver olika strategier för att klara den framtida regionala kompetensförsörjningen. Kapitel två redogör för de regionala förutsättningarna och hur dagens kompetensförsörjning ser ut, delvis med utgångspunkt i tidigare presenterade strategier. Den andra delen av rapporten består av två kapitel. I det tredje kapitlet gör vi en fördjupning i utvecklingen av gymnasiekompetenser i länet och i det avslutade kapitlet tittar vi närmare på fem utvalda yrkesgrupper och utbildningar som är relaterar till respektive yrkesgrupp.

Vi använder senast tillgänglig statistik på regional och kommunal nivå med Statistiska centralbyrån (SCB) och Arbetsförmedlingen som de två huvudsakliga datakällorna. Men nulägesanalysen innehåller fler datakällor och till samtliga figurer och tabeller presenteras källan till var statistiken är hämtad. Tolkningen av statistik är central och det är viktigt med kunskap om definitioner och begrepp för en god förståelse av materialet. Dessa kommer presenteras och förklaras allt eftersom det blir relevant i rapporten. Framför allt är det en del nya begrepp som används i kapitel tre och fyra och dessa kommer att redogöras för när vi kommer till de delarna.

För frågor kring innehållet i rapporten, vänligen kontakta Simon Ljungqvist – simon.ljungqvist@regionblekinge.se.

Begrepp och definitioner

För att enklare förstå och analysera statistiken är det bra att känna till ett par vanliga begrepp och definitioner som används. Nedan följer därför ett resonemang om ett par återkommande begrepp och definitioner.

Demografisk försörjningskvot visar hur många personer i arbetsför ålder (20–64 år) det går på antalet personer i ej arbetsför ålder (0–19 år och 65+ år). Ju högre kvot desto fler ska försörjas av invånarna i arbetsför ålder. Således är det generellt så att en lägre kvot innebär mer gynnsamma utvecklingsförutsättningar.

Med **dagbefolkning** avses den sysselsatta dagbefolkningen, vilket är personer mellan 20–64 år med en sysselsättning i Blekinge men som kan bo antingen i Blekinge eller utanför länets gränser. Dagbefolkningen är därför summan av antalet jobb i länet. När vi i rapporten skriver om efterfrågan på en utbildningsgrupp menar vi således den sysselsatta dagbefolkningen.

Pendlingsnettot beräknas som antalet sysselsatta boendes utanför Blekinge som pendlar till och arbetar i Blekinge (inpendling) minus de boende i Blekinge med sysselsättning utanför länets gränser (utpendling). Ett positivt pendlingsnetto innebär att fler pendlar till arbeten i Blekinge än boendes i Blekinge pendlar till arbeten utanför länet.

Nattbefolkning i rapporten avser personer i arbetsför ålder (mellan 20–64 år) som bor i Blekinge. Personer i nattbefolkningen kan antingen vara *förvärsarbetande, arbetslös eller utan för arbetskraften*. **Den sysselsatta nattbefolkningen** avser de personer mellan 20–64 år med en sysselsättning (*förvärsarbetande*) och som har sin bostad i Blekinge. Nattbefolkningen kan ha sitt arbetsställe i länet eller utanför länet. **Sysselsättningsgrad** avser den sysselsatta nattbefolkningen som andel av befolkningen mellan 20–64 år. Med **Arbetslösa** menar vi de som är inskrivna på arbetsförmedlingen och därmed också aktivt söker ett jobb. Till **arbetskraftsutbudet** räknas den sysselsatta nattbefolkningen och arbetslösa i länet. Övriga personer är *utanför arbetskraften* och står därmed inte till arbetsmarknadens förfogande av olika anledningar, exempelvis studerande, sjukskrivna eller föräldralediga. Med **tillgången till utbildade** avser vi hur stort arbetskraftsutbudet med den aktuella utbildningen är.

I rapportens två sista kapitel när vi resonerar om matchningen på arbetsmarknaden använder vi även **matchningsgraden**. Det är ett begrepp som vi använder både ur ett yrkes- och utbildningsperspektiv. Matchningsgraden för en yrkesgrupp visar hur stor andel av de verksamma i yrkesgruppen som har en matchande utbildning. När vi skiftar fokus och tittar från utbildningssidan visar matchningsgraden istället hur många av de som arbetar och har en viss utbildning som också har ett matchande yrke.

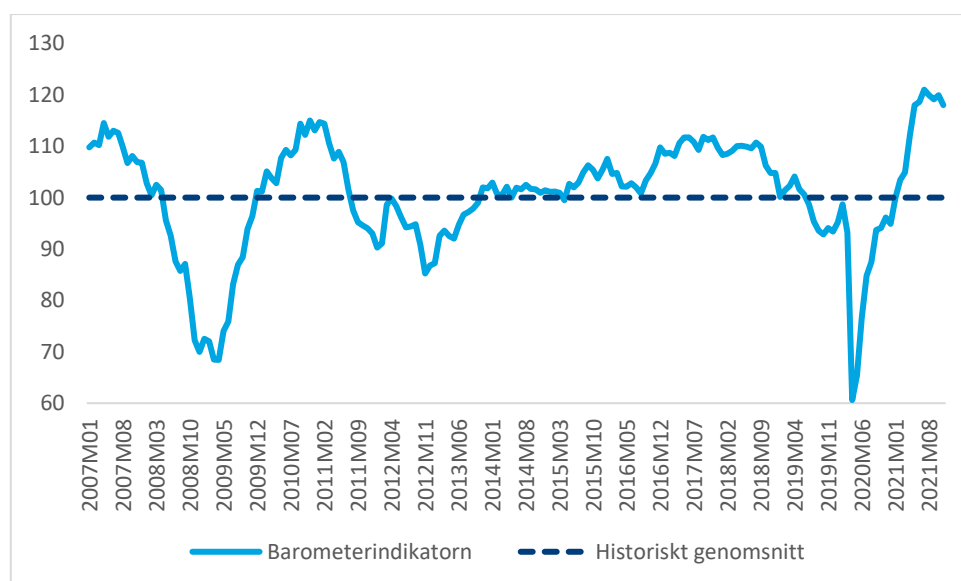
Bakgrund

Konjunktur och läget på arbetsmarknaden

Under arbetet med rapporten råder pandemitillstånd i världen. Både den globala och den svenska ekonomin har påverkats med stora konsekvenser på arbetsmarknaden. Under våren 2020 bromsade världsekonomin in hastigt och aktiviteten i den globala ekonomin sjönk kraftigt som en konsekvens av att olika åtgärder vidtogs för att minska smittspridningen och mildra effekterna av pandemin. Det medförde bland annat brutna leverantörskedjor och försvårad handel, vilket inte minst drabbade Sverige som ett litet och exportberoendeland. Nedgången i Sveriges BNP var kraftig under det andra kvartalet, men lättnader och en minskad smittspridning innebar en snabb rekyl uppåt under det tredje kvartalet, drivet av en god utveckling av varuexport och hushållskonsumtion. Framåt hösten 2020 försämrades återigen utsikterna i takt med att smittspridningen tog fart, vilket tvingade fram nya restriktioner och den ekonomiska återhämtningen kom tillfälligt av sig. För helåret 2020 minskade Sveriges BNP med 2,8 procent jämfört med året innan.

Pandemin medför stor osäkerhet kring den framtida ekonomiska utvecklingen, på både kort och lång sikt och beror på hur pandemin utvecklas framöver. Trots det visar prognoser för både den globala och den svenska ekonomin på goda utsikter redan 2021. Andra kvartalet var BNP tillbaka på 2019 års nivå och under det andra halvåret förväntas konjunkturen vända uppåt i samband med att stora delar av den vuxna befolkningen erbjudits vaccin och en lägre smittspridning förväntas. I september 2021 presenterade Konjunkturinstitutet sin nya prognos för den svenska ekonomin och minskad spridning och lättade restriktioner förväntas bidra till att återhämtningen accelererar och bedömningen är att lågkonjunkturen klingar av under 2022.

Konjunkturinstitutet frågar regelbundet både företag och hushåll om synen på ekonomin både nu och framöver, vilket indikerar stämningssläget i ekonomin och mäts genom barometerindikatorn. När pandemin bröt ut sjönk indikatorn till historiskt låga nivåer men i takt med vaccin och minskade restriktioner har stämningssläget förbättrats. I näringslivet finns en bred uppgång även om industrin har varit drivande medan övriga sektorer släpat efter något.

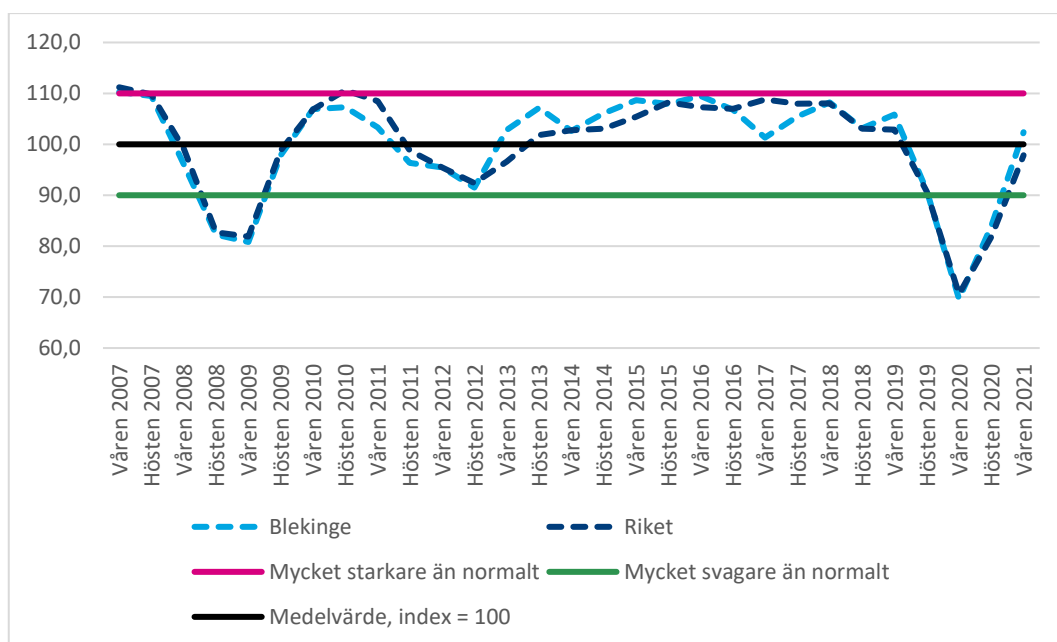

Figur 1. Barometerindikatorn, 2007–2021. Källa: Konjunkturinstitutet.

Trots de relativt goda utsikterna för ekonomin framöver har den kraftiga inbromsningen under 2020 inneburit att läget har blivit allvarligt på den svenska arbetsmarknaden och vändningen förväntas dröja. De senaste prognoserna visar att arbetslösheten kommer att fortsätta uppåt 2021 för att åter sjunka först under 2022.

Under pandemins initiala månader ökade arbetslösheten kraftigt och nådde sin topp under juli månad. Samtidigt upplevde Sverige under våren rekordhöga varseltal och en minskad efterfrågan från näringslivet. Flera åtgärder vidtogs för att stödja företag i den akuta krisen, däribland korttidsarbete. Stödåtgärden har, vilket också konjunkturinstitutet konstaterar, hållit uppe sysselsättningen eller kanske snarare bromsat sysselsättningsfallet. Att i grunden livskraftiga företag får stöd i tider av kris är nödvändigt för att inte gå under när världen stänger ner. Samtidigt finns det en risk att statliga stödåtgärder håller tillbaka omvandling och att icke produktiva företag överlever stället för att ersättas av nya innovativa företag. Antalet konkurser ökade initialt jämfört med tidigare år, men för helåret 2020 var antalet konkurser färre än året innan. Samtidigt har pandemin påskyndat strukturomvandlingen i ekonomin, vilket innebär att vissa jobb inte kommer komma tillbaka efter pandemin.

Men att vi, som konjunkturinstitutet skriver, går mot ljusare tider ses inte bara i den svenska ekonomins vändning. Arbetslösheten har efter att ha kulminerat under sommaren 2020 börjat återhämta sig och minska i de allra flesta delar av landet. I vårens Arbetsmarknadsutsikterna visar Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator på en tydligt mer positiv syn på efterfrågan framöver.¹ Utvecklingen ska dock sättas i relation till den bottennotering som noterades under våren 2020. Jämfört med hösten 2020 är förväntningarna starkare inom samtliga branscher. För Blekinge sjönk indikatorvärdet från arbetsgivarundersökningen också till bottenivåer under pandemins inledning efter flera år med stark efterfrågan. I vårens undersökning steg optimismen kraftigt och efterfrågan förväntas under de kommande sex månaderna vara i nivå med det historiska genomsnittet.

Figur 2. Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator säsongrensade data, trendvärden. Källa: Arbetsförmedlingen.

¹ Indikatorn visar arbetsgivarnas förväntningar på efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 mycket starkare än normalt och värden under 100 tvärtom. Läs mer om efterindikatorn i Arbetsförmedlingens rapport Arbetsmarknadsutsikterna våren 2021.

Tidigare har Arbetsförmedlingen presenterat hur efterfrågan på varor och tjänster spiller över i företagens anställningsplaner för det kommande året, tyvärr finns inte dessa mätningar längre tillgängliga på regional nivå. På riksnivå ser vi dock att de privata arbetsgivarnas planer på att utöka personalstyrkan i vårens mätning ligger över det historiska genomsnittet.

Ett alternativt sätt att mäta arbetsgivarnas behov av arbetskraft är att studera antalet nyanmälda lediga platser hos Arbetsförmedlingen. Antalet sjönk kraftigt under pandemins inledande fas men återhämtade sig under senhösten för att åter minska i jämförelse med tidigare år under indelningen av 2021. För Blekinge nådde antalet nyanmälda lediga platser samma nivåer som före pandemin redan under slutet av sommaren 2020. En förklaring, vilken vi kommer återkomma till längre fram, är länets branschstruktur och näringslivssammansättning med en större tyngdpunkt i ekonomin till industrin och en mindre, sett till storlek, privat tjänste- och servicesektor.

Arbetsförmedlingens bedömning är att sysselsättningen under 2020 minskat i samtliga regioner. Utvecklingen beror på en mängd faktorer bland annat konjunkturläget samt utbud och efterfrågan på arbetskraft. Blekinge bedöms vara en av regionerna med den lägsta minskningen under 2020, en effekt av att industrin går på högvarv. Den förväntade starka efterfrågan spiller över i sysselsättningsprognosen som indikerar en positiv tillväxt under 2021 och 2022. För Blekinge är tillväxten dessa år relativt blygsam, vilket delvis kan förklaras av att sysselsättningen inte minskat lika mycket i pandemin och därmed begränsas också återhämtningsscenarioet.

År	Antal sysselsatta	Förändring i antal	Förändring i procent
Utfall 2019	67 724	-	-
Prognos 2020	66 868	-856	-1,3%
Prognos 2021	67 349	481	0,7%
Prognos 2022	67 865	516	0,8%

Tabell 1. Prognos över sysselsättningsutvecklingen (dagbefolkningen 16–64 år) i Blekinge. Källa: Arbetsförmedlingen och SCB.

Strategier för kompetensförsörjning

Tillväxtanalys redogör i den läsvärda rapporten *Strategier för regional kompetensförsörjning* för fem strategier som syftar till att hantera kompetensförsörjningen på regional nivå. De fem strategierna delas in i två grupper:

Grupp 1: Ta tillvara på den inomregionala kraften

- Strategi 1 – Kompetensutveckling
- Strategi 2 – Ökat arbetskraftsutbud

Grupp 2: Ta tillvara arbetskraft från andra regioner och länder

- Strategi 3 – Inpendling
- Strategi 4 – Inflyttning
- Strategi 5 – Invandring

I tabellen nedan redovisas kortfattat Blekinges utveckling inom varje område och i det kommande kapitlet fördjupar vi resonemangen. Blekinge har ett högt arbetskraftsdeltagande som har ökat över tid samtidigt som att invandringsnettot i förhållande till befolkningen den senaste femårsperioden har varit ett av de högsta i landet. Dessutom är genomströmningen från gymnasieskolan, det vill säga andelen av eleverna som fullföljer

sina studier inom tre år, hög. Dessa faktorer är viktiga ur ett kompetensförsörjningsperspektiv eftersom länets inrikes flyttnetto är negativt framför allt för unga vuxna. Dessutom är pendlingsnettot negativt.

Grupp	Strategi	Sammanfattning
Ta vara på den inomregionala kraften	Kompetensutveckling	Strategin handlar om att kompetensutveckla personal och att bredda rekryteringen. Tyvärr finns det ingen regional statistik på området.
	ökat arbetskraftsutbud	Strategin handlar om att öka arbetskraftsdeltagandet i regionen. Fler arbetar och längre upp i åldrarna. Länet har en ökande andel av befolkningen som ingår i arbetskraften och arbetskraftsdeltagandet är högre än i riket. Genomströmningen från gymnasieskolan är tre procentenheter högre i Blekinge än i riket. Däremot är andelen av befolkningen 25–29 år med en treårig gymnasial utbildning något lägre än i riket.
Ta tillvara arbetskraft från andra regioner och länder	Inpendling	Goda möjligheter till arbetspendling innebär större arbetsmarknadsregioner, vilket kan stärka kompetensförsörjningen. Den rådande pandemin har inneburit att fler arbetar på distans, vilket också har gjort det möjligt att arbeta från andra platser och "digitalt pendla". Blekinge har ett negativt pendlingsnetto på - 933 personer, vilket är runt medianen i Sverige. Endast fyra regioner har ett positivt netto.
	Inflyttning	Strategin handlar om att attrahera kompetens från andra delar av Sverige för att klara kompetensförsörjningen. Blekinge har under lång tid haft ett negativt inrikes flyttnetto och i relation till folkmängden har Blekinge ett av det lägsta flyttnettot i landet.
	Invandring	Den sista strategin handlar om att rekrytera arbetskraft från andra länder om inte efterfrågan kan mötas inom regionen eller landet. Därför är en strategi arbetskraftsinvandring. Blekinge har under hela 2000-talet växt av invandring från andra länder och har därför under lång tid haft ett positivt invandringsnetto. I relation till befolkningen har invandringsnettot den senaste femårsperioden varit ett av de högsta i landet trots att det har försvagats de senaste två åren. En stor del av de senaste årens invandring till Sverige idag är inte arbetskraftsinvandring, men kräver integrationsåtgärder som språkundervisning och introduktion till nyanlända.

Tabell 2. Sammanfattning av status för Blekinge inom respektive kompetensförsörjningsstrategi.

På ett liknande sätt kan Region Blekinges övergripande tre strategier för att klara kompetensförsörjningen kategoriseras. Den första strategin handlar om att ta bättre ta tillvara på de resurser som finns i regionen. Den andra strategin handlar om att integrera människor som av olika anledningar flyttat till Blekinge att stanna kvar och arbeta i länet. Den tredje strategin syftar till att attrahera kompetens utifrån genom inflyttning, inpendling och invandring. I tabellen nedan redovisas de tre olika strategierna och övergripande innehåll och målgrupper.

Ta tillvara på Blekinges resurser	Knyta till oss de som har kommit hit	Attrahera kompetens utifrån
<p>Få in fler på arbetsmarknaden (Unga, personer med funktionsvariation, utrikesfödda, långtidsarbetslösa)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Utbildning och validering ➤ Insatser för att underlätta inträde på arbetsmarknaden <p>Människor som har arbete</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vidareutveckling ➤ Omskolning ➤ Minskad sjukfrånvaro ➤ Gå från deltid till heltid ➤ Orka jobba fram till pension och efter 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Studenter på BTH och Hyper Island med flera ➤ Värnpliktiga ➤ Få nyinflyttade att trivas och stanna kvar 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Inpendling från andra regioner ➤ Inflyttning från andra regioner ➤ Invandring från andra länder ➤ Attraktiv region och attraktiva arbetsgivare talangattraktion ➤ Underlätta inflyttning med inflyttarlotsar

Tabell 3. Strategier för en framgångsrik kompetensförsörjning i Blekinge län.

Beroende på vilken region i Sverige det handlar om är vissa strategier mer relevanta än andra, men förmodligen behövs det en kombination av flera strategier för att klara den framtida kompetensförsörjningen i alla regioner. För Blekinge handlar det både om att ta tillvara de resurser som finns här på ett bättre sätt exempelvis genom att i högre grad nyttja kompetenser hos utrikes födda. Men även att i högre utsträckning attrahera människor från andra regioner och minska utflyttningen från Blekinge. I det kommande kapitlet fokuserar vi på att studera utvecklingen och resonera kring de specifika förutsättningar Blekinge har för en god kompetensförsörjning.

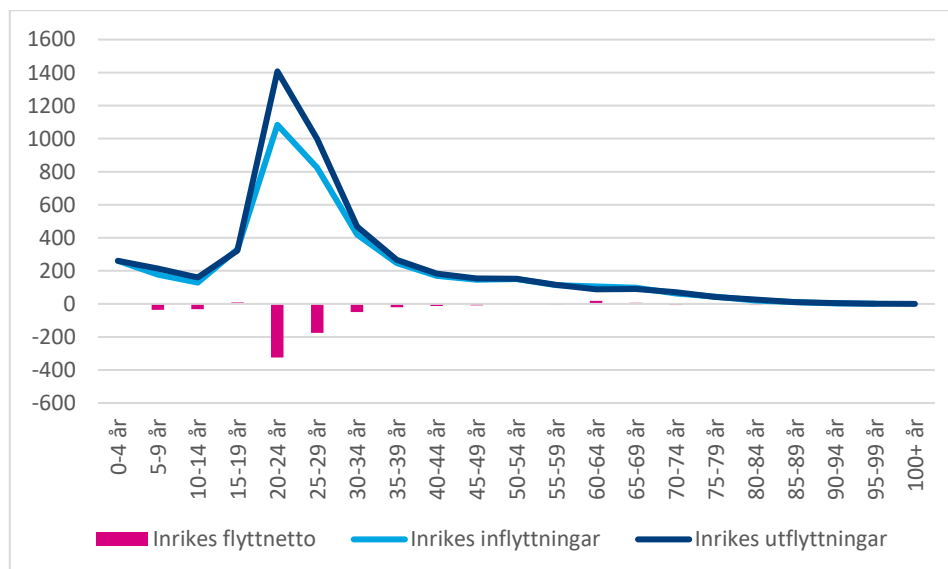
Regionala förutsättningar i Blekinge

I det kommande kapitlet studerar vi och redogör för de förutsättningar Blekinge har med utgångspunkt i de ovan beskrivna strategierna. Det är stora skillnader mellan Sveriges regioner i vilka förutsättningar som finns för att hantera olika framtidsutmaningar och kapitlet syftar till att identifiera utmaningar och möjligheter i Blekinge.

Demografiska förutsättningar

En grundläggande förutsättning för att klara kompetensförsörjningen i Blekinge är att det finns en tillgång på människor som kan möta efterfrågan på arbetskraft från arbetsgivare. En god utgångspunkt är därför att titta på den demografiska strukturen och de förändringar som sker inom regionen. Det är centralt för att förstå den regionala kompetensförsörjningsproblematiken.

Under lång tid har Blekinge haft en relativt svag befolkningsutveckling och tillsammans med Kalmar län den svagaste i södra Sverige under 2000-talet. Under den senaste migrationsvågen ökade invånarantalet kraftigt och under ett par år växte Blekinge i paritet med riket, i relativa tal. De senaste två åren har dock folkmängden åter minskat i takt med att invandringen avtagit i omfattning samtidigt som de långsiktiga trenderna med ett negativt födelsenetto och inrikes flyttnetto har fortsatt. Det negativa inrikes flyttnettot uppstår framför allt i gruppen unga vuxna (20–35 år) då många först flyttar för att studera och efter studier vidare dit man arbetar, vilket ofta är i en storstadsregion. Utvecklingen har drivit på tillväxten i landets större regioner och städer. Efter 35-årsåldern avtar de totala flyttrörelserna markant i omfattning och för länet är nettot endast marginellt negativt för resterande åldrar.

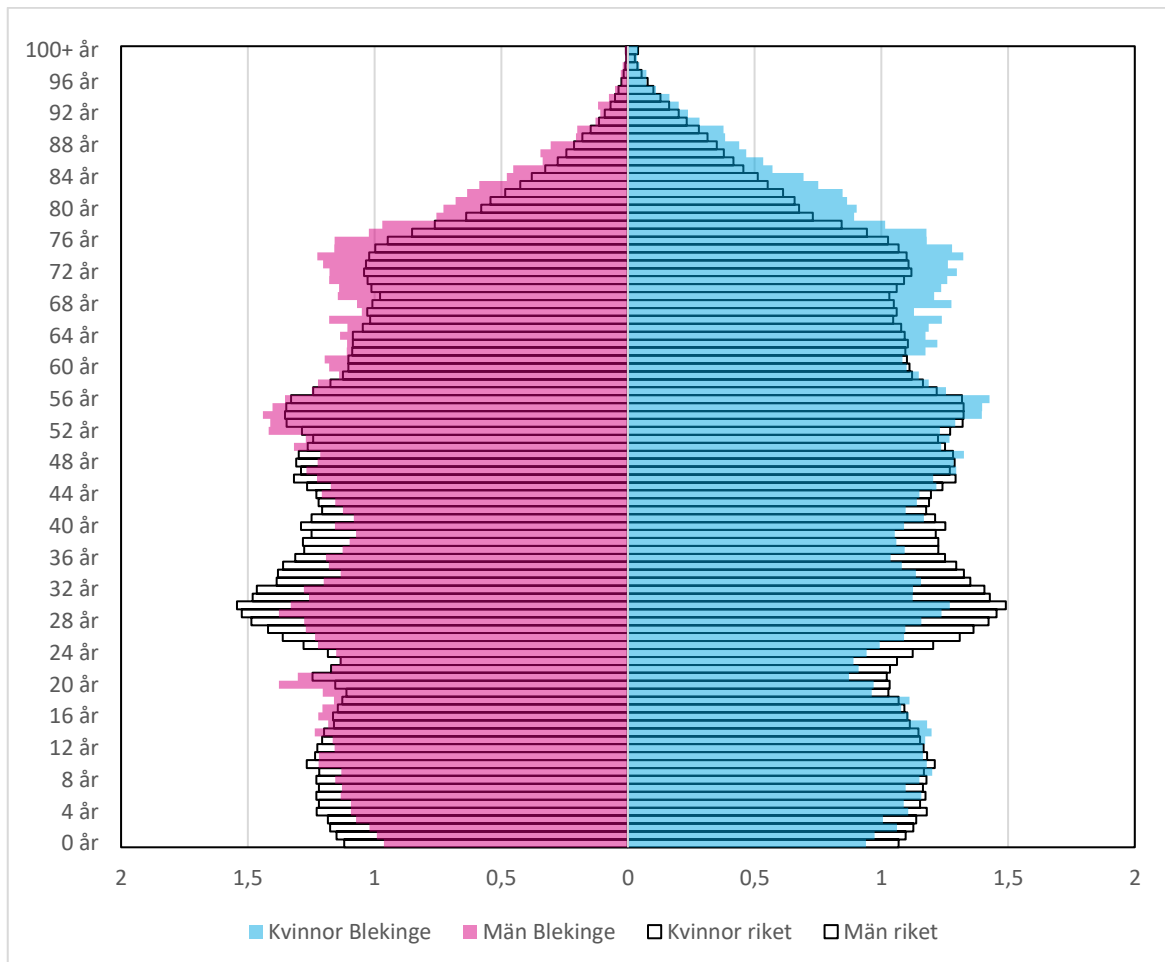

Figur 3. Antal inrikes in- och utflyttningar samt inrikes flyttnetto för Blekinge, genomsnitt 2016–2020. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Omflyttningar inom Sverige har inneburit att Blekinge har en ogynnsam åldersstruktur med en allt större andel äldre i relation till andel av befolkningen i arbetsför ålder. Försörjningskvoten är den sjätte högsta i landet och tillsammans med Kalmar län har länet den högsta i södra Sverige.² Under 2000-talet har den stora kullen fyrttioalister lämnat arbetsför ålder (20–64 år) och för alla regioner har det bidragit till en ökad försörjningskvot.

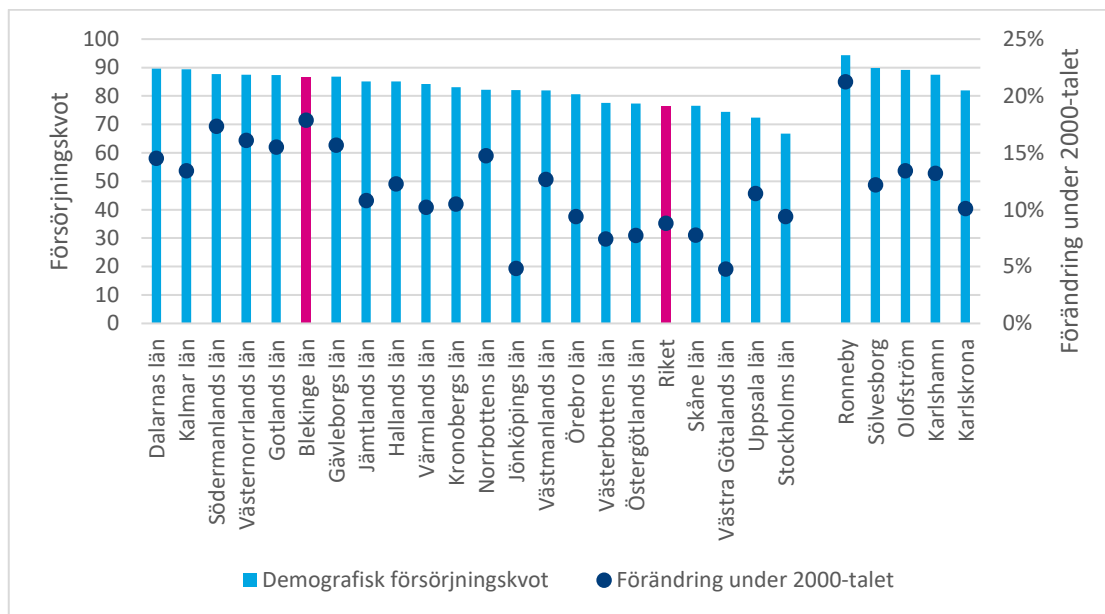
² Med försörjningskvot avses hur många personer i ej arbetsför ålder det går på antalet personer i arbetsför ålder.

Men Blekinges blygsamma utveckling av personer i arbetsför ålder har också bidragit till att länet har den snabbast växande försörjningskvoten av alla regioner de senaste decennierna. Framför allt är det en påtaglig avsaknad av yngre arbetskraft, vilket ses i befolkningspyramiden nedan.

Figur 4. Befolkningspyramid med procentuell fördelning i 1 års-klasser för Blekinge och riket fördelat på kön. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Alla fem kommunerna har en högre kvot än riksgenomsnittet, men trots det finns stora inomregionala skillnader. I Ronneby är kvoten högst (94), men även Olofström och Sölvesborg har en åldrande struktur. Karlskrona har den lägsta kvoten i länet (82), vilket inte är ovanligt för de större regionala centrumstäderna dit bland annat högskolan i hög grad är lokaliserad. Trots det är kvoten i kommunen tydligt högre än i riket, vilken i hög grad påverkas av den betydligt lägre försörjningskvoten i Stockholm.

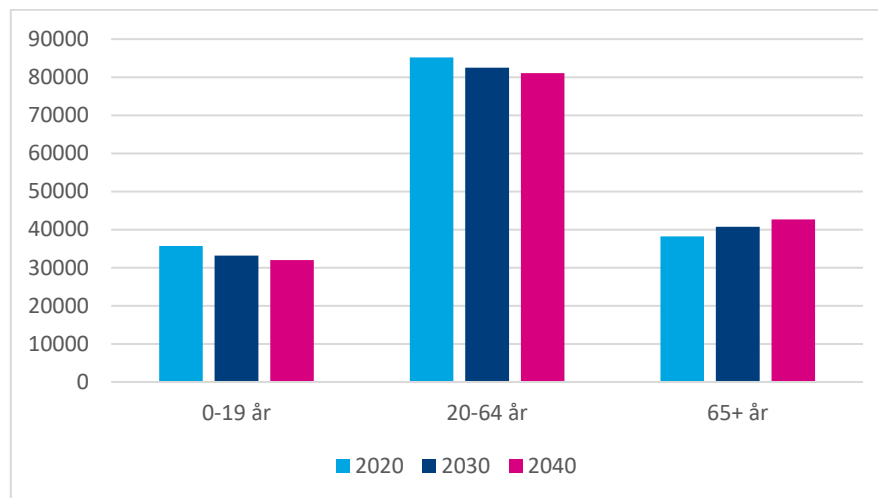

Figur 5. Demografisk försörjningskvot 2020 och förändring under 2000-talet. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

En lägre andel av befolkningen i arbetsför ålder medför en högre försörjningskvot och att försörjningsbördan för personer i arbetsför ålder ökar. Utmaningen kan beskrivas som tvådelad. Om arbetskraften inte växer i takt med övriga delar av befolkningen innebär det en finansieringsutmaning när skatteintäkterna inte växer i samma utsträckning som de förväntade ökade kostnaderna till följd av ökade välfärdsbehov. Men en svag arbetskraftstillväxt medför också svårigheter för arbetsgivare att klara framtidens kompetensförsörjning och få tag i personal. Dels för att hantera det relativt högre omsorgsbehovet inom offentlig sektor, dels för att företag ska kunna växa och utvecklas. Omfördelningssystemet syftar till att balansera de strukturella skillnaderna mellan regionerna och ge likvärdiga förutsättningar för att leverera välfärd till invånarna. Men de regionala skillnaderna går inte att fullt ut balansera för om arbetskraften minskar i kommuner och regioner, vilket försvårar kompetensförsörjningen inom både privat och offentlig sektor.

I SCB:s senaste befolkningsframskrivning för regioner och kommuner framkommer det att folkökningen framöver fortsatt kommer vara ojämnt fördelad i Sverige. Den demografiska utmaningen i Blekinge tycks heller inte avta utan snarare tillta framöver. Folkmängden beräknas i framskrivningen minska med 2700 invånare till 2030 och med ytterligare 600 fram till 2040.³ Personer över 65 förväntas öka både sett till antal och andel samtidigt som unga och personer i arbetsför ålder förväntas minska relativt kraftigt. Stora kullar har lämnat arbetskraften och ungdomsutflyttningar har skapat en ogynnsam befolkningsstruktur, med fler äldre och färre i arbetsför ålder, som blir allt mer utmanande framöver. På sikt är det därför en nyckelfråga för Blekinge att förändra åldersstrukturen genom att minska ungdomsutflyttningen och balansera med inflyttning av familjer i barnafödande åldrar.

³ SCB:s gör varje år en framskrivning av folkmängden i svenska regioner och kommuner. Beräkningen av antalet födda, döda och antalet flyttar bygger på att den tidigare observerade utvecklingen fortsätter. Den summerar med framskrivningen för riket och beaktar inte kommunala planer över exempelvis bostadsbyggande och kan därför skilja sig från kommunernas framtagna befolkningsprognoser.

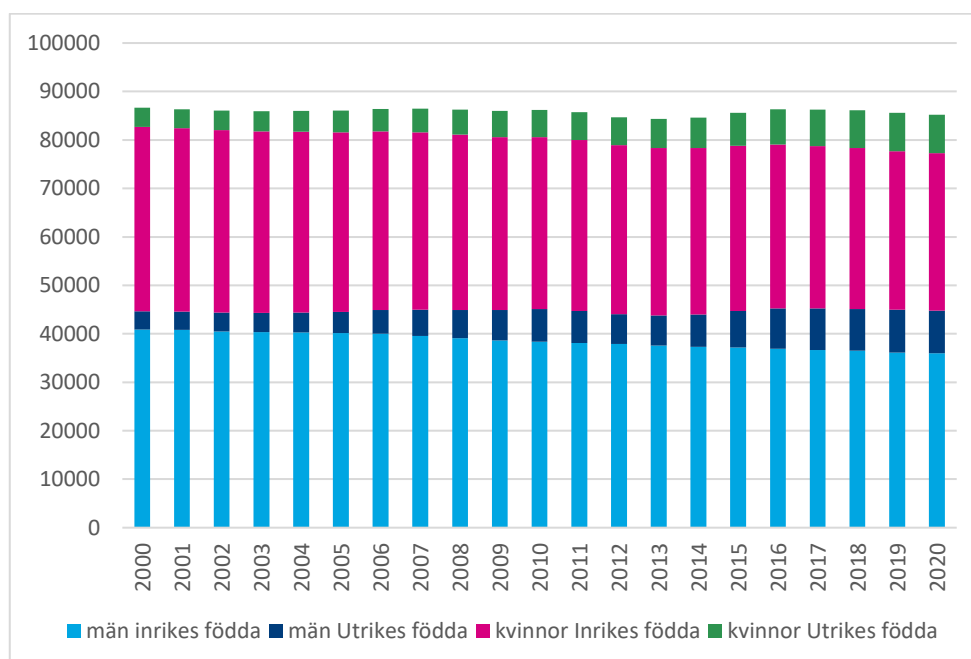

Figur 6. Befolkningsframskrivning för Blekinge efter åldersgrupp. Källa: SCB.

Blekinges arbetskraft

Personer i arbetsför ålder

En följd av de demografiska förändringarna är att många regioner står inför betydande utmaningar för att klara arbetskraftsförsörjningen, vilket är en central del i den framtida kompetensförsörjningen. Vid utgången av 2020 uppgick antalet personer i arbetsför ålder till 85 200 personer i Blekinge, vilket motsvarar 54 procent av länets folkmängd. Mellan 2000–2020 har antalet personer i arbetsför ålder minskat med 1500 personer, vilket i relativa tal är en minskning med 1,7 procent. Blekinge är en av åtta regioner där antalet har minskat de två senaste decennierna. I Sverige som helhet ökade istället antalet under samma period med 664 300 personer mellan 20–64 år och de tre storstadsregionerna stod för 83 procent av tillväxten trots att endast drygt 50 procent bodde i någon av regionerna år 2000, vilket indikerar en kraftig befolkningskoncentration.

Figur 7. Personer i arbetsför ålder fördelat på födelseregion och kön. Källa: SCB.

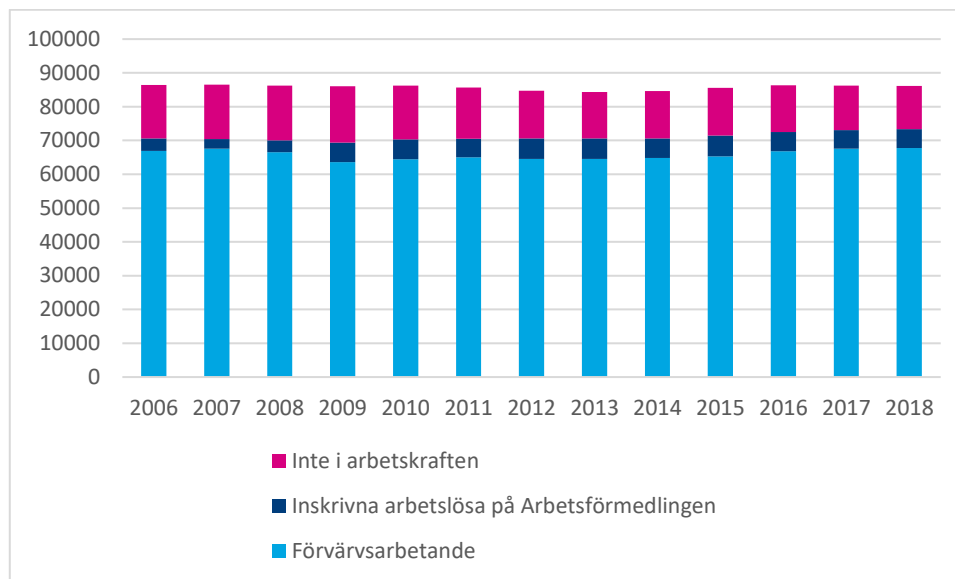
När vi studerar befolkningsutvecklingen kan vi konstatera att det har skett stora förändringar i sammansättningen över tid. Antalet inrikes födda mellan 20–64 år har minskat, vilket är föga förvånande med tanke på de stora kullarna 40-talister som lämnat arbetsför ålder under 2000-talet. Minskningen ses både bland inrikes födda kvinnor och män. I det avseendet är inte Blekinge unikt utan minskningen ses i hela Sverige även om minskningen i relativa tal är betydligt större i Blekinge (-13 procent) än i riket (-2 procent). Under samma period har utlandsfödda i arbetsför ålder ökat kraftigt (9000 personer), och i relativa tal har tillväxten bland både kvinnor och män uppgått till över 100 procent. Trots det lyckas inte tillväxten bland utrikes födda fullt ut kompensera för den stora grupp inrikes födda som lämnat arbetsför ålder (10 500 personer). I riket förklarar utlandsfödda hela tillväxten av personer i arbetsför ålder under 2000-talet, men till skillnad från i Blekinge lyckas den kompensera minskningen av antalet inrikes födda med råge.

Utvecklingen har inneburit att utlandsfödda utgör en allt större del av den arbetsföra delen av befolkningen. Totalt utgjorde utrikes födda 20 procent av Blekinges befolkning i arbetsför ålder, vilket är 11 procentenheter mer än år 2000. Det medför också att sammansättningen ser annorlunda ut för inrikes och utrikes födda där ålderssammansättningen är mer gynnsam för utlandsfödda.

Personer i arbetskraften

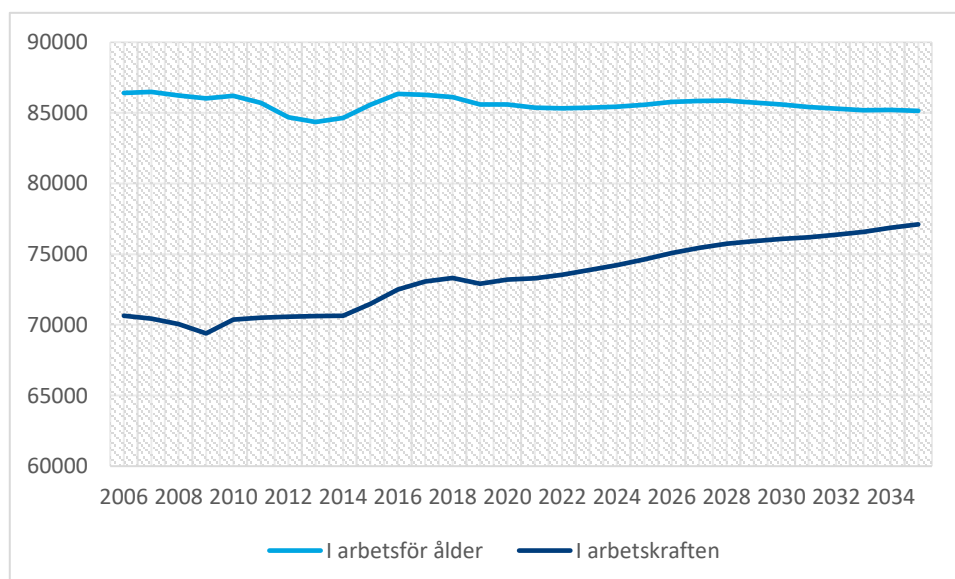
För att få hela bilden räcker det inte att studera förändringar av personer i arbetsför ålder eftersom det inte visar storleken på och utvecklingen av arbetskraften i regionen. Med arbetskraften avses de personer som är tillgängliga för arbetsmarknaden genom att de antingen arbetar idag eller har möjlighet att börja arbeta, enklare uttryckt summan av antalet sysselsatta och arbetslösa. Alla personer i Blekinge i arbetsför ålder ingår således inte i arbetskraften. Det handlar om personer som studerar, är föräldralediga, sjukskrivna eller är av annan anledning inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Med ett minskat antal personer i arbetsför ålder är det centralt att en så stor andel som möjligt av personer mellan 20–64 år står till arbetsmarknadens förfogande och ingår i arbetskraften. Inte minst för att lyckas med kompetensförsörjningen. I Blekinge har andelen personer i arbetskraften ökat från 81,1 procent till 85,1 mellan 2006–2018, vilket är 0,5 procentenheter högre än i riket och i faktiska tal har arbetskraften ökat med närmare 2 700 personer. Men det innebär också att 12 800 personer i arbetsför ålder står utanför arbetskraften, varav 2 700 studerar och strax över 10 000 personer antingen är föräldralediga, sjukskrivna eller av andra anledningar inte står till arbetsmarknadens förfogande. Studerar vi huvudinkomsten för personer mellan 20–64 år som inte arbetar eller studerar varierar den med åldern. Vård av anhörig är en viktig inkomstkälla mellan 25–40 år medan exempelvis förtidspension och sjukersättning är växande inkomstkälla från 40 års ålder.

Figur 8. Personer i arbetsför ålder i Blekinge efter aktivitet. Källa: SCB.

För en hållbar kompetensförsörjning över tid är Blekinge i behov av en tillväxt av personer i arbetsför ålder. Ett större arbetskraftsutbud och större arbetsmarknad för med sig många positiva effekter och i regel skapas fler jobb ju större arbetskraftsutbudet blir. Men för länet är det också centralt att i hög grad nyttja den potential som finns här och främja ett högt arbetskraftsdeltagande. Ett högt nyttjande av den redan tillgängliga arbetskraften kan därför dämpa de negativa effekter som den ovan beskrivna framskrivningen från SCB visar. Fortsätter utvecklingen med ett allt högre nyttjande av den redan tillgängliga arbetskraften kan antalet personer i arbetskraften öka över tid trots att antalet personer i arbetsför ålder minskar, vilket SCB:s framskrivning indikerar och som illustreras i figuren nedan. Strategin - ökat arbetskraftsutbud - kan således dämpa de utmaningar relaterat till regionens kompetensförsörjning som den svaga befolkningsutvecklingen ger upphov till. En fördel med strategin är dessutom att rådigheten är större jämfört med flera av de andra strategierna.

Figur 9. antal personer i arbetsför ålder och antal personer i arbetskraften i Blekinge. Källa: SCB.

Gymnasial utbildning är av stor betydelse

I en alltmer integrerad värld med tilltagande global konkurrens och en ekonomi driven av allt högre kunskapsinslag är utbildning oerhört betydelsefullt. För en långsiktig etablering på arbetsmarknaden är en slutförd gymnasial utbildning i hög grad en grundförutsättning. Det är en avgörande faktor när vi i kommande avsnitt studerar sysselsättningskillnader och arbetslöshetsnivå.

I Blekinge fullföljer 80 procent av nybörjareleverna på gymnasieskolan, exklusive elever som läser individuella program, sin utbildning inom tre år. Detta är tre procentenheter högre än i riket. Bland kommunerna varierar den genomsnittliga genomströmningstiden relativt mycket. I Ronneby kommun, som har den högsta genomströmningen, klarar drygt 84 procent av eleverna utbildningen inom tre år. I Sölvesborgs kommun, som har den högsta genomströmningstiden, studerar nästan var fjärde elev längre än tre år på gymnasiet.

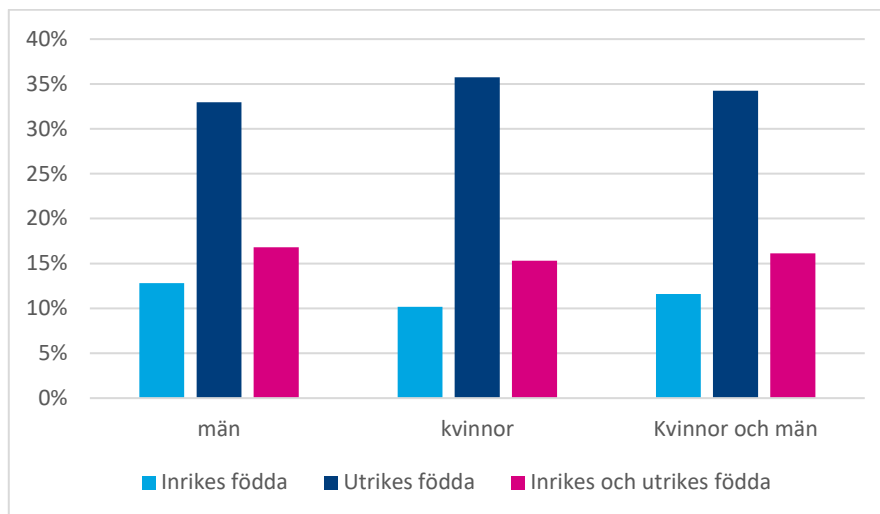
En viss andel av varje årskull fullföljer aldrig en gymnasieutbildning. Ett sätt att identifiera hur stor denna grupp är, med hänsyn till ålderseffekter, är att studera hur stor andel av befolkningen mellan 25–29 år som saknar en treårig gymnasial utbildning. I Blekinge uppgår denna andel till 16 procent, vilket är 0,5 procentenheter över riksgenomsnittet. Bland kommunerna är skillnaderna stora och i Karlskrona är det endast 13 procent bland personer som saknar en treårig gymnasieutbildning. I Ronneby kommun ligger nivån på 23 procent.

Kommun	Kvinnor	Män	Kvinnor och män
Olofström	23%	19%	21%
Karlskrona	11%	14%	13%
Ronneby	21%	24%	23%
Karlshamn	15%	17%	16%
Sölvesborg	16%	18%	17%
Blekinge	15%	17%	16%
Riket	13%	18%	16%

Tabell 4. Andel av befolkningen 25–29 år utan treårig gymnasial, 2020. Källa: SCB.

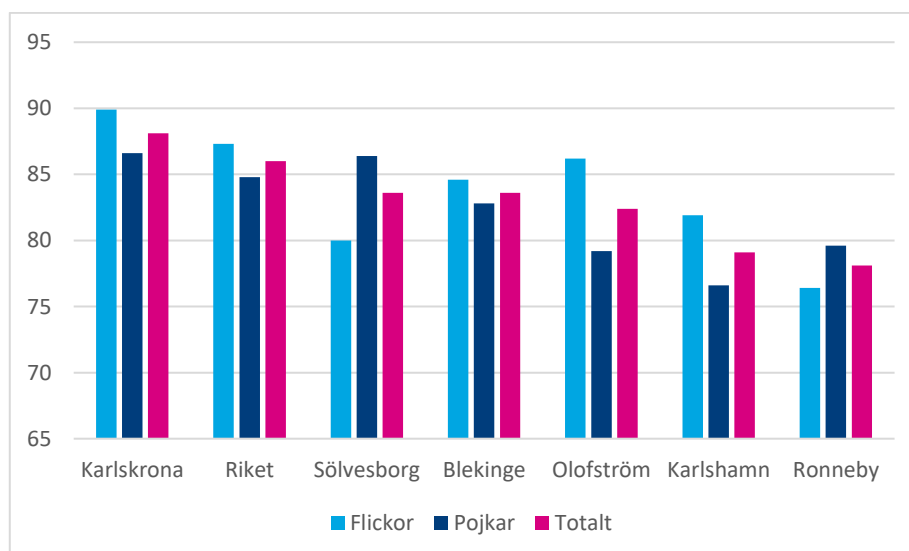
Kvinnor har generellt en högre utbildningsnivå än män men könsskillnaderna är i sammanhanget relativt små i åldersgruppen. Däremot framkommer det stora skillnader när vi bryter ner statistiken på födelseregion och jämför inrikes- och utrikes födda. Av utrikes födda kvinnor och män mellan 25–29 år som bor i Blekinge saknar 34 procent en treårig gymnasial utbildning. För inrikes födda uppgår motsvarande andel till endast 12 procent.

Den presenterade statistiken innehåller inte någon information om vistelsetid, vilket innebär att personer som har spenderat relativt kort tid i Sverige också inkluderas. Trots det pekar de stora skillnaderna på en viktig slutsats. För att klara kompetensförsörjningen är det centralt att öka andelen utlandsfödda med en utbildning, vilket också är en central integrationsåtgärd. Särskilt med tanke på de ökade kunskapsinslagen och att utrikes födda stått för hela befolkningstillväxten i länet. Därtill finns det potentiella risker med den påskyndande strukturomvandlingen på arbetsmarknaden. Automatisering och digitalisering har blivit vanligare inslag i många arbeten, vilket ställer nya och ofta högre krav på arbetskraftens kompetenser. Redan före pandemin fanns det många arbetslösa som saknade efterfrågade kompetenser och som inte fått arbete trots en exceptionellt stark konjunktur. Den nu accelererande strukturomvandlingen riskerar därför att öka obalansen på arbetsmarknaden. Fler har blivit arbetslösa, vilket ökar konkurrensen och för redan arbetslösa kan konkurrenskraften ha försvagats. Det blir därför viktigt att arbeta för att en så hög andel av befolkningen som möjligt har en fullföljd gymnasieutbildning, inte minst är det ett viktigt instrument för att möta omvandlingen på arbetsmarknaden.

Figur 10. Andel av befolkningen mellan 25–29 år som saknar treårig gymnasial utbildning, 2020. Källa: SCB.

För att uppnå en hög andel med en fullföljd gymnasial utbildning krävs tidiga insatser. Utbildningstrappan mot en ökad utbildningsnivå börjar redan i grundskolan. Om yngre elever inte lyckas med behörighet till gymnasiet påverkar det övriga steg i utbildningstrappan. Av niondeklassarna i Blekinge har 83,6 procent behörighet till att söka till gymnasiet (yrkesförberedande program), vilket är under riksgenomsnittet (86 procent). Mellan 2010–2020 har andelen elever med behörighet i länet minskat med nästan fem procentenheter. Det finns stora skillnader mellan inrikes födda och utrikes födda och i samband med den ökade invandringen sjönk också behörigheten till gymnasiet särskilt för utlandsfödda. Flickor har en högre gymnasiebehörighet (84,6 procent) än pojkar (82,8 procent) och bland kommunerna är skillnaderna stora. I Ronneby kommun, som har den lägsta behörighetsgraden saknar 23,1 procent av niondeklassarna gymnasiebehörighet. Det visar på frågans komplexitet eftersom kommunen samtidigt hade den högsta genomströmningen från gymnasieskolan. I Karlskrona kommun, som har den högsta behörighetsgraden, uppgår andelen som saknar behörighet endast 11,9 procent, vilket också är lägre än i riket.

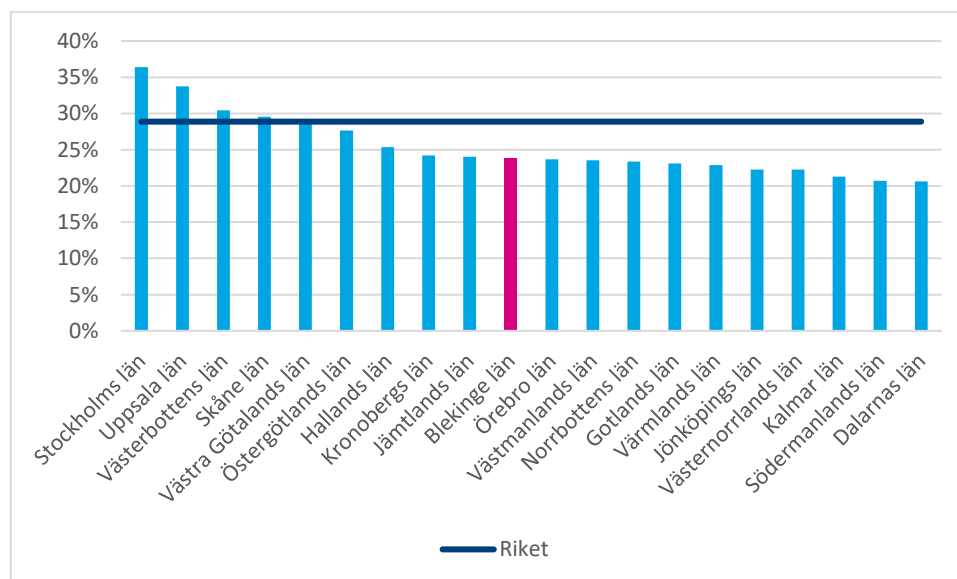

Figur 11. Andel niondeklassare som är behöriga till gymnasieskolan, 2020. Källa: Folkhälsomyndigheten och SCB.

Fler med eftergymnasial utbildning

En gymnasial utbildning är en mycket viktig faktor för långsiktig etablering på arbetsmarknaden. Men tilltagande konkurrens och kunskapsinslag har också inneburit en ökad efterfrågan på eftergymnasial kompetens. Det är viktigt att redan här poängtera att högre utbildning inte per automatik leder till jobb utan det hänger självklart samman med flera andra faktorer som bland annat vad man väljer att studera. För exempelvis många yrkesutbildningar på gymnasial nivå finns det väldigt goda utsikter och en mer gynnsam arbetsmarknad än för flera eftergymnasiala utbildningar. Men generellt är det positivt för regionen med en hög utbildningsnivå bland befolkningen. Det underlättar omställningsförmågan i takt med att arbetsmarknaden utvecklas mot allt större kunskapsinnehåll i många arbeten där ”enklare” arbeten i högre grad ersätts. Samtidigt som det finns positiva samband med bland annat hälsovariabler.

Över tid har utbildningsnivån ökat kraftigt. Det är dels en ålderseffekt då många med generellt lägre utbildningsnivå har lämnat arbetskraften (65 år eller äldre), dels en effekt av flera decennier av kraftig utbyggnad av högskolan som resulterat i att fler väljer att studera längre. Vidare är det en konsekvens av högre kunskapsinnehåll i fler arbeten och högre krav från arbetsgivare. I Blekinge har 40,1 procent av befolkningen mellan 25–64 år en eftergymnasial utbildning, vilket är under riksgenomsnittet (44,4). Studerar vi personer som har en eftergymnasial utbildning på tre år eller mer är andelen 23,9 procent, vilket är 5 procentenheter lägre än riksgenomsnittet. Genomsnittet påverkas och drivs upp av att utbildningsnivån är högre i storstadsregionerna och dess grannregioner, framför allt i Stockholm. För att vara en mindre region utanför storstadsregionerna är utbildningsnivån i Blekinge förhållandevis hög.

Figur 12. Andel av befolkningen (25–64 år) med minst treårig eftergymnasial utbildning, 2020. Källa: SCB.

Kvinnor har en högre utbildningsnivå än män i samtliga regioner och skillnaderna mellan könen är i stort sett lika stora i Blekinge som i riket. Kvinnor har under lång tid haft högre utbildningsnivå än män och skillnaderna ökar. Under 2000-talet har skillnader vuxit kraftigt och 2020 var andelen högutbildade kvinnor tolv procentenheter högre än för män både i riket och i Blekinge. Det finns flera förklaringar till differensen mellan könen. En central faktor i sammanhanget är den könsuppdelade arbetsmarknaden som innebär att kvinnor i mycket högre utsträckning arbetar inom den offentliga sektorn i branscher som vård- och omsorg och utbildning, vilket ofta kräver en eftergymnasial utbildning. Yrken som förskollärare, grundskollärare och

grundutbildad sjuksköterska är exempel på yrken som inte bara dominerats av kvinnor utan också tillhör några av de vanligaste yrkena i länet. I regel har inte historiskt typiska yrken för män haft samma krav på utbildning. Det är dock en struktur som är på väg att förändras. Vi vet att många yrken utsätts för ökad konkurrens och att kunskapskraven och omvandlingen ökar inom industrin och den varuproducerande sektorn i stort. Det medför större behov och ökade krav på utbildning hos arbetskraften i sektorn.

Det finns också stora inomregionala skillnader i utbildningsnivå. I Karlskrona har 30 procent av befolkningen en minst treårig eftergymnasial utbildning, vilket är en högre andel än i riket. För Karlshamn, Ronneby och Sölvesborg varierar andelen mellan 18–22 procent medan den i Olofström endast uppgår till 13 procent.

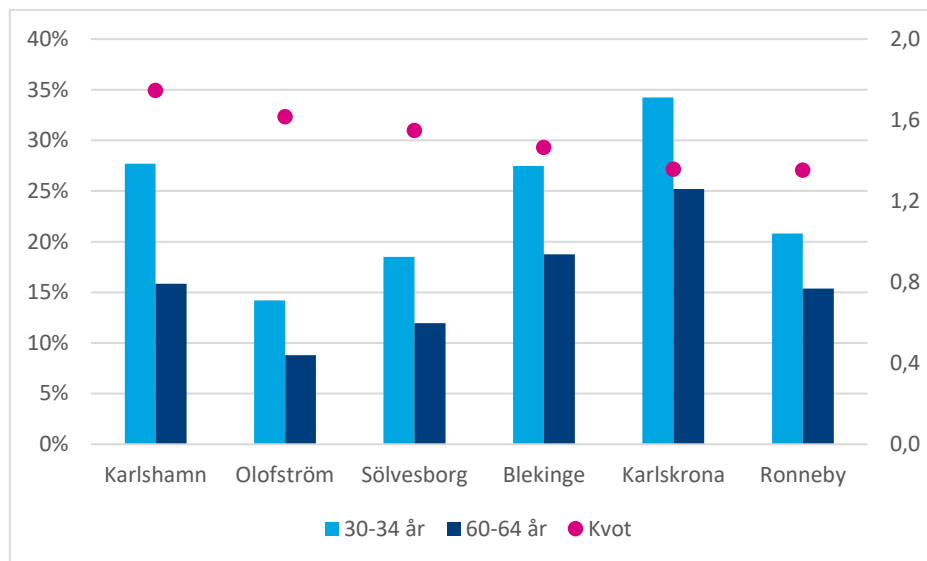
De stora skillnader i andelen av befolkningen med en slutförd treårig gymnasial utbildning vi observerade mellan inrikes- och utrikes födda finns inte när vi studerar andel med minst en treårig eftergymnasial utbildning. Tvärtom är det en högre andel (2,4 procentenheter) av befolkningen i Blekinge som är högutbildade bland utrikes födda än inrikes födda medan i riket är förhållandet det omvända (1,6 procentenheter).

Figur 13. Andel av befolkningen (25–64 år) med minst treårig eftergymnasial utbildning, 2020. Källa: SCB.

Historiskt har många yrken inte krävt en eftergymnasial utbildning och det är viktigt att tidigt betona att högre utbildning i sig inte är avgörande för en fungerande arbetsmarknad. Men vi har redan diskuterat att arbetsmarknaden är i förändring och mer kunskapsintensiv, vilket också ställer ökade krav på individers kunskapsnivå och färdigheter. Det är också ett vanligt förekommande antagande att utbildning har ett positivt samband med god omställningsförmåga, vilket tenderar att bli allt viktigare när förändringar på arbetsmarknaden sker i snabbare takt.

Ett sätt att fånga och illustrera omvandlingen på arbetsmarknaden är genom att jämföra utbildningsnivån för personer mellan 30–34 år och personer mellan 60–64 år. I figuren nedan redovisas detta tillsammans med en så kallad omvandlingskvot. Att de personer som förväntas inträda eller relativt nyligen har inträtt på arbetsmarknaden har en högre utbildningsnivå än de som snart förväntas lämna arbetskraften indikerar en pågående strukturomvandling och en hög kvot indikerar således ett gott omvandlingstryck i ekonomin och ökande kunskapsinslag i jobben.

Figur 14. Andel av sysselsatta personer i Blekinge (dagbefolkning) med minst treårig eftergymnasial utbildning, 2020. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Utan att dra några förhastade slutsatser kan vi konstatera att utbildningsnivån är högre bland de som nyligen etablerat sig på arbetsmarknaden jämfört med de som förväntas lämna inom en femårsperiod. Omvandlingen syns både inom offentlig och privat sektor, även om omvandlingen syns tydligare inom näringslivet. Det kan finnas flera förklaringar till det. Dels ser vi en förskjutning av att allt fler yngre arbetar inom den privata tjänstesektorn och färre inom industrin, dels ser vi en generell omvandling inom exempelvis industrin med allt fler och större andel av de sysselsatta inom branschen som har en minst treårig eftergymnasial utbildning.

Ofta handlar diskussionen om de jobb som riskerar att försvinna som en följd av digitalisering och en accelererande teknikutveckling och användning. Omvandlingsdebatten har förstärkts under de senaste 18 månaderna som en effekt av pandemin. Det är självklart svårt att sja om framtida yrken och kompetenser, vilket kan vara en av förklaringarna till att debatten tenderar att fokusera på de jobb som riskerar att försvinna. Men samtidigt som det försvinner företag och jobb startas nya företag och över tid har nya branscher vuxit och blivit stora. Exempelvis har det under de senaste decennierna skapats väldigt många jobb inom hela IT-sektorn. För Sverige som helhet leder ofta omvandlingar till stärkt konkurrenskraft och ökat välstånd, vilket är positivt. Men ur ett regionalt perspektiv finns det platser som har svårare att hantera dessa omvandlingar. Nya växande företag behöver inte nödvändigtvis skapas på platser som tidigare drabbats av nedläggningar och frigjort arbetskraft, vilket kan leda till bestående negativa konsekvenser för platsen (regionen).

I samtliga kommuner är kvoten över ett men det finns stora skillnader mellan kommunerna. I Karlshamn är kvoten som högst följt av Olofström och Sölvesborg. För Olofström är kvoten särskilt hög i näringslivet och kan vara en indikation på att industrin, vilken kraftigt dominerar näringslivet i kommunen, genomgår en omvandling mot mer kunskapsinnehåll i jobben inom branschen. I Karlskrona är omvandlingskvoten lägre, vilket förklaras av att relativt stor andel av de mellan 60–64 år har haft en hög utbildning. Studerar vi endast näringslivet är andelen högutbildade betydligt högre i Karlskrona. Det visar på att näringslivets kunskapsinnehåll under lång tid har varit relativt högt och att kommunens högre utbildningsnivå inte enbart förklaras av att en stor andel av offentliga verksamheter är belägna i kommunen.

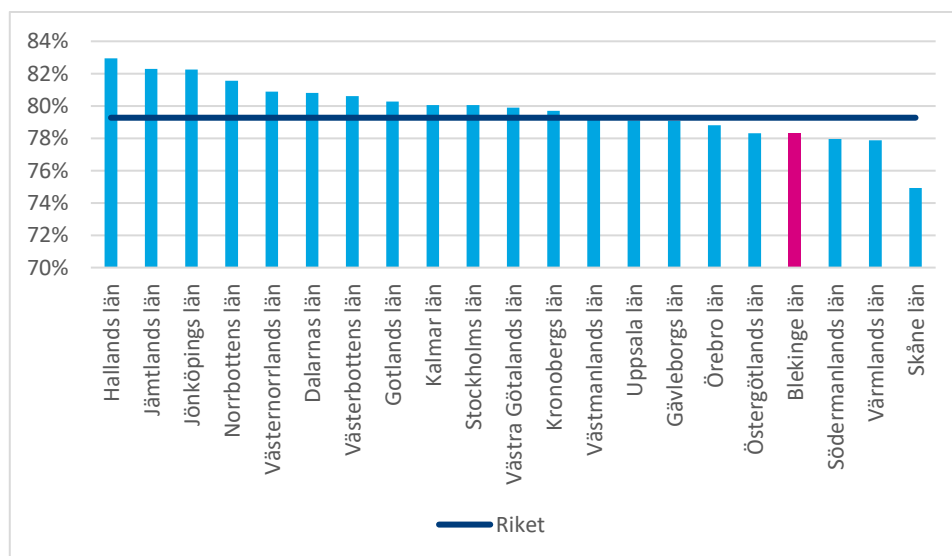
Utvecklingen på arbetsmarknaden

I de tidigare avsnitten har vi studerat vikten av att arbeta med ett starkt arbetskraftsdeltagande i Blekinge och hur utbildningstrappan ser ut och utveckling på arbetsmarknaden mot mer kunskapsinnehåll. Nedan tittar vi närmare på de förändringar som har skett på arbetsmarknaden och studerar vilken avgörande betydelse en avslutad gymnasieutbildning har för långsiktig etablering på arbetsmarknaden.

En låg sysselsättningsgrad

Sysselsättningsgraden är ett vanligt mått att titta på när man studerar arbetsmarknaden. Den mäter hur stor andel av den arbetsföra delen av befolkningen som arbetar. Eftersom måttet omfattar alla personer i arbetsför ålder visar det på så sätt aktivitetsgraden i befolkningen till skillnad från arbetslöshetsstatistiken som endast omfattar de som står till arbetsmarknadens förfogande genom att antingen arbeta eller står redo att börja arbeta.

Fram till finanskrisen 2008/09 hade Blekinge en sysselsättningsgrad i nivå med riket och ett par år innan krisen var faktiskt sysselsättningsgraden högre i Blekinge. Men Blekinge drabbades hårt av finanskrisen och nedgången i ekonomin och sysselsättningen var kraftig mellan 2007–2009 och återhämtningen de följande åren gick långsamt. Först 2017 var sysselsättningsgraden högre än innan krisen. I Blekinge uppgår sysselsättningsgraden 2019 till 78,3 procent, vilket är en procentenhet lägre än i riket. I jämförelse med övriga regioner har Blekinge en låg sysselsättningsgrad och bara Skåne i Sydsverige har en lägre sysselsättningsgrad. I Sydsverige finns dock stora skillnader mellan regionerna. I Halland och Jönköping är sysselsättningsgraden högst i landet medan i Kalmar och Kronoberg är sysselsättningsgraden runt medianen.

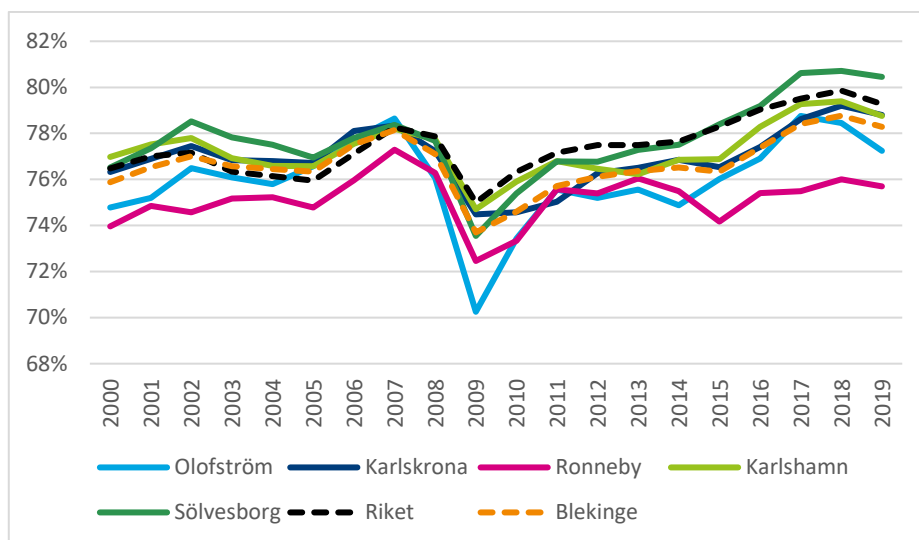

Figur 15. Sysselsättningsgrad (20–64 år) i Sveriges regioner, 2019. Källa: SCB.

Bland kommunerna i länet finns stora skillnader, sett till sysselsättningsgrad. Sölvesborg har den högsta sysselsättningsgraden och kommunen är ensam i Blekinge om att ligga över riksgenomsnittet. Övriga kommuner har en sysselsättningsgrad som är mellan 0,5–3,6 procentenheter lägre än riksgenomsnittet. Framför allt är det Ronneby som sticker ut med en sysselsättningsgrad på endast 75,7 procent. Jämfört med före krisen har samtliga kommuner förutom Ronneby en högre sysselsättningsgrad 2019. Redan 2008 hade Ronneby lägst sysselsättningsgrad i länet, men nedgången i samband med krisen var större i Olofström och sysselsättningsgraden i kommunen var endast 70 procent under 2009. Men en god återhämtning innebar att

sysselsättningsgraden redan 2016 åter var högre än i 2008. Ronneby har haft en relativt svag utveckling och medan de andra kommunerna de senaste åren har haft en god återhämtning så har kommunens sysselsättningsgrad legat stilla.

Det finns flera förklaringar till den observerade utvecklingen. Industriberoendet och den minskade globala efterfrågan medförde att Blekinge drabbades hårt av krisen. I Karlskrona förklaras den högre sysselsättningsgraden av att jobbtillväxten har varit högre än befolkningstillväxten. I Olofström, Karlshamn och Sölvesborg förklaras den både av att fler boende i kommunen arbetar nu än före krisen och av att färre personer bor i kommunen (i arbetsför ålder). I Ronneby har antalet i arbetsför ålder också minskat men samtidigt har sysselsättningen minskat kraftigt.

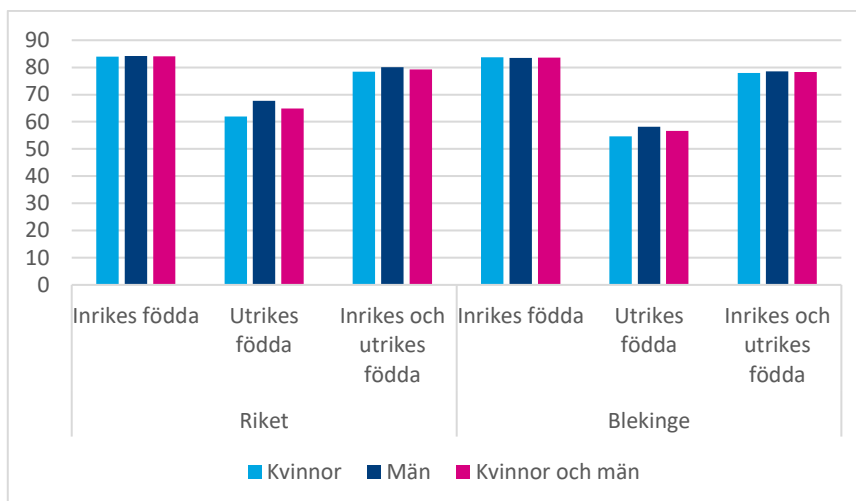
Figur 16. Sysselsättningsgrad (20–64 år) i Blekinges kommuner. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Sysselsättningsgraden varierar kraftigt mellan olika grupper

Sysselsättningsgraden varierar stort mellan olika grupper i samhället. Sysselsättningsgraden är högre för män än för kvinnor även om skillnaderna mellan könen är relativt små. I jämförelse med riket är andelen sysselsatta lägre för både män och kvinnor i länet men differensen mellan könen är mindre (0,5 procentenheter) än i riket (1,7 procentenheter). Karlskrona skiljer sig från övriga kommuner genom att kvinnor har en högre sysselsättningsgrad än män (1,6 procentenheter) och andelen sysselsatta kvinnor är även högre i kommunen än riksgenomsnittet (så är även fallet i Sölvesborg men där är den också högre än i riket för män). I övriga kommuner är sysselsättningsgraden högre för män än för kvinnor och gapet mellan könen är större än i riket. Noterbart är också att könsskillnaderna generellt är större bland utrikes födda. I Blekinge uppgår könsdifferensen för utlandsfödda till 3,5 procentenheter och för inrikes födda till 0,2 procentenheter.

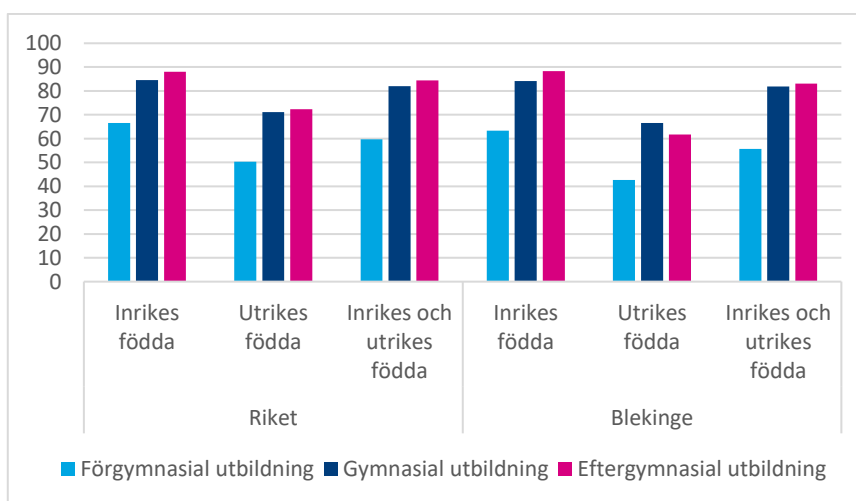
Om könsskillnaderna är relativt små är de desto större, sett till sysselsättning, mellan inrikes- och utrikes födda. I riket har inrikes födda en sysselsättningsgrad på 84,1 procent. För utrikes födda ligger nivån på 64,9 procent, en differens på 19,2 procentenheter. I Blekinge uppgår den för inrikes födda till 83,6 procent och för utlandsfödda till 56,6 procent, en differens på 27 procentenheter. Med andra ord är skillnaden mellan inrikes- och utrikes födda större i Blekinge än riket och skillnaden i länet är störst i landet, vilket också förklarar den lägre totala sysselsättningsgraden. Om sysselsättningsgraden för utlandsfödda boendes i Blekinge var densamma som i riket hade andelen sysselsatta i länet varit högre än i riket.

Det finns också inomregionala skillnader, men ser vi till inrikes födda är skillnaderna i sysselsättningsgrad jämfört med riksgenomsnittet små. När det gäller utlandsfödda är skillnaderna desto större och sysselsättningsgraden ligger under riksgenomsnittet i samtliga kommuner förutom i Sölvesborg och för utlandsfödda kvinnor är sysselsättningsgraden högre i kommunen än i riket. I Ronneby har endast 49,7 procent av personer födda i utlandet en sysselsättning, vilket är en av de lägsta nivåerna i Sverige. Även i Karlskrona och Karlshamn är sysselsättningsgraden för utlandsfödda betydligt lägre än i riket både för män och kvinnor.

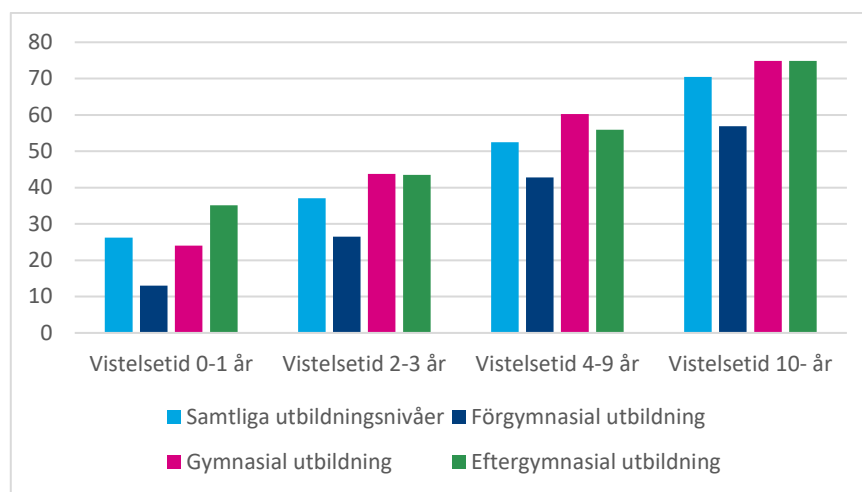
Figur 17. Sysselsättningsgrad (20–64 år) efter kön och födelseregion, 2019. Källa: SCB.

En central faktor för etablering på arbetsmarknaden är utbildning och den stora skillnaden finns mellan de som har en gymnasial utbildning och de som saknar en sådan. I riket uppgår differensen till 22,3 procentenheter mellan grupperna och i Blekinge till 26,1 procentenheter. Skillnaden är större för utlandsfödda än för inrikes födda och sysselsättningen för utrikes födda som saknar gymnasial utbildning uppgår endast till 42,6 procent i Blekinge. Däremot är skillnaderna i sysselsättningsgrad relativt små mellan personer som har en gymnasial utbildning och personer som har en eftergymnasial utbildning även om den är högre för de med eftergymnasial utbildning. Det faktumet förstärker bilden ytterligare av att det går en stark skiljelinje på arbetsmarknaden mellan personer med en avslutad gymnasial utbildning och personer som saknar en fullföljd utbildning.

Figur 18. Sysselsättningsgrad (20–64 år) efter utbildning och födelseregion, 2019. Källa: SCB.

Ökad invandring den senaste femårsperioden tillsammans med ett skifte från arbetskraftsinvandring till flykting- och anhöriginvandring är båda möjliga förklaringar till det stora sysselsättningsgapet mellan inrikes- och utrikesfödda. Figuren nedan visar att vistelsetiden är av stor betydelse för etablering på arbetsmarknaden. För personer som invandrat och bott i länet i mindre än ett år ligger sysselsättningsgraden på 26,2 procent. I takt med längre vistelsetid ökar också sysselsättningsgraden kraftigt. Den processen är inte konstig i sig eftersom det tar tid att få kontaktnät, språkkunskaper och utbildning. Betydelsen av utbildning kan inte nog understrykas och när vi studerar etableringstiden framkommer samma mönster som tidigare - sysselsättningsgraden är 60,2 procent för personer med gymnasial utbildning som bott i landet 4–9 år medan sysselsättningsgraden för personer med endast en förgymnasial utbildning och lika lång vistelsetid är 42,8 procent.

Figur 19. Sysselsättningsgrad (20–64 år) i Blekinge efter vistelsetid, 2019. Källa: SCB.

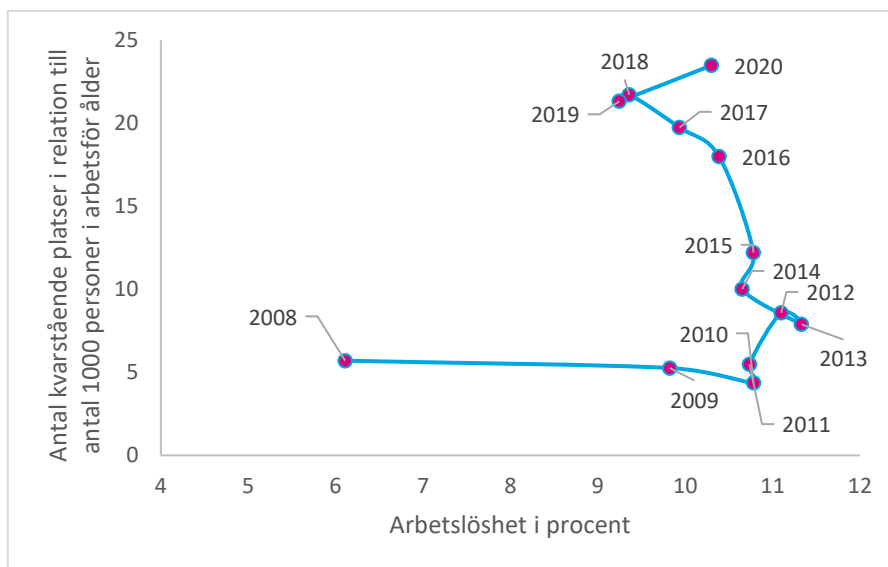
Matchningen på arbetsmarknaden

I avsnittet ovan identifierade vi att arbetsmarknaden präglas av en uppdelning mellan olika grupper. En viktig faktor för en välfungerande kompetensförsörjning är att behoven från arbetsgivarna stämmer väl överens med de kompetenser som finns hos den tillgängliga arbetskraften. Enklare uttryckt handlar det om att ha en väl fungerande matchning på arbetsmarknaden. Här kommer vi därför studera matchningen på arbetsmarknaden i Blekinge.

Vi har tidigare konstaterat att arbetskraftsdeltagandet är högre i Blekinge än i riket samtidigt som att sysselsättningsgraden är lägre. Det indikerar att matchningen på den regionala arbetsmarknaden är något svagare än i riket. Vidare uppger arbetsgivarna i både riket och i Blekinge att de har svårt att hitta efterfrågad kompetens. I Arbetsförmedlingens senaste rapport *Regionala utsikter våren 2021* uppger 15 procent av de privata arbetsgivarna i länet och hälften av de offentliga arbetsgivarna brist på arbetskraft. Nivåerna är tydligt lägre än före pandemin, vilket rimligen kan förklaras av att efterfrågan på arbetskraft har varit lägre under pandemin och de stora ekonomiska osäkerhet som finns. Men i jämförelse med finanskrisen är bristen på arbetskraft större just nu. I Tillväxtverkets undersökning *Företagens villkor och verklighet* från 2020⁴ uppger 42,3 procent av småföretagen att tillgång till lämplig arbetskraft är ett stort tillväxthinder, vilket är den tredje högsta nivån i Sverige.

⁴ Undersökningen genomförs vart tredje år sedan 2002. Den senaste från 2020 genomfördes strax innan pandemin (november 2019-januari 2020).

Det finns, förutom undersökningar bland arbetsgivarna, andra sätt att illustrera att arbetsgivarna inte hittar efterfrågad kompetens. Figuren nedan visar en så kallad Beveridgekurva för Blekinge. Kurvan visar att antalet lediga arbeten (ej tillsatta) har ökat samtidigt som antalet arbetslösa ökat. Mellan 2008–2011 ökade arbetslösheten från sex till nästan elva procent. Arbetslöshetsnivån har sedan legat kvar på en hög nivå, trots att antalet lediga arbeten ökat under flera år. Mer konkret innebär det här att det finns personer som är redo att ta ett arbete och det finns arbetsgivare som söker personal, men de lyckas inte möta varandra. Utifrån det resonemanget blir slutsatsen att det finns en matchningsproblematik i Blekinge.

Figur 20. Beveridgekurvan för Blekinge. Källa: Arbetsförmedlingen och SCB samt bearbetning av Region Blekinge.

En förklaring till matchningsgapet kan vara att inte tillräckligt många väljer att studera utbildningar som det finns efterfrågan på arbetsmarknaden, vilket inte är unikt för Blekinge. Bland annat har antalet personer med gymnasial vård och omsorgsutbildning och yrkesläroutbildade personer minskat i länet under det senaste decenniet trots att behoven är större än någonsin. Samtidigt som antalet utbildade inom flera efterfrågade utbildningsgrupper minskat har antalet utbildade inom mindre efterfrågade utbildningar i vissa fall ökat. Exempelvis har antalet personer med en gymnasial samhällsvetarutbildning ökat kraftigt den senaste tioårsperioden, trots att sysselsättningsgraden för gruppen är låg. En annan viktig förklaring till den tilltagande matchningsproblematiken är att integrationen har gått långsamt och att personer med svag konkurrensförmåga har ökat kraftigt sedan finanskrisen, vilket vi utvecklar mer i nästa avsnitt.

Arbetsmarknadens utveckling under pandemin

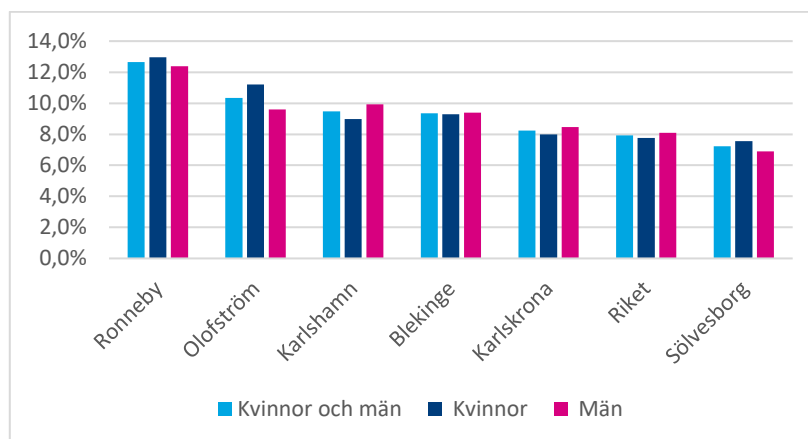
Den totala arbetslösheten i Blekinge uppgår till 8,8 procent, vilket är över riksgenomsnittet (7,5 procent). Det är den femte högsta nivån i landet och tillsammans med Skåne ligger arbetslöshetsnivån högre än i övriga grannregioner. Länetets näringslivsstruktur med en stor industrisektor innebar att man drabbades hårt av finans- och fordonskrisen och tillsammans med andra industriregioner var återhämtningen långsam medan inhemsk konsumtion drev tillväxten inom tjänste- och servicesektorn, vilket gynnade storstadsregioner. Som en effekt har arbetslösheten bitit sig fast på en relativt hög nivå även om den minskat successivt de senaste åren. Så här långt in i pandemin kan vi konstatera att det omvända verkar gälla. Blekinges i jämförelse relativt begränsade privata tjänste- och servicesektor, vilken drabbats särskilt hårt av social distansering, har medfört att länet klarat sig förhållandevis bra. Arbetslösheten ökade inte lika kraftigt under pandemins initiala månader och

återhämtningen från juli 2020 då arbetslöshetsnivån kulminerade har gått fort och är nu lägre än före pandemins utbrott.⁵

2020 sticker inte heller ut så kraftigt som man kan förvänta sig vad det gäller antalet varsel och konkurser. Bryter vi ner statistiken framkommer dock att antalet varsel och konkurser ökade kraftigt under de initiala månaderna av pandemin (mars-maj) men att situationen stabiliserades under sommaren. Under andra halvåret 2020 var både antalet varsel och konkurser färre än föregående år under flera månader. I sammanhanget ska det poängteras att nationella stödåtgärder, bland annat korttidsarbete, har hållit uppe sysselsättningen, vilket bland annat konstateras av Konjunkturinstitutet. I Blekinge har hittills närmare 6 000 anställda omfattats av stödet (juni 2021).

Fler personer står långt från arbetsmarknaden i spåren av pandemin

I figuren nedan ser vi att arbetslösheten är högre för män än för kvinnor i riket och i Blekinge. Däremot är den högre för kvinnor än för män i tre av länets fem kommuner, men återigen är könsdifferenserna relativt små. Bryter vi ner statistiken framkommer det att skillnaderna mellan kvinnor och män är relativt stora bland utrikes födda i ett par av kommunerna men precis som när vi studerade sysselsättningsstatistiken finns de stora skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda. I riket uppgår differensen till 14,7 procentenheter och i Blekinge till 20,8 procentenheter. Betydelsen av utbildning syns återigen tydligt. Arbetslösheten är betydligt högre (21,2 procentenheter) för personer med endast en förgymnasial utbildning än för personer med en gymnasial utbildning. Även om arbetslöshetsnivån är som lägst för personer med en eftergymnasial utbildning så är skillnaderna små (1,9 procentenheter) och den stora tröskeln för etablering är gymnasieutbildning.

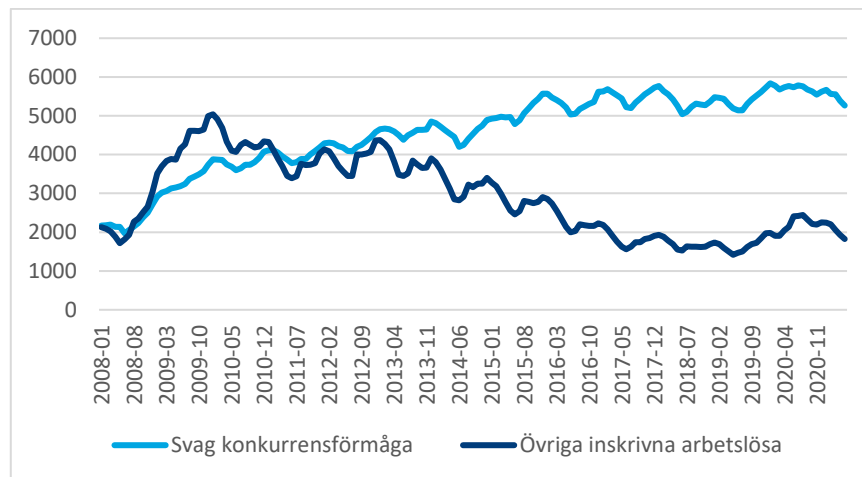
Figur 21. Arbetslöshetsnivå som andel av den registerbaserade arbetskraften, maj 2021. Källa: Arbetsförmedlingen.

Om vi bortser från pandemiåret har den senaste femårsperioden (2015–2019) präglats av högkonjunktur och arbetslösheten har sjunkit tillbaka från de högsta arbetslöshetsnivåerna 2012–2013. Men den största anledningen till att arbetslösheten är på en högre nivå nu än före finanskrisen är förändringar i sammansättningen av de inskrivna arbetslösa och att personer med svag konkurrensförmåga⁶ ökat drastiskt.

⁵ Arbetslöshetsstatiken har säsongsvariationer, vilket innebär att jämförelse mellan olika månader ska göra med försiktighet. Men arbetslösheten i Blekinge var i juli 2021 i paritet med arbetslöshetsnivån i juli 2019 (före pandemin).

⁶ Inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga avser, enligt Arbetsförmedlingen, personer som saknar gymnasial utbildning, utomeuropeiskt födda, personer 55–64 år och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

När arbetslösheten steg kraftigt (2008–2011) bestod de arbetslösa till drygt hälften av personer med svag konkurrensförmåga. Vid senaste månadsstatistiken (maj 2021) stod gruppen för närmare tre fjärdedelar av de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen. Ser vi till övriga inskrivna har denna grupp minskat jämfört med tiden före finanskrisen och har idag en mycket god ställning på arbetsmarknaden. Detta innebär att grupper som står långt från arbetsmarknaden i hög utsträckning inte, trots en god konjunktur, lyckats inträda på arbetsmarknaden.

Figur 22. Antal inskrivna arbetslösa personer (16–64 år) i Blekinge. Källa: Arbetsförmedlingen.

En stor utmaning för framtiden är långtidsarbetslösheten som har ökat under pandemin och riskerar att stanna kvar på en hög nivå. Även om ökningen sågs redan under 2019 i samband med en viss avmattning i ekonomin. Pandemin dämpade efterfrågan i ekonomin och på arbetskraft, vilket innebar ökad arbetslöshet och större konkurrens om jobben, vilket innebar att fler har fått det svårare att konkurrera på arbetsmarknaden. I maj 2021 uppgick antalet långtidsarbetslösa⁷ i Sverige till 189 000 personer och i relativa tal motsvarar det 46 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa. Det är den högsta uppmätta andelen långtidsarbetslösa någonsin enligt nuvarande definition (2006). Arbetsförmedlingen bedömer att antalet långtidsarbetslösa kommer fortsätta att öka under året och riskerar att passera 200 000 innan årets slut. I Blekinge var andelen långtidsarbetslösa högre än i riket redan före pandemin och precis som i riket ökat och utgör över hälften av de inskrivna arbetslösa i länet.

En grundläggande faktor för att människor ska välja att bo i en region är att de har en försörjning. Om ungdomar inte lyckas ta steget in på arbetsmarknaden finns en risk att den relativt höga ungdomsutflyttningen fortsätter. På sikt leder detta till ett minskat arbetskraftsutbud och försvagad konkurrenskraft i relation till andra regioner. I länet uppgår ungdomsarbetslösheten till 14,1 procent, vilket är en hög nivå jämfört med grannregionerna och den näst högsta av samtliga regioner. Över tid har dock arbetslösheten för unga i länet sjunkit, särskilt under de senaste åren. Anledningen till att ungdomsarbetslösheten sjunker är dels för att konjunkturen har varit god under senare år (bortsett det senaste året), dels för att ungdomskullarna har minskat i storlek som en följd av att den stora gruppen nittitalister nu passerat åldersintervallet 18–24 år.

⁷ 12 månader eller mer utan arbete.

Pendlingsmönster i Blekinge

Hittills har vi studerat arbetsmarknaden med fokus på de kompetenser som finns i regionen men även strategier som är kopplade till befolkningsutveckling som invandring och inflyttning från andra regioner. En ytterligare strategi för att klara kompetensförsörjningen är att attrahera inpendlare att arbeta i regionen och på så sätt öka arbetskraftsutbudet. Goda möjligheter till arbetspendling skapar förutsättningar för arbetsmarknadsförstoring, vilket bland annat underlättar matchningen och således kompetensförsörjningen för arbetsgivare. Med förbättrad infrastruktur och kommunikationer har människors pendlingsmöjligheter och vardagsgeografi över tid vidgats. Människor kan istället för att flytta till arbetsorten numera förflytta sig längre för att arbeta, vilket har resulterat i en minskad betydelse av de administrativa gränserna och inneburit färre men större arbetsmarknadsregioner.

Blekinge har ett negativt pendlingsnetto som uppgår till -933 personer. Det innebär att det är fler boendes i Blekinge som pendlar till arbetsplatser utanför länet än vad det är personer boende utanför Blekinge som pendlar till arbetsplatser i länet. Under 2019 hade länet 6 357 inpendlare och 7 290 utpendlare. Skåne län är den enskilt största pendlingsrelationen (7000 pendlare), följt av Kronoberg (2000 pendlare) och Kalmar län (1800 pendlare) medan pendlingen till övriga regioner är mer begränsad. Av kommunerna i Blekinge län är det Olofström och Karlskrona som har ett positivt pendlingsnetto och Sölvesborg är den mest pendlingsintensiva kommunen där 43 procent av de sysselsatta boendes i kommunen arbetar i en annan kommun.

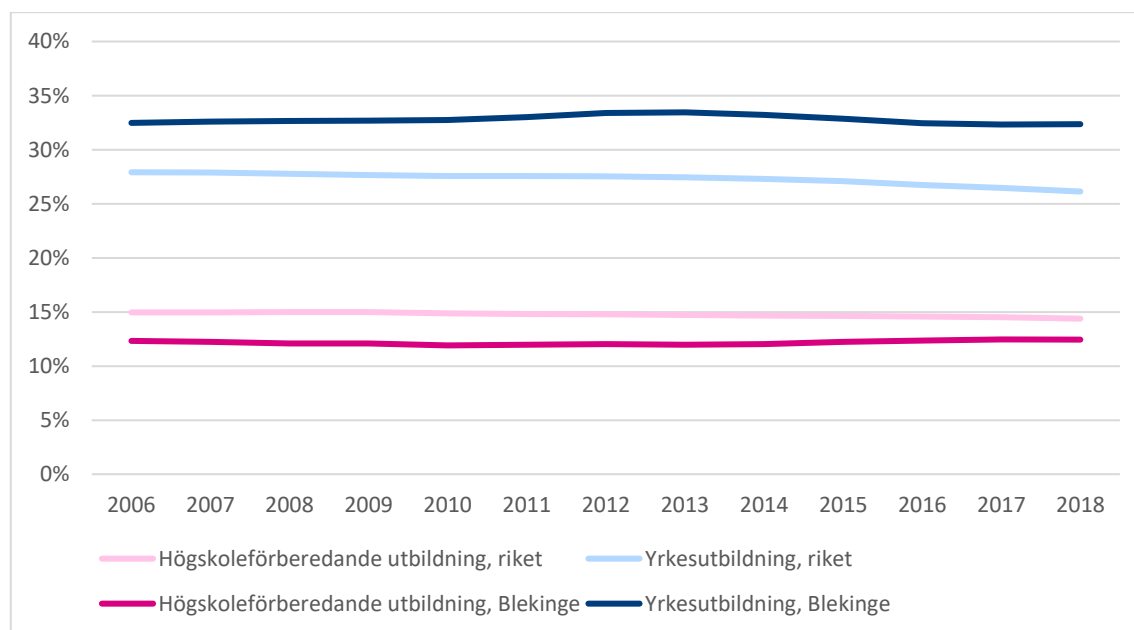
Ur ett attraktivitets- och boendeperspektiv är det positivt att människor väljer att bo i Blekinge, vilket också innebär skatteintäkter till länet. Men ur ett kompetensförsörjningsperspektiv innebär det en utmaning att människor inte i lika hög grad arbetar i länet. Det finns flera anledningar till den utvecklingen förutom förbättrad infrastruktur. Strukturuomvandlingen i näringslivet med fler sysselsatta i tjänstesektorn, vilken främst är belägen i större och tätare geografier, har ökat pendlingen och kan innebära en hög utpendling för vissa kommuner. För en del kommuner handlar det om att dra nytta av tillväxten och utbudet i större städer som generellt erbjuder en större arbetsmarknad som är mer robust genom en större branschbredd. I det fallet kan det handla om att skapa attraktiva boende- och livsmiljöer och konkurrera med bland annat lägre bostadspriser och etablera sig som pendlingskommun. Men även mindre kommuner kan ha positivt netto med en stark lokal arbetsmarknad med något eller några företag som dominerar, likt arbetsmarknaden i Olofström.

Fördjupning: gymnasial kompetens i Blekinge

Vi har tidigare betonat vikten av utbildning och gymnasial utbildning har blivit en skiljelinje på arbetsmarknaden i Sverige. Vi har också poängterat att högre utbildning inte automatiskt leder till förbättrade arbetsmarknadsutsikter och det förväntas en stor brist på arbetskraft med examen från gymnasiala yrkesprogram. I nedanstående kapitel tittar vi närmare på utvecklingen av gymnasiekompetens i Blekinge och hur matchningen på arbetsmarknaden ser ut mellan personer med gymnasial utbildning och yrken.⁸

Gymnasialt utbildade i Blekinge

I Blekinge uppgick antalet personer (20–64 år) med en gymnasial utbildning till 43 145 personer.⁹ 10 716 personer hade en högskoleförberedande utbildning medan 27 869 personer hade en yrkesinriktad gymnasieutbildning. I jämförelse med riket hade en lägre andel av personerna med gymnasial utbildning i Blekinge en högskoleförberedande utbildning, vilket innebär att högre andel hade yrkesinriktad utbildning. Andelarna är relativt stabila över tid men en liten minskning kan skönjas över antalet med en yrkesinriktad utbildning. I riket däremot har andelen med yrkesinriktad gymnasial utbildning minskat tydligare, trots att antalet personer med yrkesinriktad kompetens har ökat. Utvecklingen är en konsekvens av att antalet personer i arbetsför ålder har ökat i snabbare takt och att fler har högre utbildning. Gymnasiereformen 2011 kan också ha påverkat med minskat söktryck till yrkesprogram.

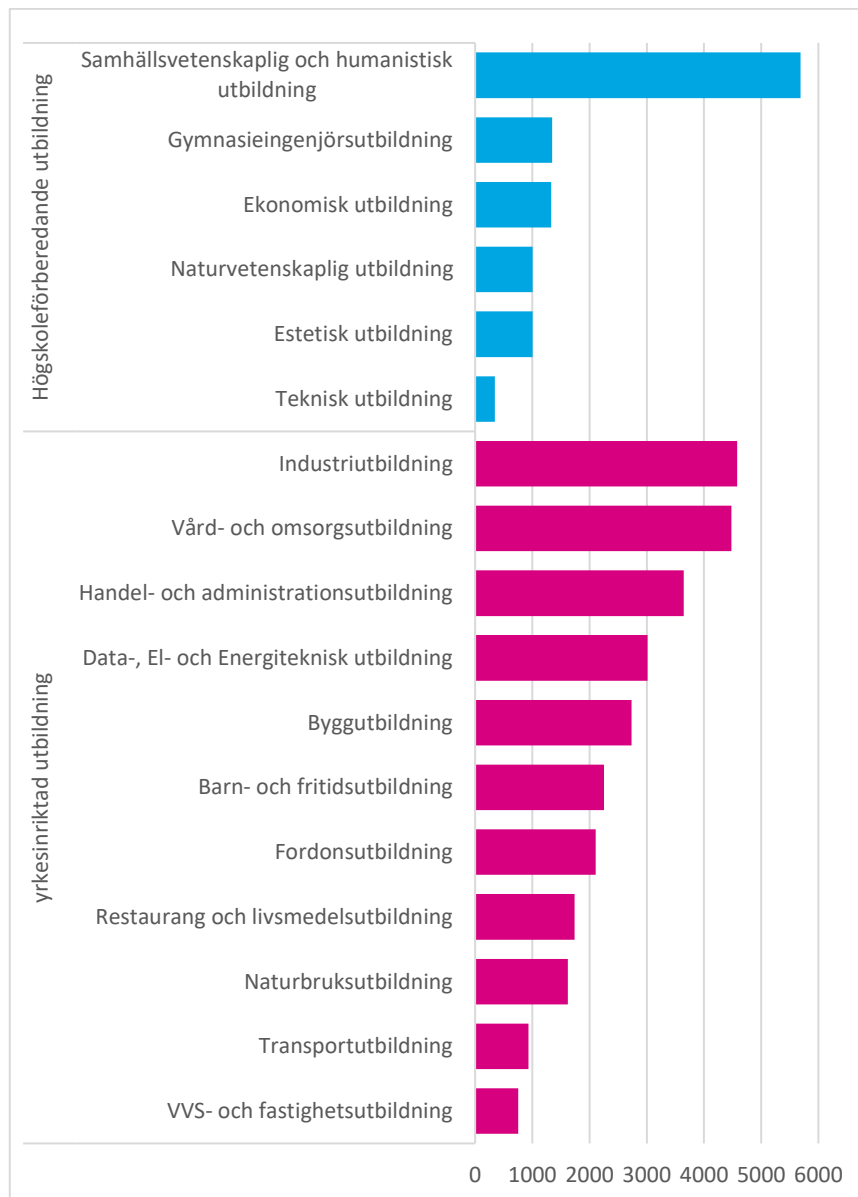

Figur 23. Andel av befolkningen (20–64 år) med högskoleförberedande- och yrkesutbildning på gymnasial nivå. Källa: SCB.

⁸ I kapitlet används data från de regionala matchningsindikatorerna (RMI). RMI är framtagna av Reglab och underlag finns dokumenterade i två rapporter. *Regionala matchningsindikatorer 2014* och *Regionala matchningsindikatorer – fördjupad analys 2018*.

⁹ Över 100 utbildningsgrupper omfattas i RMI och flera förändringar i utbildningar över tid har gjort att vissa av utbildningsgrupperna på gymnasial nivå har varit svårbedömda att klassificera och har därför uteslutits i analysen när vi studerar gymnasiala utbildningsgrupper. Dock är dessa inkluderade i totalt personer med gymnasial utbildning, vilket innebär antalet personer med högskoleförberedande utbildning och yrkesutbildning inte summerar till totalen. Det är heller inte möjligt att summera de presenterade utbildningsgrupperna för att få totalen.

Samhällsvetenskaplig eller humanistisk utbildning den absolut vanligaste gymnasiala utbildningsgruppen både i riket och i Blekinge. Bland övriga högskoleförberedande utbildningar är gymnasieingenjör och ekonomi störst. För yrkesinriktade utbildningsgrupper är det en mer jämn fördelning, sett till antalet. Störst är industriutbildning, vård- och omsorgsutbildning och handel- och administrationsutbildning, vilket också är de största grupperna i hela riket.

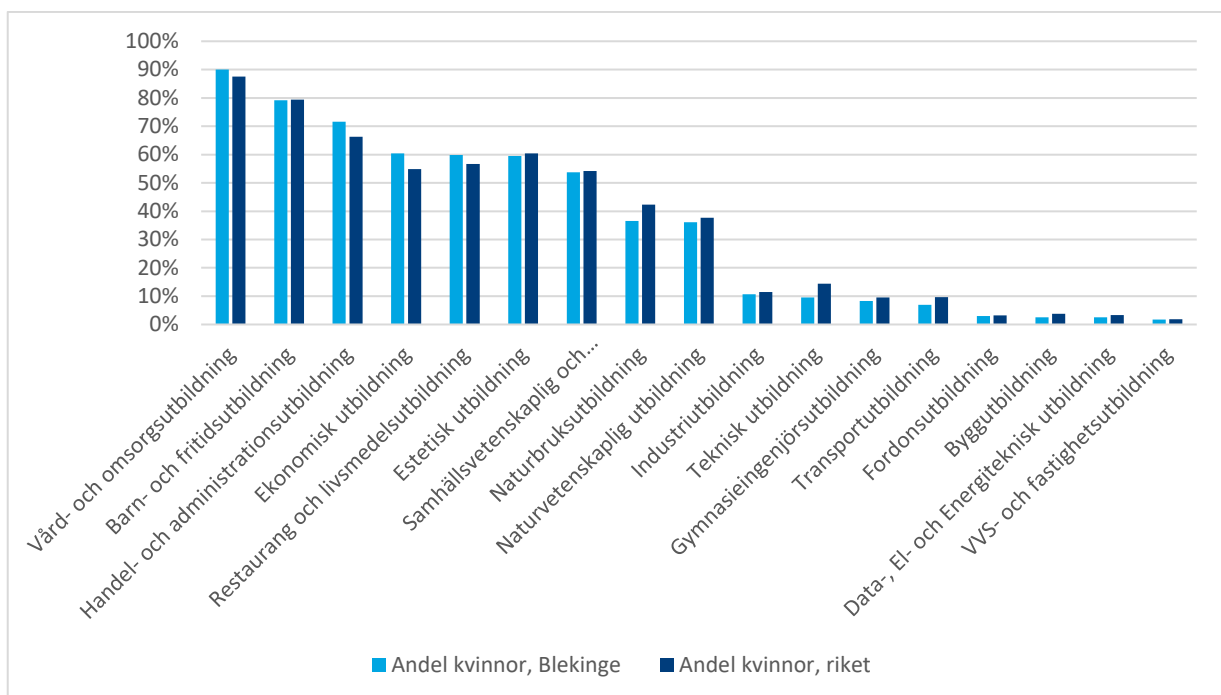

Figur 24. Antal (nattbefolkning 20–64 år) efter utbildningsgrupp på gymnasial nivå, 2018. Källa: SCB.

Det finns en tydlig könsuppdelning på arbetsmarknaden med en kraftig överrepresentation av kvinnor i offentlig sektor inom exempelvis vård- och omsorg medan män i högre utsträckning arbetar i det privata näringslivet inom exempelvis industrin. En mer jämn fördelning kan vara ett sätt att öka arbetskraftsutbudet och en väg att underlätta framtida kompetensförsörjning när rekryteringsunderlaget breddas.

Skillnaderna finns när vi ser till de gymnasiala utbildningsgrupperna också, vilket illustreras i figuren nedan. Extra tydlig är uppdelningen för de yrkesinriktade utbildningsgrupperna där andelen kvinnor inte överskred 11

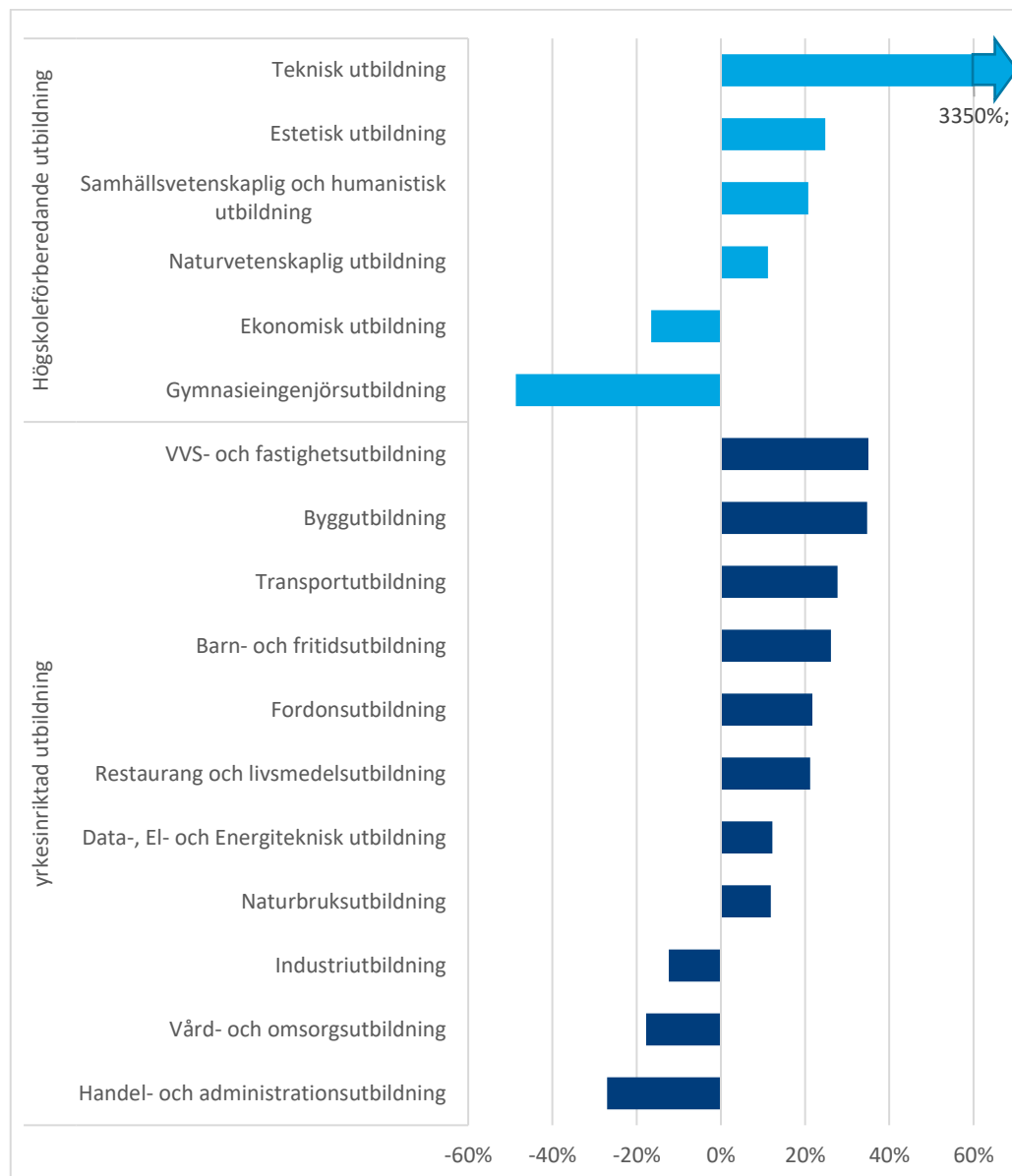
procent för sex av grupperna och för resterande fem var förhållandet omvänt i tre av fallen. Bland personer med högskoleförberedande utbildning var könsfördelningen generellt mer jämn. Av de yrkesinriktade utbildningsgrupperna som tydligt domineras av män har relativt små förändringar skett det senaste decenniet. Kvinnodominerade utbildningsgrupper har utvecklats mot en mer jämn könsfördelning, framför allt inom handel, barn och fritid samt vård och omsorg. Det finns olika förklaringar till utvecklingen. För handel och vård och omsorg kan det minskande intresset för yrkesutbildningar över tid och som en konsekvens av skolreformen 2011 vara anledningar till att det både antalet och andelen kvinnor med utbildningen minskat. För barn och fritid har antalet kvinnor med utbildningen å andra sidan ökat över tid, men ökningen under samma period har varit större för män. Könsuppdelningen finns i hela Sverige även om en något jämnare fördelning kan utläsas för ett par av utbildningsgrupperna i riket.

Figur 25. Andel kvinnor i befolkningen (20–64 år) efter utbildningsgrupp på gymnasial nivå, 2018. Källa: SCB.

Utvecklingen inom utbildningsgrupper

Fyra av de sex högskoleförberedande utbildningsgrupperna har mellan 2006–2018 haft en positiv utveckling, sett till antalet personer, och ser vi till den senaste femårsperioden har samtliga grupper förutom gymnaseingenjörer ökat. Den relativa ökningen var störst för teknisk utbildning medan i absoluta tal var det samhällsvetarutbildning som ökade mest. Gymnaseingenjörer har minskat kraftigt (49 procent) mellan 2006–2018 och även antalet personer med ekonomisk utbildning har minskat under perioden (17 procent). För personer med yrkesinriktade utbildningar finns stora skillnader. Stora utbildningsgrupper som handel och administration, industri och vård och omsorg har minskat medan VVS och fastighet, bygg och transport istället ökat kraftigt mellan 2006–2018.

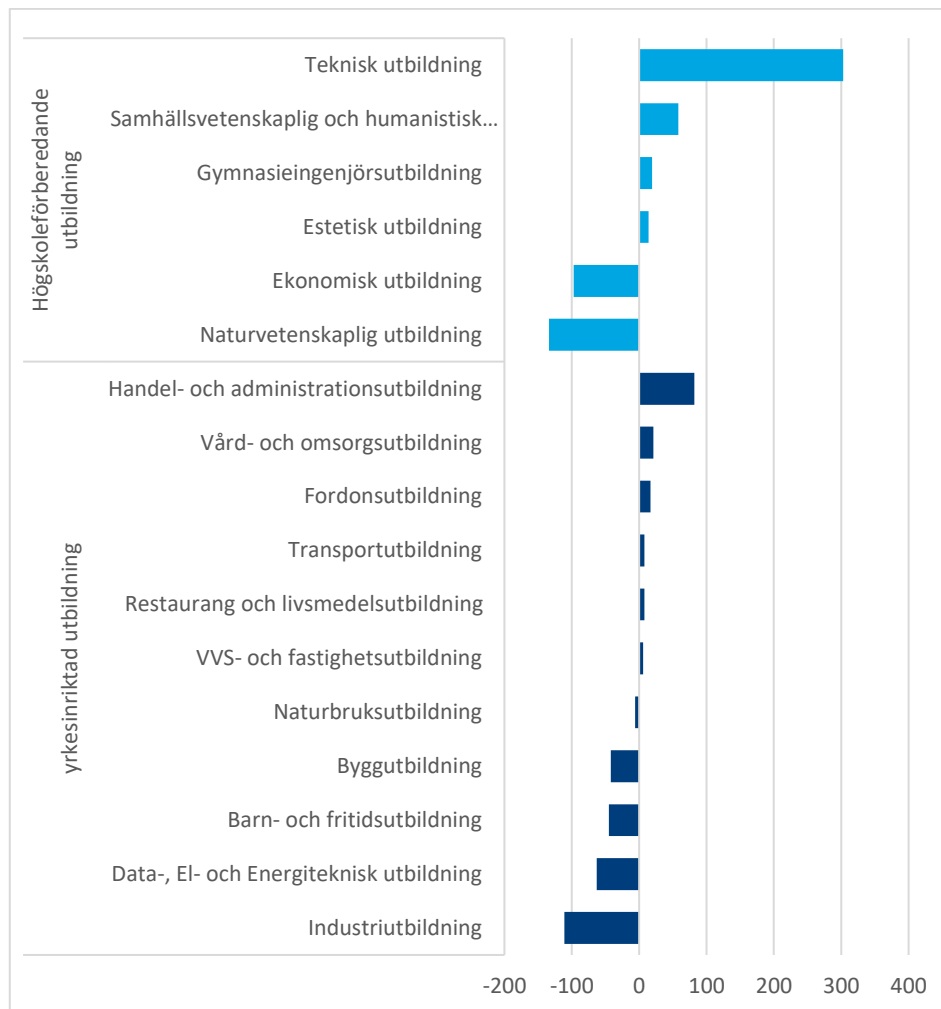
Figur 26. Förändring av personer (20–64 år) i utbildningsgrupper mellan 2006–2018. Källa: SCB.

Eftersom vi studerar utbildningsgrupper, och inte gymnasieprogram, finns det flera potentiella förklaringar och drivkrafter till förändringar i sammansättningen av gruppen. Drivkrafter till tillväxt i grupperna som vi kan fånga i de regionala matchningsindikatorerna kan sammanfattas i:

- Inflyttningen av personer med en viss utbildning till regionen är större än antalet utflyttade från regionen med samma utbildning
- Fler 18-åringar med utbildningen (åldersinträden) än pensionsavgångar i gruppen (65 år eller äldre enligt definition i RMI)
- Nyexaminerade som tillhör utbildningsgruppen är fler än de som vidareutbildar sig och därför lämnar utbildningsgruppen.

För de studerade utbildningsgrupperna är flyttnettot mellan 2014–2018 positivt och uppgår till 158 personer. En majoritet av utbildningsgrupperna har ett positivt flyttnetto. Det är som mest positivt för teknisk utbildning,

samhällsvetenskaplig och humanistisk utbildning samt handel- och administrationsutbildning. Utbildningsgrupperna med störst negativt flyttnetto var naturvetenskaplig, industri- och ekonomisk utbildning. Flyttströmmarna, både in- och utflyttning, är som störst för personer med samhällsvetarutbildning och naturvetenskap. En rimlig förklaring till det är att många personer med högskoleförberedande utbildningar väljer att studera vidare och därmed blir flyttfrekvensen mellan regionerna hög.

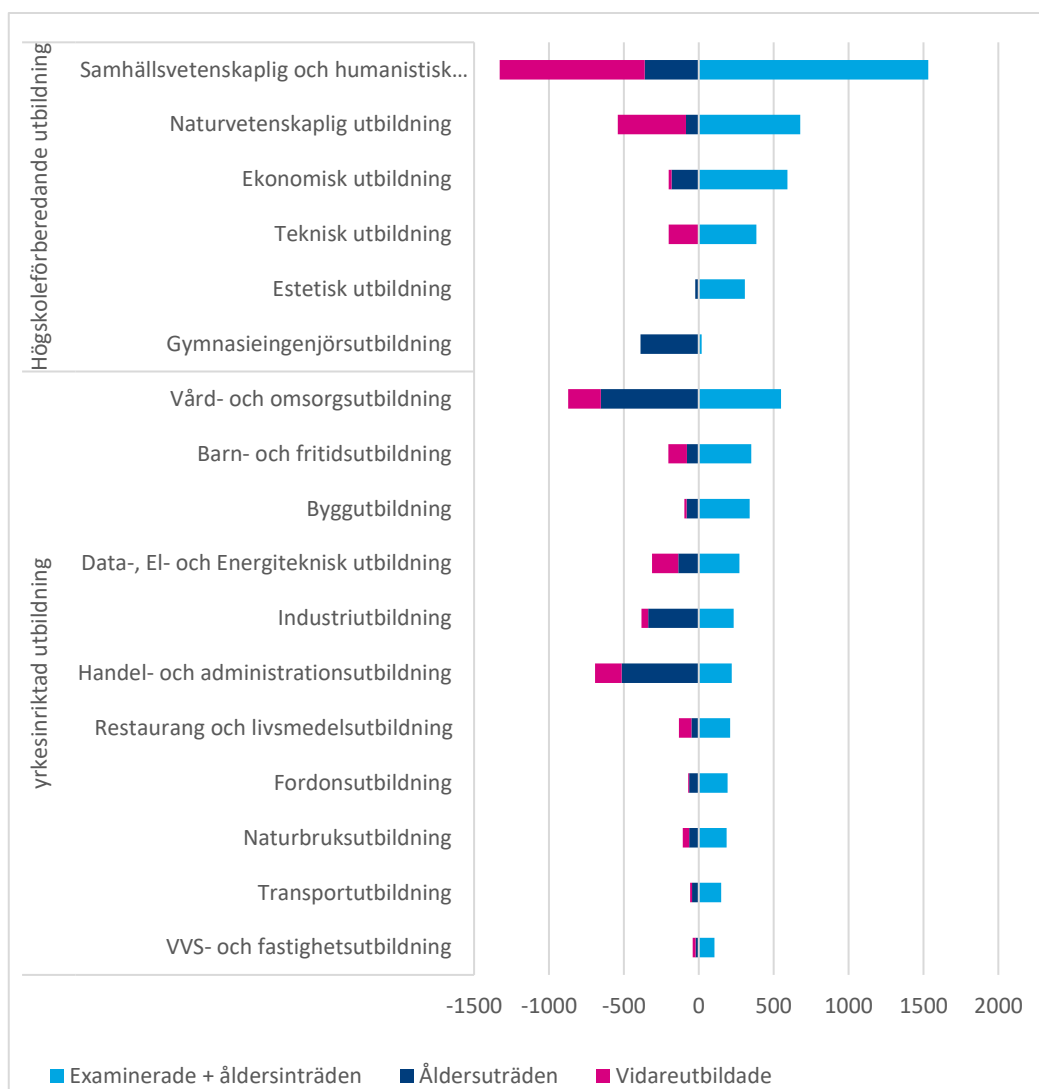
Figur 27. Nettoflyttning (20–64 år) 2014–2019 per utbildningsgrupp i Blekinge. Källa: SCB.

När det är gymnasiala utbildningar som studeras är det enklare att slå ihop nyexaminerade och åldersinträden. Nyexaminerade som trätt in i en ny utbildningsgrupp och åldersinträden som genom sin ålder nu inkluderas i utbildningsgrupperna blir i det närmaste detsamma. I figuren nedan redovisas därför dessa ihop.

Notera att det är betydligt fler som träder in på arbetsmarknaden som tillhör de högskoleförberedande utbildningsgrupperna än de yrkesinriktade utbildningsgrupperna, trots att fler totalt sett har en yrkesinriktad utbildning i länet. För de högskoleförberedande utbildningsgrupperna är nettot positivt för alla grupper förutom gymnaseingenjörer, vilket inte är förvånande med relativt få inträden samtidigt som det har varit relativt stora åldersavgångar. Antalet vidareutbildade och som då lämnar utbildningsgruppen för en ny högre avslutad utbildning är också betydligt högre än bland yrkesinriktade grupper. Flest vidareutbildade personer fanns bland de med samhällsvetenskaplig och naturvetenskaplig utbildning. För de elva yrkesinriktade

utbildningsgrupperna lämnar flest gruppen för en ny högre avslutad utbildning inom vård- och omsorg, data-, el- och energiteknisk utbildning samt handel och administration.

Nettot för yrkesinriktade utbildningar är negativt trots att bara fyra av dem har ett negativt netto. Det förklaras av relativt sett stora åldersutträden för flera av de stora utbildningsgrupperna – vård och omsorg och handel- och administration samt industri. Det finns också stora skillnader i ålderssammansättningen mellan grupperna. Mer än var femte sysselsatt gymnasieingenjör i Blekinge är mellan 60–64 år och vi kan därmed förvänta oss fortsatt relativt kraftiga åldersavgångar de kommande åren. Det är inte förvånande med tanke på att utbildningen försvann på 1990-talet för att återinföras relativt nyligen. Inom handel, industri, vård och omsorg samt naturbruk var mer än tio procent av de sysselsatta i länet är mellan 60–64 år. I absolut tal är antalet personer som förväntas lämna arbetskraften de kommande åren störst för industri- och vård och omsorgsutbildade. Stora utbildningsgrupper som fordon, bygg och barn och fritid har relativt liten andel av de sysselsatta mellan 60–64 år, vilket indikerar en mer balanserad åldersstruktur.

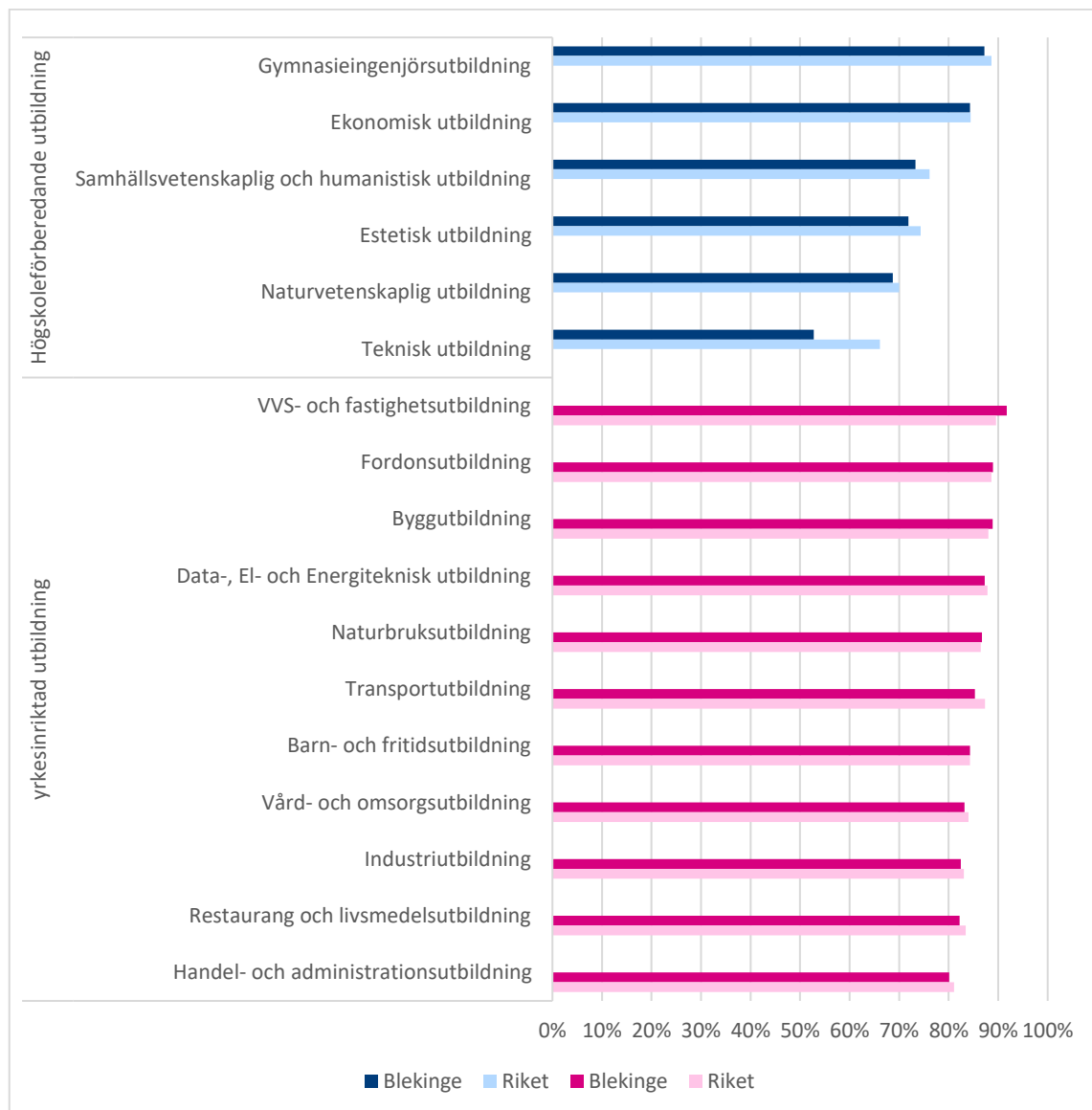
Figur 28. Inträden (examinerade och åldersinträden), åldersutträden och vidareutbildade, 2014–2018. Källa: SCB.

Ställning på arbetsmarknaden

Hittills har vi undersökt utbildningsgruppernas sammansättning och hur de har utvecklats. Ett sätt att studera hur väl kompetensförsörjningen fungerar är att titta närmare på matchningen mellan arbetssökande och yrken. Tidigare har vi konstaterat en försämrad matchning på aggregerad nivå i riket och i Blekinge samtidigt som det råder stor kompetensbrist inom många områden. Syftet är att närmare studera utbildningsmatchningen, det vill säga inte bara hur sysselsättningen ser ut för gymnasiala utbildningsgrupper utan även hur väl den stämmer överens med efterfrågade kompetenser.

För personer med en gymnasial utbildning i Blekinge var sysselsättningen högre (82 procent) jämfört med sysselsättningsgraden för hela ekonomin men fortsatt lägre än i riket (82,4 procent). Gapet till riket var betydligt mindre när vi endast studerar de gymnasiala utbildningsgrupperna. Mellan grupperna finns relativt stora skillnader men generellt är sysselsättningsgraden för personer med en yrkesinriktad gymnasial utbildning högre. Vi kan också konstatera att arbetsmarknaden generellt är mycket god för flera gymnasiala yrkesinriktade utbildningar och samtliga har en högre sysselsättningsgrad än länsgenomsnittet, vilket också är giltigt i riket. Sysselsättningsgraden är som högst för personer med VVS- och fastighetsutbildning, fordonsutbildning och byggutbildning. Som lägst är sysselsättningen för personer med handel- och administrationsutbildning, vilket gäller både i Blekinge och i riket.

För personer med gymnasiingenjörsutbildning och ekonomisk utbildning är sysselsättningsgraden i paritet med de flesta yrkesinriktade och också högre än länsgenomsnittet. För de övriga fyra är sysselsättningsgraden istället tydligt lägre än länsgenomsnittet. Sysselsättningsgraden sticker ut för personer med naturvetenskaplig och teknisk utbildning, vilket beror på att en stor andel av personerna i dessa grupper fortfarande studerar (15 respektive 28 procent). För de yrkesinriktade utbildningarna är andelen som studerar genomgående relativt liten, vilket också är av orsakerna till den högre sysselsättningsgraden.

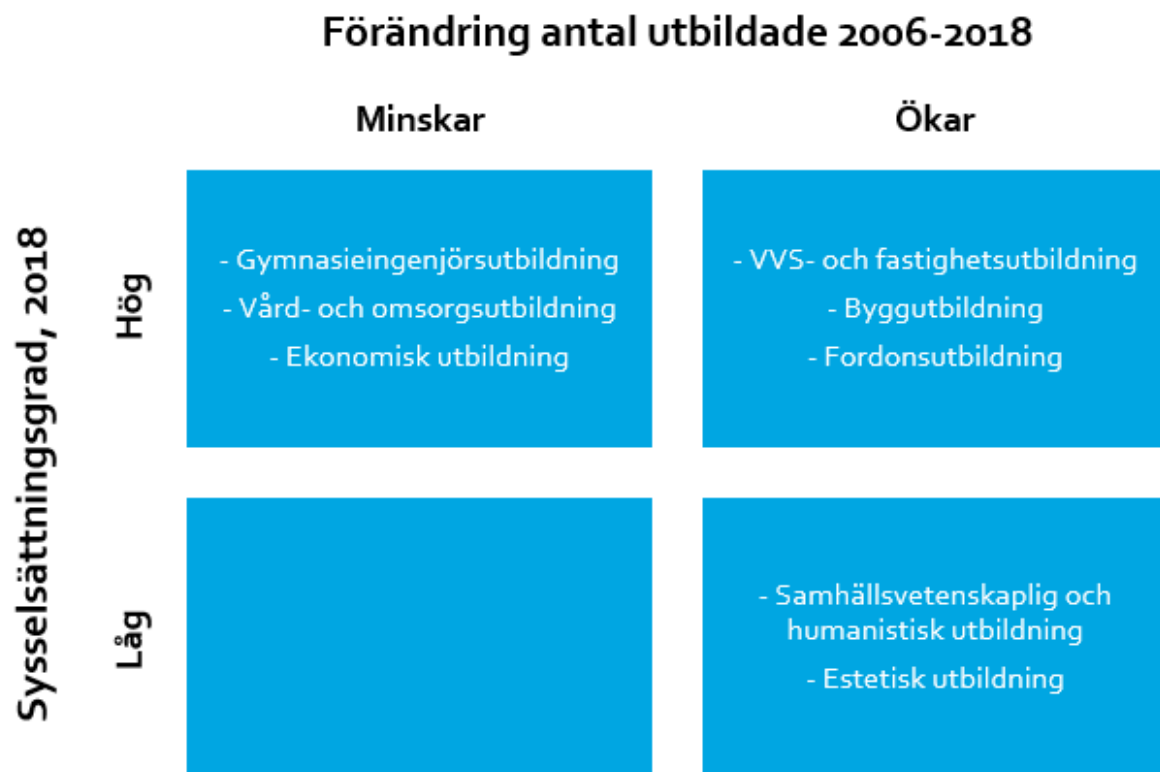

Figur 29. Sysselsättningsgrad för gymnasiala utbildningsgrupper, 2019. Källa: SCB.

Mellan 2006–2018¹⁰ ökade sysselsättningsgraden kraftigt för personer med teknisk-, estetisk- och transportutbildning. Liknande utveckling kan ses i riket. Men vi har tidigare diskuterat att inte tillräckligt många studerar en utbildning som efterfrågas på den regionala arbetsmarknaden och nedan figur är ett försök att illustrera detta. Exempelvis har antalet personer i Blekinge med vård- och omsorgsutbildning minskat mellan 2006–2018, trots att behoven aldrig varit större. Andra grupper där antalet utbildade har minskat är gymnasieingenjörsutbildade och personer med ekonomisk utbildning. Samtidigt som antalet utbildade inom flera efterfrågade utbildningsgrupper minskat har antalet utbildade inom mindre efterfrågade utbildningar i vissa fall ökat. Exempelvis har antalet personer med samhällsvetar- och estetisk utbildning ökat kraftigt under perioden, trots att sysselsättningsgraden för utbildningsgrupperna är låg.

¹⁰ Från och med 2019 används en ny datakälla och metod för att ta fram statistiken, vilket innebär att ett tidsseriebrott. Därför redovisas här utvecklingen fram till 2018. Läs mer om förändringarna på www.scb.se/rams.

Det finns även exempel där antalet personer ökat men där ökningen inte synes vara tillräcklig för att täcka arbetsmarknadens behov. För flera yrkesinriktade utbildningar - VVS- och fastighet, bygg och fordon - råder nästintill full sysselsättning och som vi diskuterat tidigare är sysselsättningsgraden långt över genomsnittet för Blekinge för dessa utbildningsgrupper.

Figur 30. Sysselsättningsgrad (nattbefolkning 20–64 år) 2018 och förändring av antal utbildade 2006–2018 efter utbildningsgrupper. Källa: SCB

Matchning och resursutnyttjande

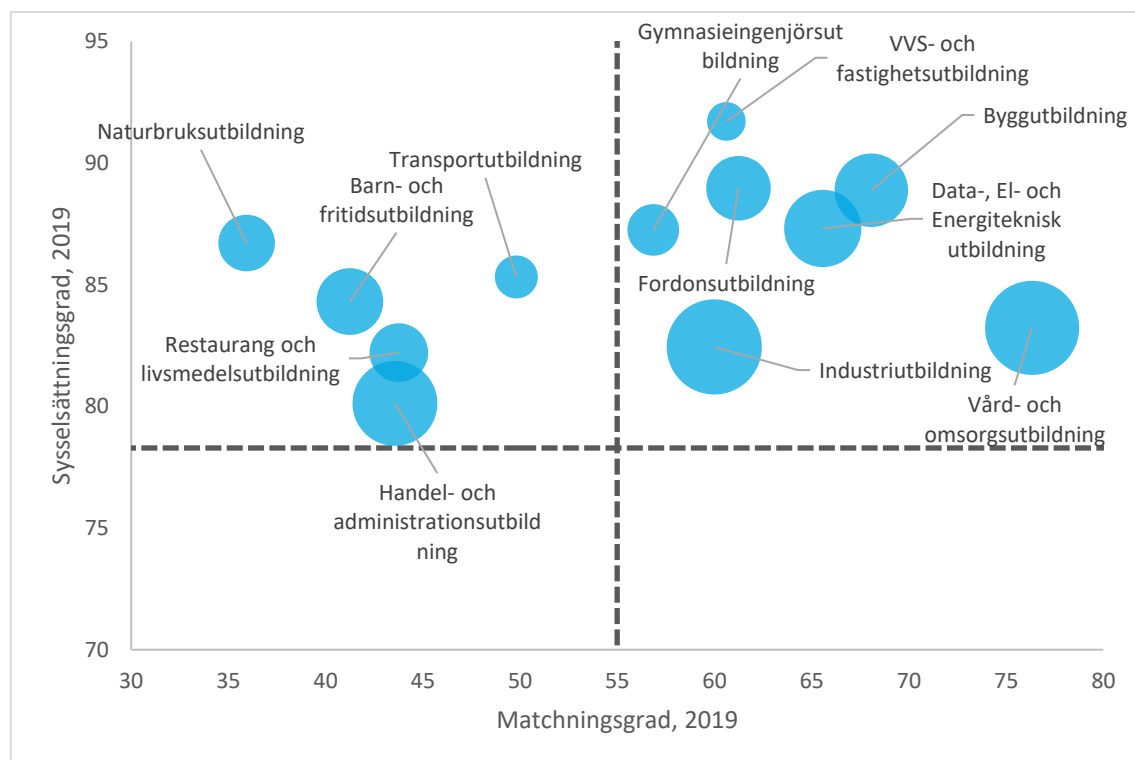
Att en stor andel av befolkningen är sysselsatt är självklart positivt men det är inte givet att en hög sysselsättningsgrad innebär att matchningen på arbetsmarknaden fungerar väl och att personer arbetar med ett yrke som kopplar till utbildningen. Ett alternativt och ett relativt nytt mått är matchningsgraden. Till skillnad från sysselsättningsgraden mäter matchningsgraden hur stor andel av de arbetande med en viss utbildning som också har ett matchande yrke.¹¹

I bedömningar över vilka utbildningar som matchar med ett yrke klassificeras de som matchade, delvis eller inte matchad. **Helt matchad** innebär att utbildningen och yrkets ämnesinriktning stämmer helt överens samt att utbildningsnivån är rätt. **Delvis matchad** innebär antingen att ämnesinriktningen är rätt men utbildningsnivån är ”fel” eller att ämnesinriktningen stämmer delvis, oavsett utbildningsnivå. **Inte Matchad** innebär att det inte finns någon tydlig överensstämmelse mellan utbildningens och yrkets ämnesinriktning, oavsett utbildningsnivå.

¹¹ Tillsammans med Tillväxtverket och SCB har Reglab tagit fram matchningsindikatorer som syftar till att spegla utbud och efterfrågan på arbetskraft samt matchningen på arbetsmarknaden. I Dessa har bedömningar gjorts över vilka yrken som matchar till vilken utbildning. Dessa bedömningar finns tillgängliga här: <https://tillvaxtverket.se/statistik/kompetensforsorjning/regionala-matchningsindikatorer.html>

En hög matchningsgrad kan vi tolka som att utbildningen är efterfrågad på arbetsmarknaden eftersom det är möjligt att få jobb inom den aktuella sektorn, men också att de utbildade väljer att arbeta inom sektorn. En låg matchning å andra sidan kan antingen innebära att efterfrågan på utbildningen är lägre i den aktuella sektorn eller att många utbildade söker sig bort från den.

För de gymnasiala utbildningsgrupperna finns endast de yrkesinriktade utbildningsgrupperna och gymnasieingenjörer med i matchningsdatabasen. Vi har tidigare visat på skillnader i sysselsättningsgrad mellan de olika yrkesinriktade utbildningsgrupperna, även om den är relativt hög för samtliga av utbildningarna. Men matchningsgraden varierar mellan utbildningarna och flera finns i det övre högra hörnet i figuren nedan, vilket innebär att en hög andel arbetar och dessutom inom matchade yrken. Exempelvis gäller det personer med VVS-, bygg- och vård och omsorgsutbildning. Personer som tillhör de övriga utbildningsgrupperna befinner sig istället i den övre vänstra rutan där förvisso sysselsättningen är relativt hög, men det är inte lika ofta de arbetar med yrken som de utbildats till. Vi kan tolka det som att det i dessa utbildningsgrupper finns kunskaper och kompetenser som inte nyttjas fullt ut.

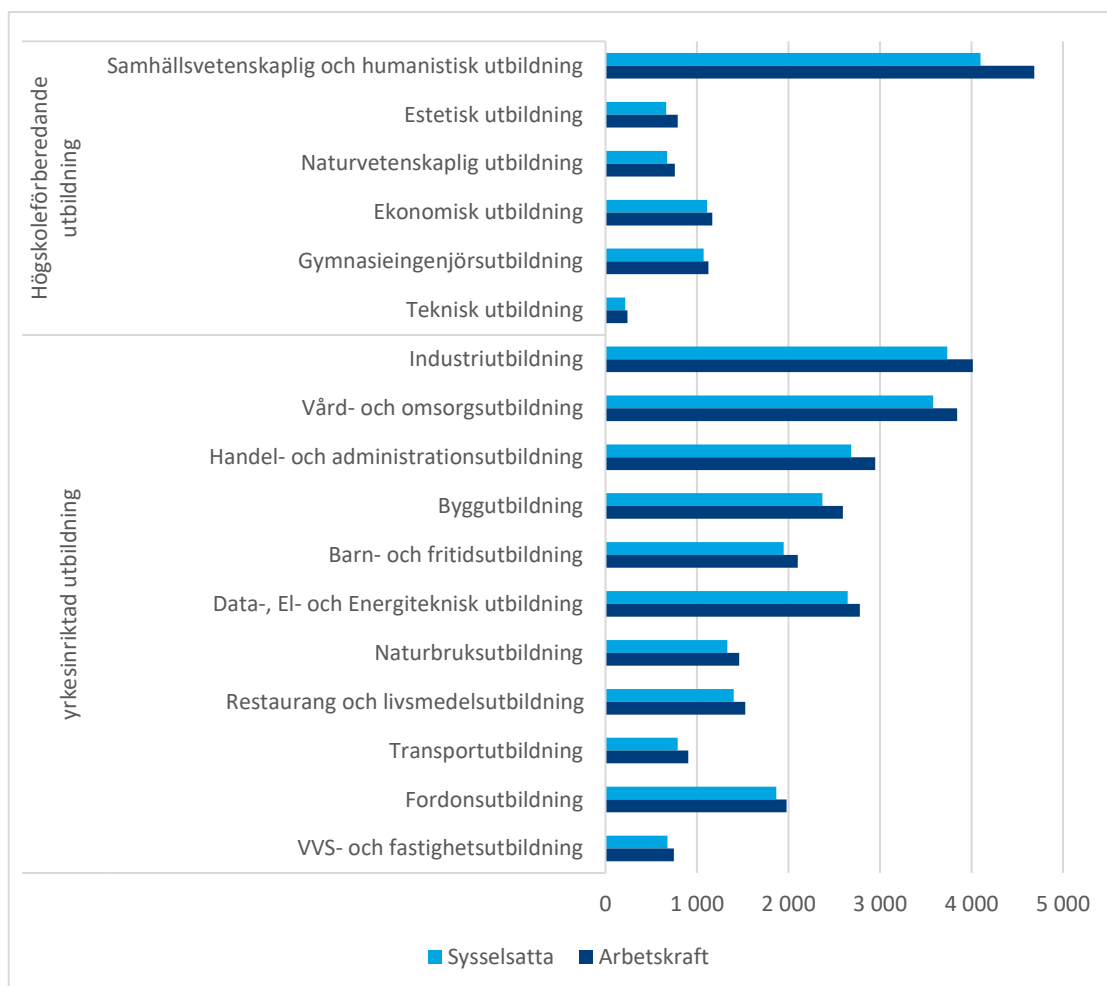
Figur 31. Sysselsättningsgrad och matchningsgrad för nattbefolkningen (20–64 år) i Blekinge, 2019. De streckade linjerna avser sysselsättningsgrad och matchningsgrad för alla utbildningar. Storlek visar antal personer med utbildningen. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

Brist på utbildningsgrupper

Eftersom det inte finns en indikator som enkelt kan svara på hur många industriutbildade det behövs har vi på olika sätt försökt beskriva efterfrågan på arbetskraft. Det gäller alltså att kombinera flera typer av regional statistik för att visa på vad som efterfrågas. Vi har tidigare också försökt kvantifiera arbetskraftsutbudet för de olika utbildningsgrupperna.

Genom att jämföra arbetskraftsutbudet (nattbefolkningen) som antingen arbetar eller är inskrivna på Arbetsförmedlingen med antalet arbetande i länet (dagbefolkningen) kan vi få en uppfattning av om det råder ett underskott eller överskott på utbildningsgrupperna i Blekinge. Resonemanget är att om dagbefolkningen är större än nattbefolkningen är självförsörjningsgraden för regionen negativ. Det innebär att kompetensförsörjningen till viss del redan i dag löses genom att arbetsgivare ”hämtar” arbetskraft utifrån som pendlar in från andra regioner. En situation som uppstår när det finns en brist på att hitta efterfrågad kompetens inom länet.¹²

För samtliga gymnasiala utbildningsgrupper är självförsörjningsgraden positiv, det vill säga att utbudet är större än efterfrågan på gymnasial kompetens i länet, vilket kan indikera ett visst överskott på personer med gymnasial utbildning. sammanlagt uppgick skillnaden 2019 till 2 800 personer. Notera att ingen hänsyn tas till om det finns en upplevd brist på utbildningsgruppen idag (vakanser svårt att kvantifiera). För de högskoleförberedande utbildningarna är det beräknade överskottet som störst för samhällvetarutbildning följt av estisk utbildning. För dessa har utbudet av utbildade ökat samtidigt som sysselsättningsgraden är relativt låg.

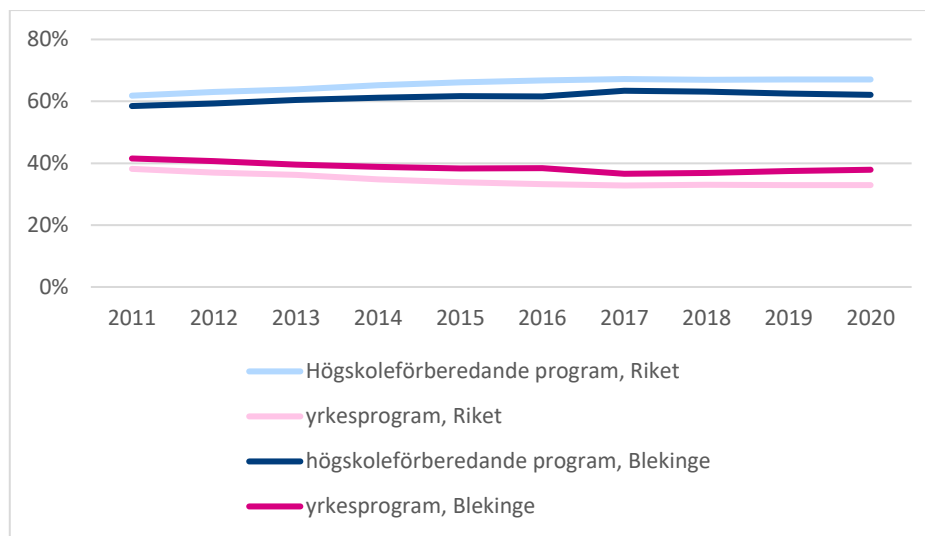

Figur 32. Arbetskraft och sysselsatta per utbildningsgrupp, 2019. Källa: SCB.

¹² Värt att notera är statistiken inte säger något om det finns en upplevd brist på utbildningsgruppen idag. Den tar heller inte hänsyn till ifall de arbetar inom ”målyrken”.

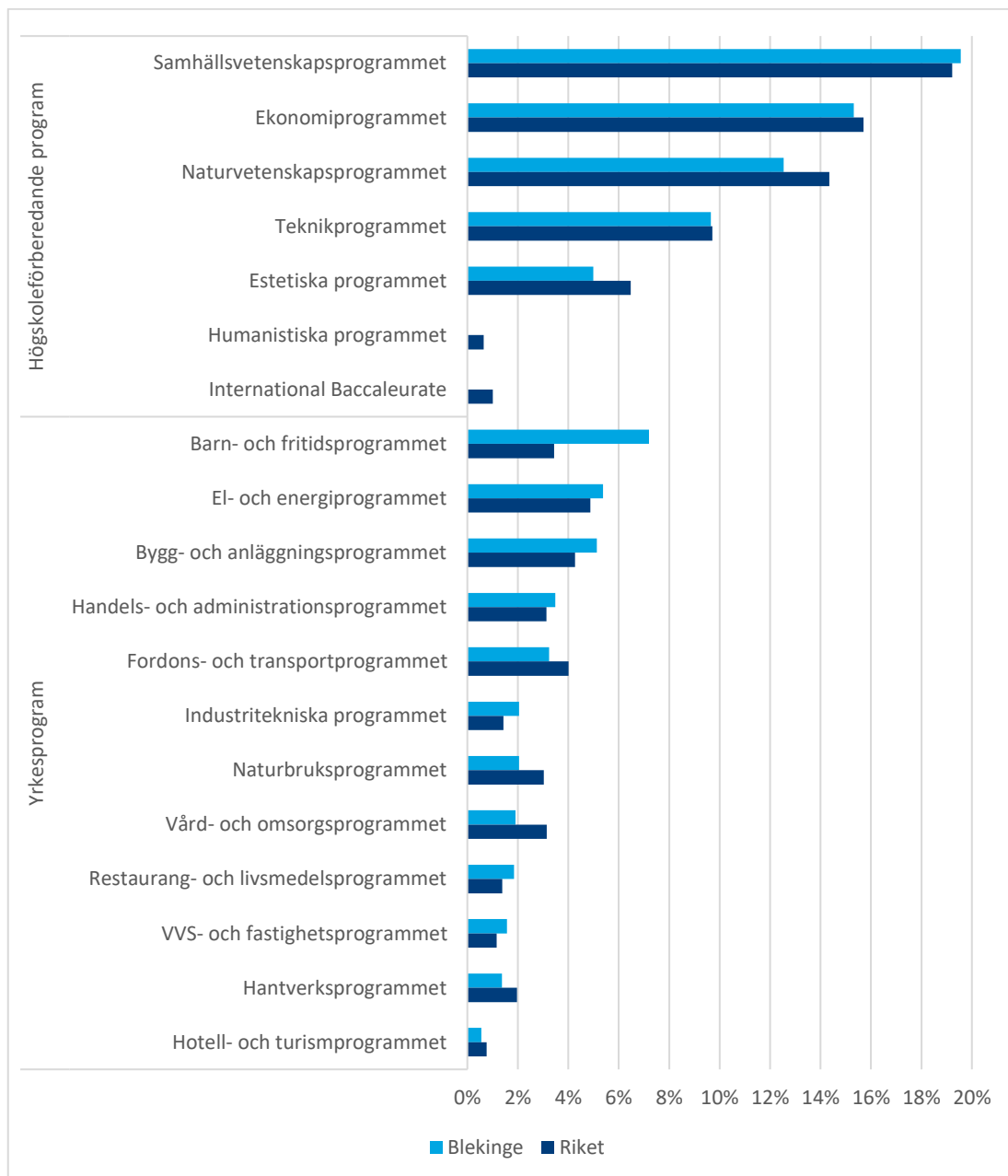
Utvecklingen på gymnasieprogrammen

Utvecklingen på gymnasieprogrammen påverkas av förändringar av och inom program samt gymnasiereformer, vilket försvårar jämförelser över tid. Därför har vi avgränsat oss till perioden efter införandet av den nya gymnasiereformen (2011). Trots svårigheter med jämförelse kan vi, när program har aggregerats, se att andelen elever på yrkesprogram har minskat över tid och uppgick 2020 till 38 procent i Blekinge och motsvarande andel var 33 procent i riket. Trots en minskande andel har antalet elever på yrkesprogrammen ökat marginellt i länet. Förklaringen till att andelen minskar är att det är fler som studerar de nationella programmen och att ökningen av elever på högskoleförberedande program har varit större.

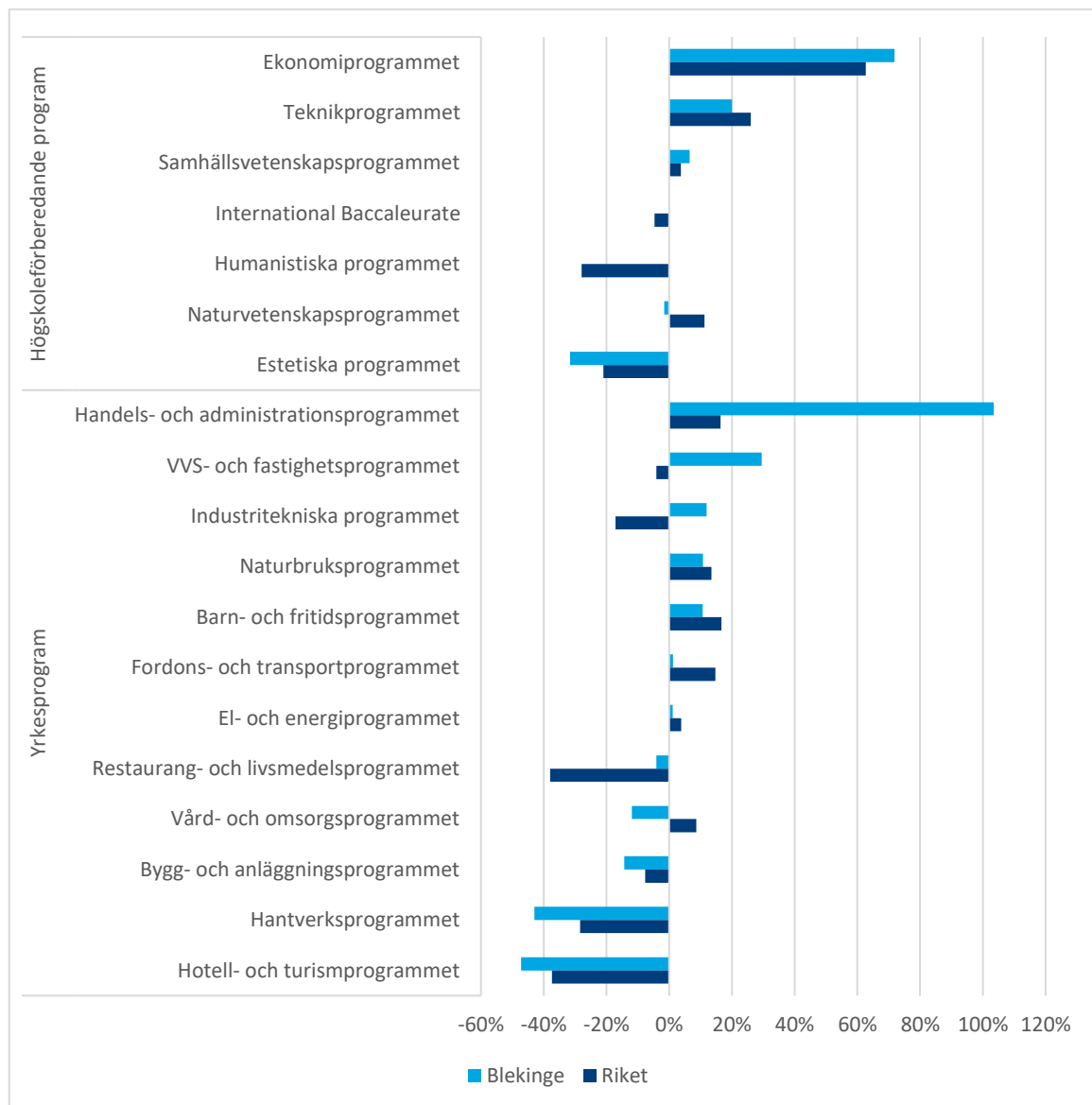
Figur 33. Andel elever på högskoleförberedande program och yrkesprogram, 2011–2020. Källa: Skolverket.

Under 2020 uppgick antalet elever på högskoleförberedande program i Blekinge till 3100 och av dessa var samhällsvetenskap, ekonomi och naturvetenskap de tre största programmen. Dessa är också de tre största programmen av samtliga utbildningar i länet och situationen är densamma i riket. I en jämförelse är det framför allt en större andel som studerar på naturvetenskapsprogrammet i riket än i Blekinge. Antalet elever på yrkesprogrammen i länet uppgick till 1900 under år 2020 och barn- och fritid, el och energi samt bygg- och anläggning var de tre största yrkesprogrammen, sett till antalet elever. I jämförelse med riket finns de största skillnaderna inom barn och fritid där 3,8 procentenheter fler elever studerar programmet i Blekinge än i riket och inom vård och omsorg där 1, 2 procentenheter färre elever studerar programmet i länet.

Figur 34. Andel elever per program på gymnasiet, 2020 Riksrekryterande utbildningar visas inte i figuren. Källa: Skolverket.

Även om andelen elever på yrkesprogrammen har minskat finns det olika utvecklingskurvor för de enskilda programmen inom gruppen. Mellan 2013–2020 (då samtliga elever och årskurser omfattas av de nya programmen) minskade andelen elever på yrkesprogrammen även om antalet elever ökade något. Av ökningen på 90 elever stod riksrekryterande utbildningar (vilka inte inkluderas i studien) för två tredjedelar av ökningen i gruppen. Handels och administration och VVS och fastighet hade den största relativa ökningen under perioden men är relativt små program. I faktiska tal var ökningen störst inom handel och administration. Bland de högskoleförberedande programmen var den relativa och faktiska ökningen störst inom ekonomi och teknik. Hotell och turism, hantverk samt estetiska har minskat mest i relativa tal under perioden och liknande utveckling finns för programmen i riket tillsammans med ett minskat antal elever inom restaurang och livsmedel. I faktiska tal har estetiska programmet haft det största tappet av elever under perioden.

Figur 35. Förändring av antal elever per program, 2013–2020. Källa: Skolverket.

Kompetenser i yrkesgrupper

Det föreliggande och sista kapitlet i rapporten är uppbyggt kring fem olika yrkesgrupper:

- Vård och omsorg
- Utbildning
- IT och data
- Teknik och tillverkning
- Byggteknik

Valet att titta närmare på dessa tar avstamp i de aggregerade samlingsnamnen på bristyrkesområden som arbetats fram i samarbete mellan Arbetsförmedlingen och Region Blekinge och bygger på de yrkesprognoser som Arbetsförmedlingen tagit fram. Ofta utgår vi från branschindelningar i analyser som vi sedan försöker förstå innehållet av yrken och utbildningar. Utgångspunkten för den här analysen är istället SCB:s yrkesstatistik (Yrkesregistret) som innehåller 430 yrken, vilket innebär att samtliga yrken har kategoriserats in i en av 13 yrkesgrupper.¹³ Fördelen med att utgå från yrkesgrupper är att de flesta yrken finns inom flera branscher, men kan i många fall vara mindre yrken inom flera. Exempelvis finns It-tekniker inom många branscher men i föreliggande analys tillhör samtliga It-tekniker yrkesgruppen IT och data oavsett om de arbetar inom vård och omsorg eller industrin. Indelningen av yrken i yrkesgrupper finns presenterad i bilaga 1.

Syftet är att ge en övergripande beskrivning av varje yrkesgrupp med utgångspunkt i antal sysselsatta, åldersstruktur, kön, vanliga utbildningar och matchning. Men också i nästa steg studera vilka utbildningar som är specifikt riktade till yrkesgruppen både på gymnasial och eftergymnasial nivå och se hur arbetsmarknaden ser ut för dessa där vi tittar på sysselsättning och matchning. Även utbud och efterfrågan på arbetskraft för utbildningarna diskuterats. Inom flera yrkesgrupper finns relaterade gymnasiala utbildningsgrupper och för dessa finns mer information under föregående kapitel som studerar gymnasiala kompetenser i länet närmare.

Innan vi tittar närmare på yrkesgrupperna är det bra att reda ut ett par vanligt förekommande begrepp och definitioner i kapitlet för att underlätta analysen och tolkningen av statistiken. Matchningsgraden är ett begrepp som är återkommande och som används både ur ett yrkes- och utbildningsperspektiv. Matchningsgraden för en yrkesgrupp visar hur stor andel av de verksamma i yrkesgruppen som har en matchande utbildning. När vi skiftar fokus och tittar från utbildningssidan visar matchningsgraden istället hur många av de som arbetar och har en viss utbildning som också har ett matchande yrke.

När vi studerar över- och underskott av personer med en viss utbildning har vi utgått från utbud och efterfrågan av arbetskraft. Med arbetskraftsutbud för en specifik utbildning avses samtliga boendes i Blekinge mellan 20–64 år med utbildningen som antingen arbetar eller är inskrivna på Arbetsförmedlingen, det vill säga de som står till arbetsmarknadens förfogande. Med efterfrågan avses samtliga med en viss utbildning som arbetar i Blekinge, det vill säga dagbefolkningen. Är arbetskraftsutbudet för en utbildningsgrupp mindre än efterfrågan för densamma innebär det att tillgången inte räcker för att tillgodose efterfrågan i Blekinge. Den situationen kan uppstå när personer med en viss utbildning pendlar in till länet för att arbeta. Dock kan vi inte med tillgänglig statistik säga något om det finns en upplevd brist på arbetskraft idag med lediga jobb som inte blir tillsatta eller om de arbetar med ett relevant yrke för utbildningen.

Det är viktigt att förstå att ovan ger en nulägesbild över tillgången och efterfrågan på utbildade. SCB publicerar var tredje år en nationell prognos för arbetsmarknaden och över den långsiktiga tillgången och efterfrågan på utbildade, *Trender och prognoser*. Under våren 2022 kommer SCB ta fram motsvarande regionala prognoser, vilket

¹³ Analysens yrkeskategorisering bygger på den uppdelning av yrken som Region Kronoberg publicerade i rapporten *Kompetensförsörjning 2019*. Vissa justeringar i vilken grupp ett enskilt yrke tillhör har gjorts.

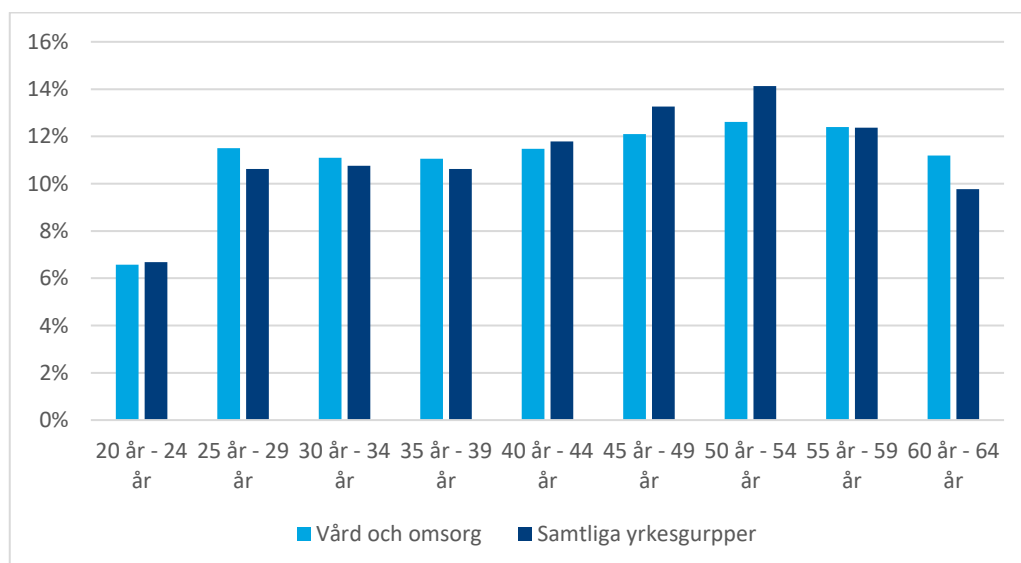
underlätta det regionala kompetensförsörjningsarbetet i Blekinge genom att visa på de eventuella obalanser mellan tillgången och efterfrågan som kan uppstå om utvecklingen fortsätter på samma sätt.

När vi resonerar om utbildningsgruppernas ställning på arbetsmarknaden så tolkar vi en hög sysselsättning och låg arbetslöshet som att efterfrågan på kompetensen är hög och att de utbildade har en god ställning på arbetsmarknaden.

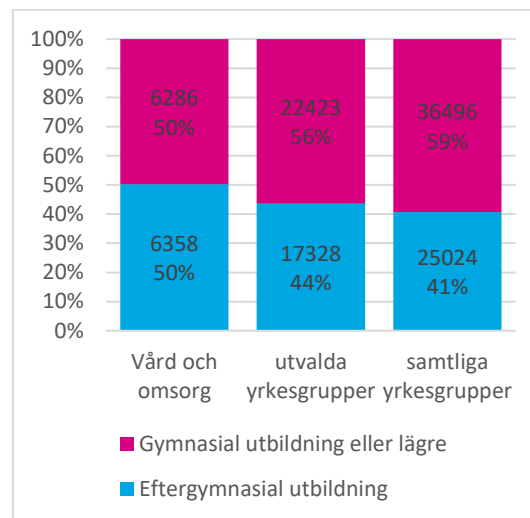
Grunden för analysen i kapitlet är de regionala matchningsindikatorerna som finns hos SCB och som har tagits fram av Reglab och Tillväxtverket. Läs mer under inledningen till föregående kapitel.

Vård och omsorg

Vård- och omsorg är den största branschen i Blekinge, sett till antalet anställda, och inom branschen finns en omfattande yrkesbredd. En stor del av de anställda finns inom sjukvården på något av de regionala sjukhusen. Totalt arbetade närmare 12 700 personer med ett vård- och omsorgsyrke under 2019. Yrkesgruppen utgjordes till 83 procent av kvinnor, vilken är den högsta andelen kvinnor av samtliga yrkesgrupper och vård och omsorg tillhör en av de minst jämställda yrkesgrupperna, sett till könsfördelningen. Ålderssammansättningen är relativt jämn och sticker inte ut i jämförelse med övriga yrkesgrupper. Av de arbetande i yrkesgruppen hade 50 procent en eftergymnasial utbildning och en nästan lika stor andel hade högst en treårig gymnasial utbildning. I jämförelse med övriga grupper är andelen eftergymnasialt utbildade hög och en förklaring till den högre utbildningsnivån i vård- och omsorgsyrken kan vara de många legitimationsyrkena. Bland personer med eftergymnasial utbildning var andelen kvinnor något lägre (81 procent) än totalt antal verksamma i gruppen medan andelen med högst treårig gymnasial utbildning var andelen något högre (85 procent).

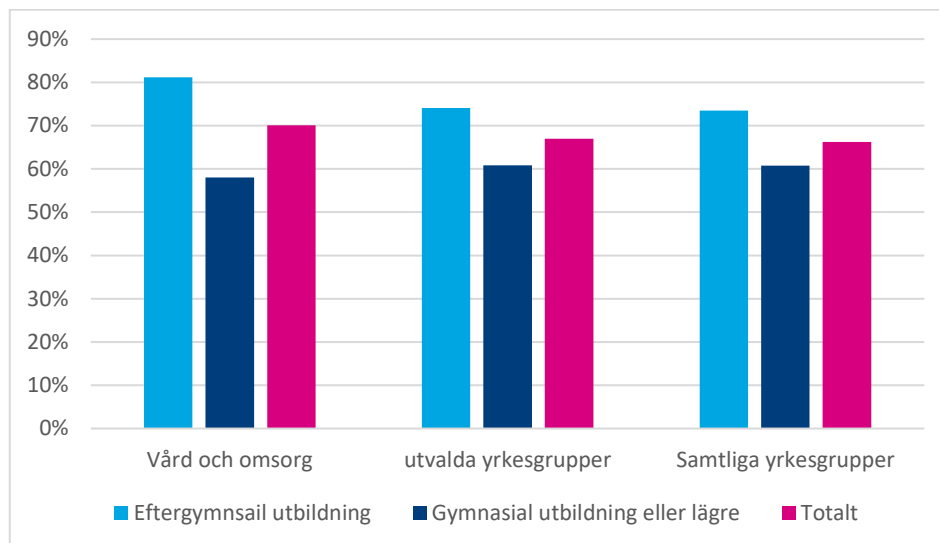
Figur 36. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp, 2019. Källa SCB.

Figur 37. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB.

Ett sätt att studera hur väl kompetensförsörjningen fungerar är att se till hur stor andel av de som har ett yrke som har en matchande utbildning. Resonemanget är att om det är svårt att få tag på rätt kompetens behöver arbetsgivaren anställa personer som saknar adekvat utbildning. I vilken mån detta är möjligt hänger förstås ihop med vilka kvalifikationskrav ett yrke har. Exempelvis måste du ha en läkarutbildning för att arbeta som läkare.

70 procent av de som arbetade i yrkesgruppen hade en utbildning som matchade yrket, vilket är högre än för de övriga studerade yrkesgrupperna. Matchningsgraden var högre för personer med eftergymnasial utbildning (81 procent) och lägre för personer med högst treårig gymnasial utbildning (58 procent). Inom yrkesgruppen är matchningsgraden närmare 100 procent för många yrken med eftergymnasial utbildning, vilket är fullt naturligt med tanke på att det är legitimationsyrken. Men när vi ser till de gymnasiala yrkesgrupperna sjunker matchningen betydligt. En orsak kan vara att det råder brist på utbildad arbetskraft så arbetsgivare som inte lyckas rekrytera personer med matchande utbildning istället anställt personer utan matchande utbildning. En annan är att det beror på ålderseffekter när det tidigare inte funnits krav på vård- och omsorgsutbildning. En tredje orsak kan vara att många som idag arbetar med yrkena inte har en formell gymnasieutbildning men har genomgått någon slags vårdutbildning under yrkeskarriären.

Figur 38. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Inom yrkesgruppen är den enskilt vanligaste utbildningen gymnasial vård- och omsorgsutbildning följt av både sjuksköterskeutbildning både grund och specialist. Läkarutbildning och socionomutbildning är andra stora eftergymnasiala utbildningsgrupper inom yrkesgruppen och som relaterar till vård och omsorgsyrken. Andra vanliga utbildningar på gymnasial nivå är samhällsvetenskaplig eller humanistisk utbildning och barn- och fritidsutbildning. Dessa utbildningar är inte specifikt riktade till vård- och omsorgsyrken, vilket kan illustreras genom att en väldigt låg andel av samtliga med dessa utbildningar återfinns inom vård och omsorgsyrken. Förklaringen ligger nog snarare i att det är stora utbildningsgrupper med stor yrkes- och branschbredd. I jämförelse arbetar en väldigt hög grad av de eftergymnasialt utbildade inom vård och omsorg, vilket å andra sidan kan förklaras av att många är legitimationsyrken och specifika mot yrkesgruppen.

Gymnasial nivå			Eftergymnasial nivå		
Utbildning	Antal vård och omsorg	Antal alla yrkesgrupper	Utbildning	Antal vård och omsorg	Antal alla yrkesgrupper
Vård- och omsorgsutbildning	2667	3387	Sjuksköterskeutbildning	1162	1274
Samhällsvetenskaplig/humanistisk utbildning	562	3691	Specialistsjuksköterskeutbildning, samtliga inriktningar	859	957
Barn- och fritidsutbildning	515	1887	Övrig utb. i hälso- sjukvård, social omsorg	651	981
Grundskoleutbildning	387	4050	Läkarutbildning	547	560
Handels- och administrationsutbildning	369	2598	Socionomutbildning	463	532

Tabell 5. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Utbildningar inom vård och omsorg

Studerar vi de utbildningar som är riktade till yrkesgruppen återfinns många av de i ovanstående tabell men även flera mindre, sett till antalet. Överlag har utbildningsgrupperna inom vård- och omsorg en mycket god ställning på arbetsmarknaden. Som högst är sysselsättningsgraden för de eftergymnasiala utbildningsgrupperna och det råder i stort sett full sysselsättning för exempelvis barnmorskor, socionomer, läkare, tandläkare, sjukgymnaster och sjuksköterskor. Situationen ser något annorlunda ut för gymnasialt utbildade inom vård-

och omsorg. Sysselsättningsgraden är fortsatt över genomsnittet i Blekinge men lägre jämfört med flera andra utbildningsgrupper inom fältet.

Men som vi har diskuterat flera gånger i tidigare avsnitt är det inte säkert att en hög sysselsättningsgrad innebär att personer med utbildningen arbetar med ett yrke som kopplar till utbildningen. Matchningsgraden visar hur stor andel av de anställda med en vård- och omsorgsutbildning som har ett matchande yrke. En hög matchningsgrad kan tolkas som att utbildningen är efterfrågad och att man väljer att arbeta inom sektorn. En låg grad kan indikera att efterfrågan är låg inom sektorn eller att utbildade söker sig bort från den. Överlag är matchningsgraden hög för de studerade utbildningsgrupperna och över läns-genomsnittet. Men det finns skillnader mellan utbildningarna matchningsgraden varierar mellan 67–92 procent. Bland de eftergymnasiala utbildningsgrupperna, med undantag för biomedicinska analytiker och tandsköterskor, är matchningsgraden hög (80 procent eller högre). Matchningsgraden är dock lägre för personer med en gymnasial vård- och omsorgsutbildning. Inkluderar vi personer med ett delvis matchande yrke ökar matchningsgraden framför allt för gymnasialt vård- och omsorgsutbildade samt sjuksköterskeutbildade i länet.

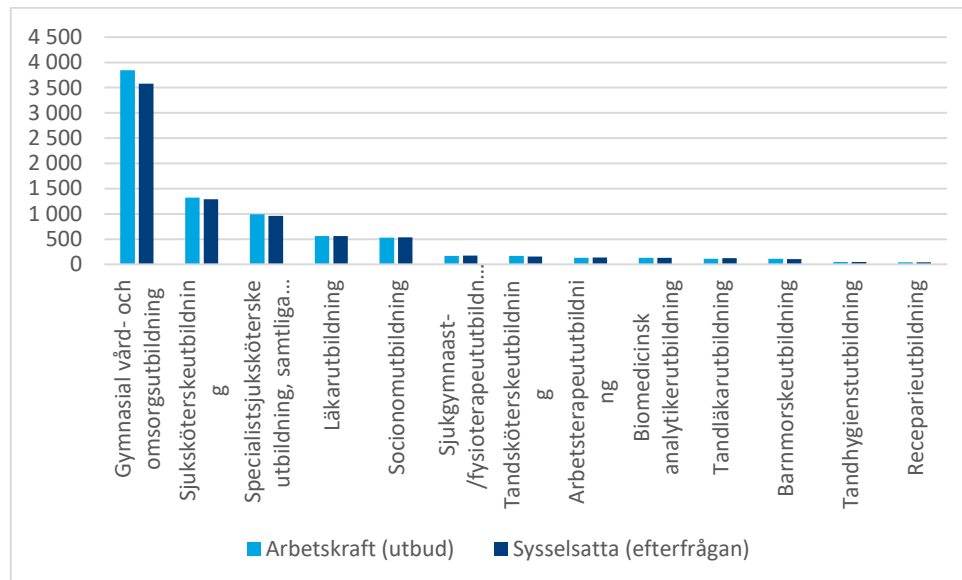
Utbildning	Antal personer i Blekinge	Sysselsättningsgrad	Matchningsgrad
Gymnasial vård- och omsorgsutbildning	4394	83%	76%
Sjuksköterskeutbildning	1377	95%	83%
Specialistsjuksköterskeutbildning	1030	96%	82%
Läkarutbildning	585	93%	94%
Socionomutbildning	551	95%	87%
Tandsköterskeutbildning	187	89%	73%
Sjukgymnaast- /fysioterapeututbildning	181	94%	90%
Biomedicinsk analytikerutbildning	142	89%	82%
Arbetssterapeututbildning	130	98%	91%
Tandläkarutbildning	121	92%	97%
Barnmorskeutbildning	112	98%	93%
Tandhygienstutbildning	50	92%	100%
Apotekarutbildning	45	96%	93%
Receparieutbildning	39	97%	...

Tabell 6. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

I figuren nedan ser vi hur många det idag finns i arbetskraften inom respektive utbildningsgrupp och hur många med utbildningen som arbetar i länet. Om differensen mellan de två är negativ innebär det att kompetensförsörjningen delvis löses genom att personal pendlar in från andra regioner. Notera att tabellen nedan inte tar hänsyn till om personerna arbetar inom vård- och omsorgssektorn eller ej. Siffrorna tar inte heller hänsyn till om det finns en upplevd brist på utbildningsgruppen idag.

Summerat för alla utbildningar riktade mot vård och omsorg var utbudet större än efterfrågan (303 personer). Men för sex av utbildningarna var differensen negativ vilket innebär att efterfrågan är större än utbudet. Det

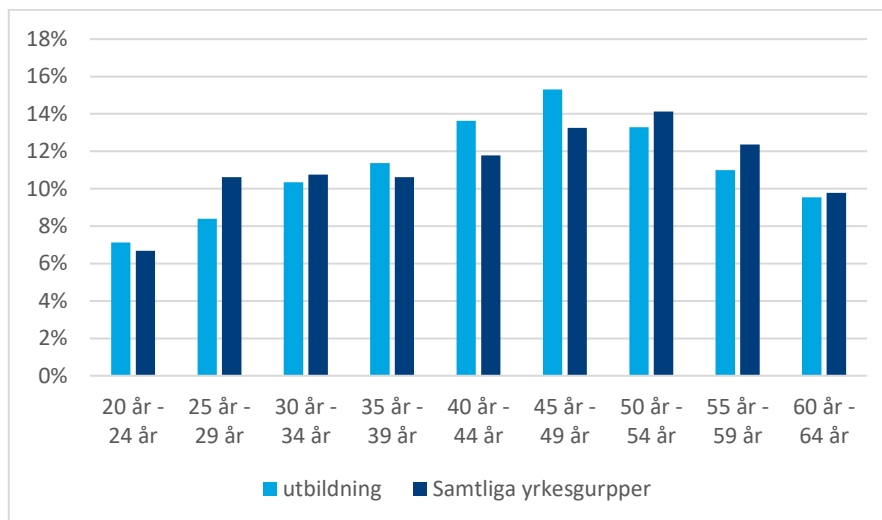
största överskottet återfanns för gymnasial vård- och omsorgsutbildning (263 personer) följt av sjuksköterskeutbildning. För flera utbildningar är skillnaderna mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft små, vilket innebär att det finns en balans mellan utbud och efterfrågan.

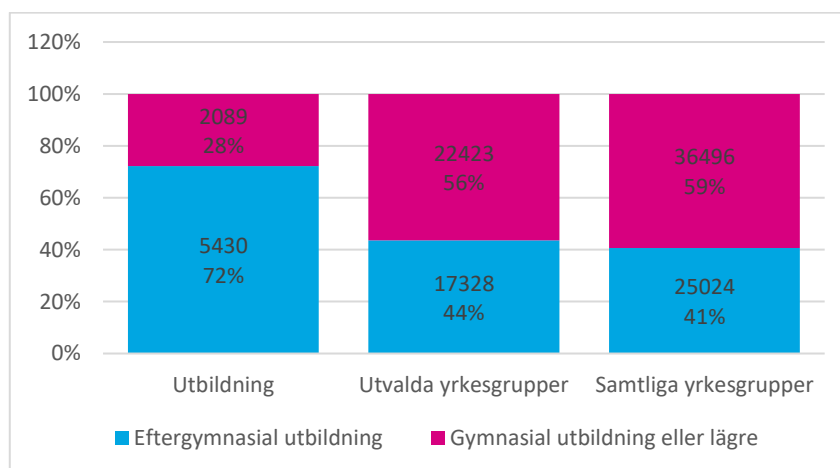
Figur 39. Arbetskraftsutbud (nattbefolkning 20–64 år med en viss utbildning och tillgänglig för arbetsmarknaden) och efterfrågan (dagbefolkning 20–64 år med en viss utbildning). Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

Utbildning

Under 2019 uppgick antalet arbetande personer med utbildningsyrken i Blekinge till drygt 7 500 personer, vilket gör det till en av de största yrkesgrupperna i länet efter vård och omsorg samt teknik och tillverkning. Yrkesgruppen bestod till tre fjärdedelar av kvinnor, vilket tillsammans med vård och omsorg utgjorde de mest kvinnodominerade yrkesgrupperna. Ålderssammansättningen är relativt jämn men en något lägre andel av de yrkesverksamma var äldre än 50 år i jämförelse med övriga yrkesgrupper. 72 procent motsvarande 5 400 personer hade en eftergymnasial utbildning, vilket är den högsta andelen av samtliga yrkesgrupper och långt över länsgenomsnittet på 41 procent. Yrkesgruppen präglas också av flera legitimationsyrken med krav på eftergymnasial utbildning, vilket kan förklara den höga utbildningsnivån. Av personer med eftergymnasial utbildning var andelen kvinnor marginellt högre (76 procent) medan andelen män var högre bland personer med högst en treårig gymnasial utbildning (29) procent.

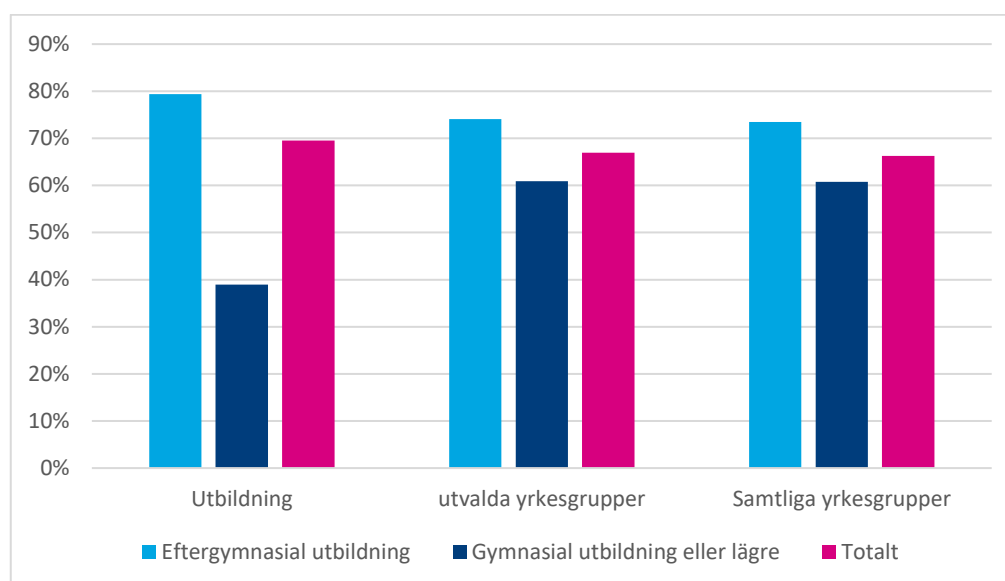

Figur 40. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp, 2019. Källa: SCB.

Figur 41. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB.

För samtliga utbildningsyrken hade 70 procent en utbildning som matchade yrket, vilket är en av den tredje högsta av samtliga grupper och tydligt högre än länsgenomsnittet. Matchningen mellan yrke och utbildning var precis som för vård och omsorgsyrken tydligt högre för personer med eftergymnasial utbildning och för de verksamma med högst en gymnasial utbildning var matchningen istället betydligt lägre och en av de lägsta av alla yrkesgrupper. Det kan delvis förklaras av att många med högst gymnasial utbildning arbetar med yrken som idag är legitimationsyrken med krav på eftergymnasial utbildning. Det kan bland annat bero på att det råder brist på utbildad arbetskraft, ålderseffekter där det tidigare saknades krav på utbildning eller att det inte krävs en formell utbildning för vissa yrken.

Figur 42. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

I yrkesgruppen är de vanligaste eftergymnasiala utbildningarna lärarutbildning i grundskolans tidiga år, förskolläraryrket och ämnesläraryrket. Dessa utbildningar är specifika för utbildningsyrket, vilket kan illustreras av att en stor andel av alla yrkesverksamma i länet med dessa utbildningar arbetar med utbildningsyrket. Bland gymnasiala utbildningar är barn- och fritidsutbildning den vanligaste inom yrkesgruppen följt av samhällsvetenskaplig och humanistisk utbildning samt grundskoleutbildning. Av de gymnasiala utbildningarna är det främst barn och fritid som matchar mot yrket i gruppen. Övriga är inte direkt kopplade till yrkesgruppen, vilket kan illustreras av att en låg andel av de yrkesverksamma med utbildningen arbetar inom utbildningsyrket.

Gymnasial nivå			Eftergymnasial nivå		
Utbildning	Antal utbildning	Antal alla yrkesgrupper	Utbildning	Antal utbildning	Antal alla yrkesgrupper
Barn- och fritidsutbildning	685	1887	Läraryrket, grundskolans tidigare år	1120	1224
Samhällsvetenskaplig/humanistisk utbildning	331	3691	Förskolläraryrket	1039	1136
Grundskoleutbildning	143	4050	Ämnesläraryrket	885	1020
Vård- och omsorgsutbildning	127	3387	Fritidspedagogutbildning	240	290
Handels- och administrationsutbildning	125	2598	Specialläraryrket och specialpedagogutbildning	219	229

Tabell 7. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Utbildningar riktade mot yrkesgruppen

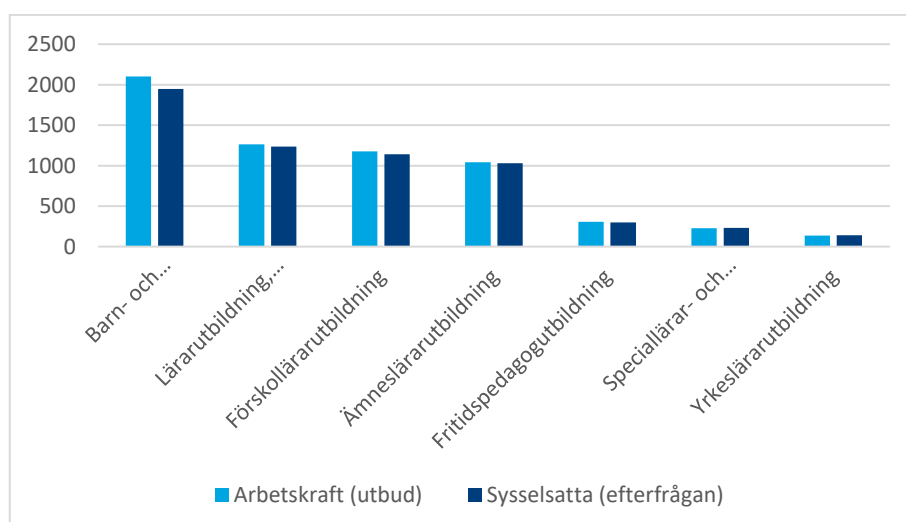
Av de utbildningar som är riktade till yrkesgruppen är alla eftergymnasiala utbildningar med undantag för barn- och fritidsutbildning. Generellt har utbildningsgrupperna en mycket god ställning på arbetsmarknaden och för de eftergymnasiala utbildningarna råder nästan full sysselsättning och en sysselsättningsgrad på över 90 procent och låg arbetslöshet. Sysselsättningsgraden för utbildningsgrupperna är också högre än läns-genomsnittet för personer med minst treårig eftergymnasial utbildning. För barn och fritidsutbildning på gymnasial nivå är sysselsättningsgraden lägre (84 procent) men är ändå över läns-genomsnittet för samtliga utbildningsgrupper och något högre än genomsnittet för personer med gymnasial utbildning.

Matchningsgraden för de eftergymnasiala utbildningarna varierar mellan 78–89 procent och är betydligt högre än länsgenomsnittet (55 procent). För förskolläraryt utbildning, lärarutbildning för grundskolans tidigare år, ämnesläraryt utbildning samt speciallärar- och specialpedagogutbildning är matchningsgraden mer än 10 procentenheter högre än länsgenomsnittet för personer med eftergymnasial utbildning på minst tre år. För barn- och fritidsutbildning är matchningsgraden 41 procent och anledningarna har vi resonerat om tidigare. Inkluderar vi de som har ett delvis matchande yrke stiger matchningsgraden markant från 41 till 65 procent för utbildningen.

Utbildning	Antal personer i Blekinge	Sysselsättningsgrad	Matchningsgrad
Barn- och fritidsutbildning	2345	84%	41%
Läraryt utbildning, grundskolans tidigare år	1305	96%	88%
Förskolläraryt utbildning	1257	92%	87%
Ämnesläraryt utbildning	1075	96%	86%
Fritidspedagogutbildning	321	95%	78%
Speciallärar- och specialpedagogutbildning	230	98%	89%
Yrkesläraryt utbildning	150	91%	78%

Tabell 8. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

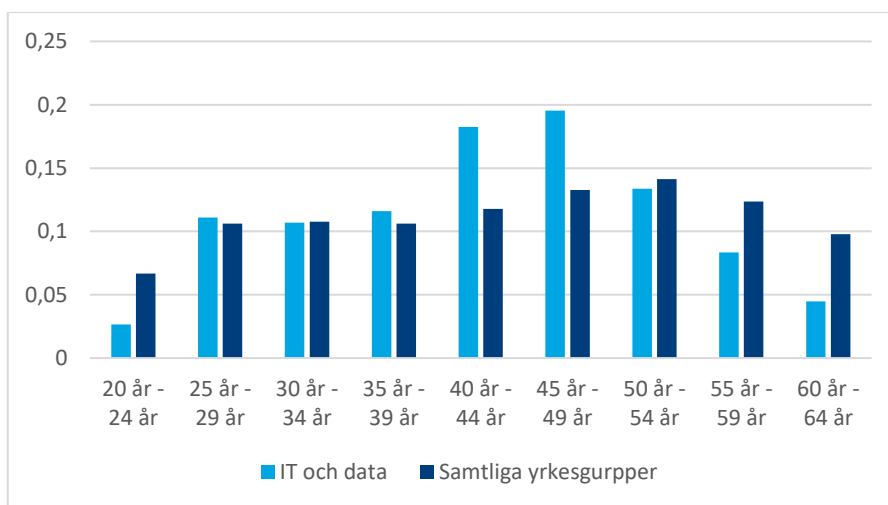
I figuren nedan ser vi hur många det idag finns i arbetskraften inom respektive utbildningsgrupp och hur många med utbildningen som arbetar i Blekinge (dagbefolkningen). Aggregerat för de sju utbildningsgrupperna var utbudet större än efterfrågan (236 personer). Däremot var efterfrågan större än utbudet för speciallärare och yrkeslärare. Att notera är att skillnaden mellan utbud och efterfrågan var liten för samtliga eftergymnasiala utbildningar, vilket kan innebära att det råder balans på utbildningarna på arbetsmarknaden. För den studerade gymnasiala utbildningen, barn och fritid, var utbudet tydligt större än efterfrågan (155 personer).

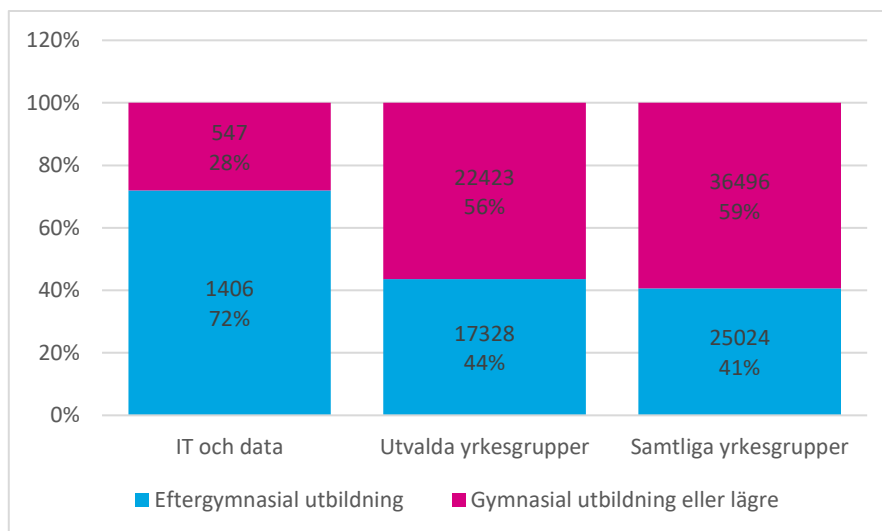
Figur 43. Arbetskraftsutbud (nattbefolkning 20–64 år med en viss utbildning och tillgänglig för arbetsmarknaden) och efterfrågan (dagbefolkning 20–64 år med en viss utbildning). Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

IT och data

Det arbetade under 2019 närmare 2 000 personer i Blekinge med IT och datayrken, vilket är den minsta yrkesgruppen, sett till antal verksamma, av de som vi valt att studera närmare i rapporten. Yrkesgruppen bestod till fyra femtedelar av män, vilket är långt över länsgenomsnittet på 51 procent. För de yrkesverksamma var ålderssammansättningen relativt ung och tyngdpunkten i yrkesgruppen fanns i åldrarna 35–49 år och det är också i åldersgrupperna 40–49 som andelen verksamma är betydligt högre än länsgenomsnittet. 72 procent (1400 personer) hade en eftergymnasial utbildning, vilket är betydligt högre än länsgenomsnittet och den näst högsta utbildningsnivån av samtliga yrkesgrupper. Både i gruppen med eftergymnasial utbildning och i gruppen med gymnasial utbildning var andelen kvinnor i paritet med könsfördelningen för yrkesgruppen totalt.

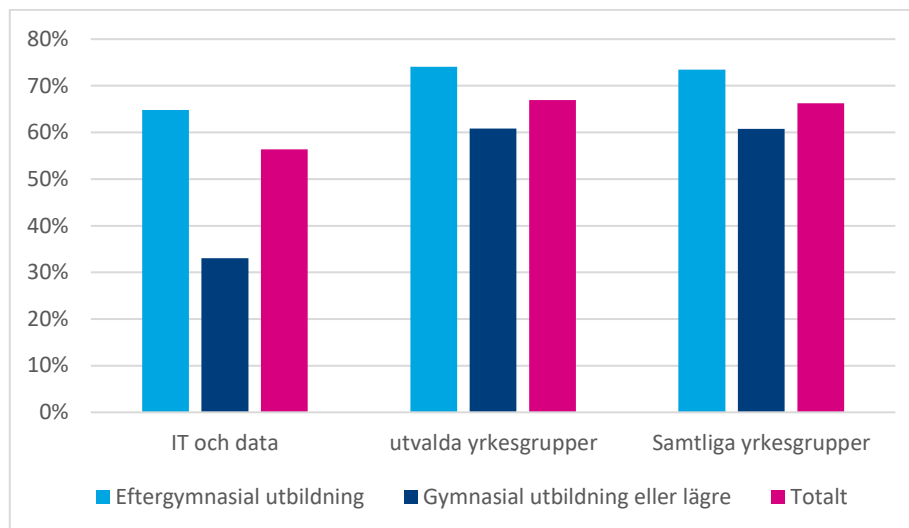
Figur 44. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp, 2019. Källa: SCB.

Figur 45. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB.

Matchningsgraden – andelen av de som arbetade inom yrkesgruppen och som hade en utbildning som matchade yrket - för hela yrkesgruppen uppgick 2019 till 56 procent, vilket var den lägsta av de fem yrkesgrupperna och lägre än länsgenomsnittet. Matchningsgraden var högre för personer med eftergymnasial utbildning (65 procent) och var betydligt lägre för personer med högst en treårig gymnasial utbildning och

uppgick endast till 33 procent. Till skillnad från yrkesgrupper som utbildning och vård och omsorg präglas inte IT och datayrken av legitimationsyrken, vilket delvis kan förklara varför matchningsgraden är lägre.

Figur 46. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

De vanligaste eftergymnasiala utbildningarna inom yrkesgruppen är en minst treårig utbildning inom data och IT och högskoleingenjör inom teknisk fysik, elektro- och datateknik. Dessa matchar också med yrken i yrkesgruppen, vilket förmodligen också gäller övriga eftergymnasiala utbildningar som presenteras i tabellen nedan men där examen saknas. På gymnasial nivå matchar utbildningarna el- och data samt gymnasiingenjör yrken i gruppen medan resterande utbildningar inte är specifika för yrkesgruppen. För de presenterade gymnasiala utbildningarna arbetar generellt en liten andel med ett IT och datayrke. Generellt är färre utbildningar specifikt riktade till yrkesgruppen. En förklaring till det kan vara det saknas större utbildningar som är kopplade till ett enskilt yrke, som exempelvis är fallet med läkarutbildning.

Gymnasial nivå			Eftergymnasial nivå		
Utbildning	Antal It- och data	Antal alla yrkesgrupper	Utbildning	Antal It- och data	Antal alla yrkesgrupper
El, data- och kommunikationsteknik, automation	149	2503	Data och IT, minst 3 år	207	522
Gymnaseingenjörutbildning, 4 år	75	731	Högskoleingenjörutbildning: teknisk fysik, elektro- och datateknik	166	494
Samhällsvetenskaplig/humanistisk utbildning	71	3691	30–179 hp i teknik och tillverkning, ej examen	128	761
Handels- och administrationsutbildning	45	2598	30–179 hp i naturvetenskap, matematik, data, ej examen	109	371
Ekonomiutbildning	38	1034	Minst 180 hp i teknik och tillverkning, ej examen	90	405

Tabell 9. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge

Utbildningar riktade mot yrkesgruppen

Det finns flera utbildningar som ligger i gränslandet mellan teknik och IT och där det finns en spridning av de sysselsatta mellan yrken inom dessa grupper. Problematiken uppstår när det inte finns lika tydliga

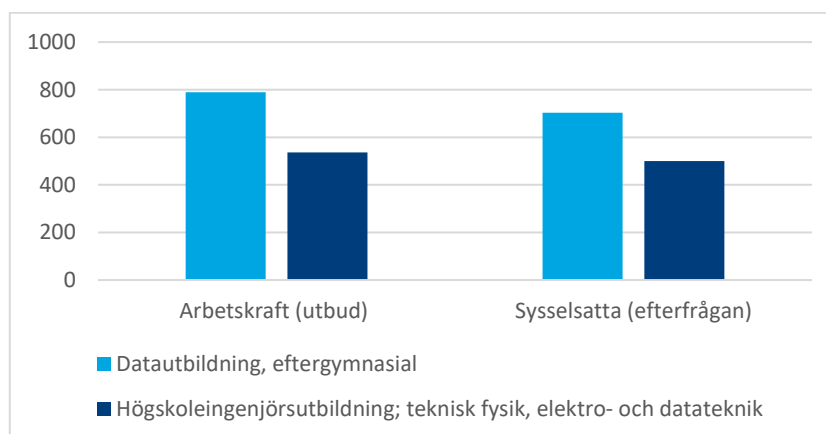
gränsdragningar genom legitimationsyrken dit de flesta med en viss utbildning är verksamma likt situationen inom vård och omsorg och utbildning. Men två eftergymnasiala utbildningar är mer riktade mot IT och datayrken – datautbildning (minst tre år) och högskoleingenjörsutbildning inom teknisk fysisk, elektro- och datateknik.

Sysselsättningsgraden för personer med en eftergymnasial datautbildning var 79 procent, vilket är i paritet med länsgenomsnittet, men långt under genomsnittet för eftergymnasiala utbildningar på tre år eller mer. För Högskoleingenjörsutbildningen är sysselsättningsgraden närmare nio procentenheter högre och uppgick till 88 procent. Men som vi diskuterat tidigare arbetar inte alla med en utbildning med ett matchat yrke och matchningsgraden var 69 procent för personer med datautbildning och 59 procent för högskoleingenjörutbildade, vilket är högre än länsgenomsnittet. För högskoleingenjörer arbetar en stor andel av samtliga sysselsatta med utbildningen i delvis matchade yrken, vilket innebär att om vi inkluderar även dessa ökar matchningsgraden från 59 procent till 84 procent.

För de två utbildningarna som är specifika till IT- och datayrken var arbetskraftsutbudet (nattbefolkningen) något större än efterfrågan på arbetsmarknaden (sysselsatta dagbefolkningen) i länet. Totalt uppgår överskottet till 122 personer men det är relativt sett små överskott för respektive utbildning, vilket kan tolkas som att det råder viss balans på arbetsmarknaden för utbildningarna.

Utbildning	Antal personer i Blekinge	Sysselsättningsgrad	Matchningsgrad
Datautbildning, eftergymnasial	950	79%	69%
Högskoleingenjörsutbildning; teknisk fysik, elektro- och datateknik	592	88%	59%

Tabell 10. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

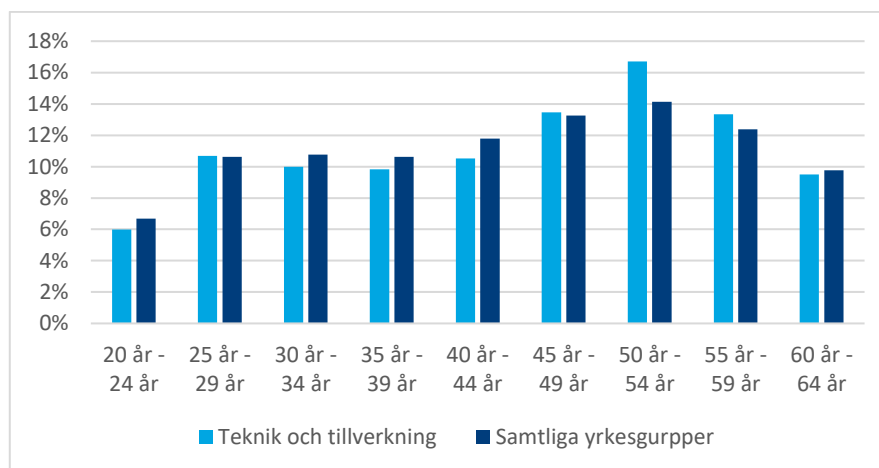

Figur 47. Arbetskraftsutbud (nattbefolkning 20–64 år med en viss utbildning och tillgänglig för arbetsmarknaden) och efterfrågan (dagbefolkning 20–64 år med en viss utbildning). Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

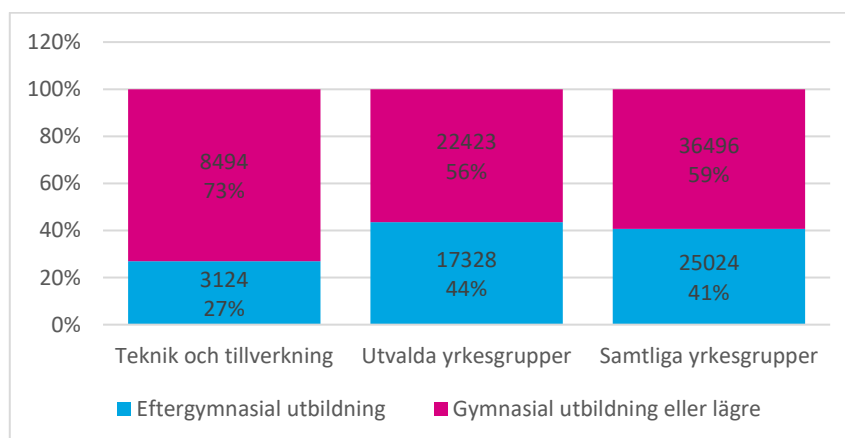
Teknik och tillverkning

Blekinge har länge kännetecknats som en industriintensiv region och flera av länets specialiseringar finns inom industrin. Under 2019 arbetade nära 11 700 personer med teknik- och tillverkningsyrken, vilket gör yrkesgruppen till länets näst största. Av de yrkesverksamma var 85 procent män och 15 procent kvinnor, vilket är en av de minst jämna könsfördelningarna av samtliga yrkesgrupper. För teknik- och tillverkningsyrken var

åldersstrukturen relativt jämn även om en större andel var över 50 år i jämförelse med övriga yrkesgrupper och i åldrarna 50–59 fanns fler verksamma än i övriga åldersgrupper. 27 procent eller 3 100 personer hade en eftergymnasial utbildning, vilket är långt under länsgenomsnittet för samtliga yrkesgrupper. Bland personer med eftergymnasial utbildning var andelen kvinnor högre (19 procent) än representationen i yrkesgruppen totalt och vice versa för gymnasialt utbildade.

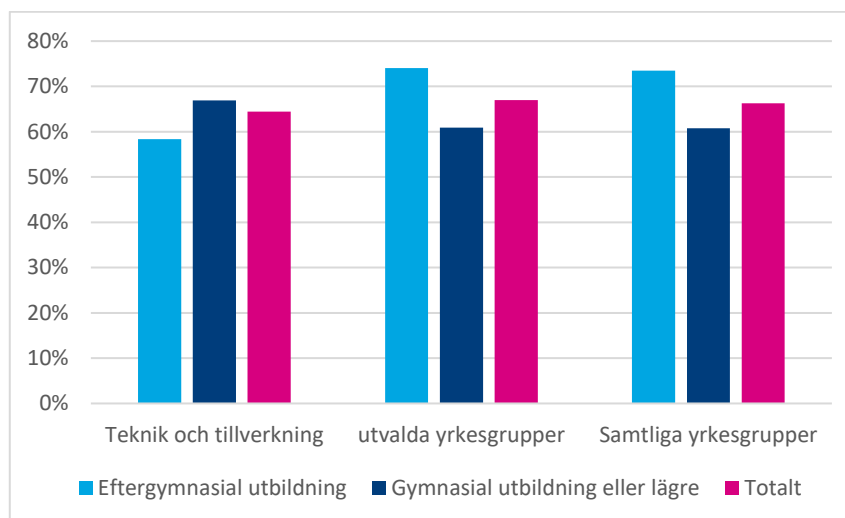

Figur 48. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp. Källa: SCB.

Figur 49. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB.

Matchningsgraden, andelen av de yrkesverksamma med en utbildning som matchade yrket, uppgick 2019 i till 64 procent, vilket var något under länsgenomsnittet. Intressant var att för gymnasiekompetens var matchningsgraden 67 procent medan för personer med eftergymnasial utbildning var den endast 58 procent. Det innebär att matchningsgraden var lägre för eftergymnasialt utbildade än genomsnittet för alla yrkesgrupper och det omvända var gällande för de gymnasialt utbildade. Området innehåller en stor yrkesbredd men flera gymnasiala yrkesprogram och utbildningar är specifika till yrkesgruppen, vilket kan hjälpa till att förstå varför matchningen är högre för gymnasialt utbildade än för eftergymnasialt utbildade.

Figur 50. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

I yrkesgruppen är de fem vanligaste utbildningarna alla högst gymnasiala utbildningar. Den överlägset största utbildningen inom yrkesgruppen gymnasial industriutbildning, följt av grundskoleutbildning och fordonsutbildning. Med tanke på att teknik och tillverkning är en stor och bredd definition finns det flera olika eftergymnasiala utbildningar som relaterar till yrkesgruppen. Den största är Yh-utbildning inom teknik och tillverkning. Den näst vanligaste på eftergymnasial nivå är också kopplat till yrkena inom teknik och tillverkning men där examen saknas. För de gymnasialt utbildade inom industri och fordon arbetar en relativt hög andel av samtliga yrkesverksamma inom teknik och tillverkning, vilket indikerar att dessa utbildningar relaterar till yrkena i gruppen.

Gymnasial nivå			Eftergymnasial nivå		
Utbildning	Antal teknik och tillverkning	Antal alla yrkesgrupper	Utbildning	Antal teknik och tillverkning	Antal alla yrkesgrupper
Industriutbildning, gymnasial	2076	3596	Yh-utbildning i teknik och tillverkning	359	715
Grundskoleutbildning	1095	4050	30–179 hp i teknik och tillverkning, ej examen	276	761
Fordonsutbildning, gymnasial	940	1753	Övrig utbildning inom tjänsteområdet, eftergymnasial	227	933
El, data- och kommunikationsteknik, automation, gymnasial	907	2503	Högskoleingenjörsutb: teknisk fysik, elektro- och datateknik	190	494
Samhällsvetenskaplig/humanistisk utbildning, gymnasial	592	3691	Övrig utbildning i teknik och tillverkning, eftergymn.	167	413

Tabell 11. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Utbildningar riktade mot yrkesgruppen

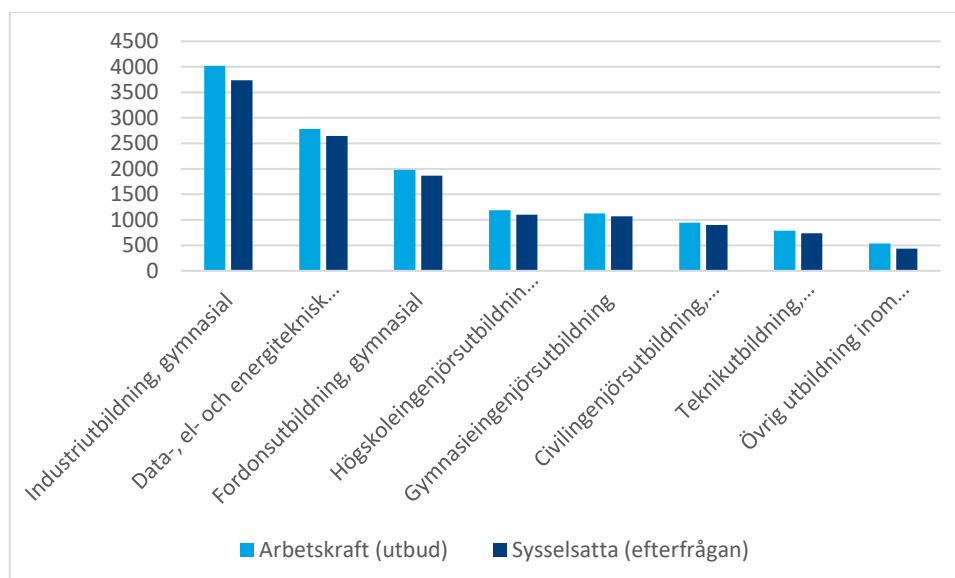
Det finns flera utbildningar som riktar sig till teknik och tillverkning, både på gymnasial och eftergymnasial nivå. För de gymnasiala utbildningarna är sysselsättningsgraden högre än länsgenomsnittet. För dessa utbildningar var matchningsgraden också högre än genomsnittet för samtliga utbildningar och varierade mellan 57–66 procent, vilket indikerar en generellt sett god arbetsmarknad. För de eftergymnasiala utbildningarna finns stora skillnader i sysselsättningsgrad mellan olika inriktningar för så väl civilingenjörer som högskoleingenjörer.

Sysselsättningsgraden för civilingenjörer totalt sett uppgick till 75 procent, vilket är lägre än länsgenomsnittet och långt under genomsnittet för minst treåriga eftergymnasiala utbildningar. För högskoleingenjörer däremot var sysselsättningsgraden betydligt högre och i paritet med länsgenomsnittet för eftergymnasiala utbildningar om minst tre år (86 procent). Av de studerade eftergymnasiala utbildningar som är inriktade mot teknik och tillverkning var sysselsättningsgraden som högst för teknikutbildning från yrkeshögskolan (93 procent). Matchningsgraden å andra sidan var som högst för civilingenjörsutbildningarna och varierade för de eftergymnasiala utbildningarna mellan 57–70 procent.

Utbildning	Antal personer i Blekinge	Sysselsättningsgrad	Matchningsgrad
Industriutbildning, gymnasial	4528	82%	60%
Data-, el- och energiteknisk utbildning, gymnasial	3034	87%	66%
Fordonsutbildning, gymnasial	2120	89%	61%
Högskoleingenjörsutbildning, samtliga inriktningar	1331	86%	57%
Gymnaseingenjörsutbildning, 2-3 år samt 4 år	1255	87%	57%
Civilingenjörsutbildning, samtliga inriktningar	1210	75%	68%
Teknikutbildning, yrkeshögskolan	810	93%	67%
Övrig utbildning inom teknik och tillverkning, eftergymnasial nivå	655	71%	70%

Tabell 12. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

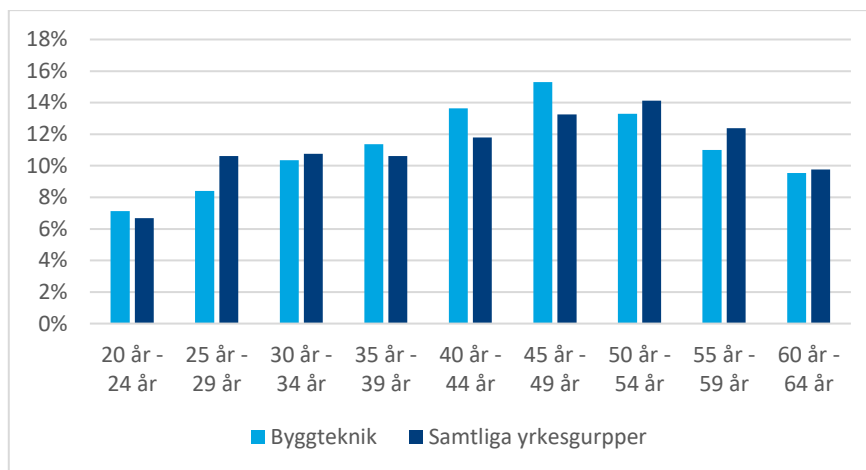
För samtliga gymnasiala och eftergymnasiala utbildningar specifika mot teknik och tillverkningsyrken är utbudet på arbetskraft större än efterfrågan på arbetskraft (850 personer). Störst var överskottet på de gymnasiala utbildningsgrupperna medan för eftergymnasiala utbildningar var överskottet relativt litet och för civilingenjörer var skillnaden mellan utbudet och efterfrågan endast 45 personer. Värt att notera igen är att vi här inte tar hänsyn till var personer arbetar och inte heller om det finns en bristsituation idag.

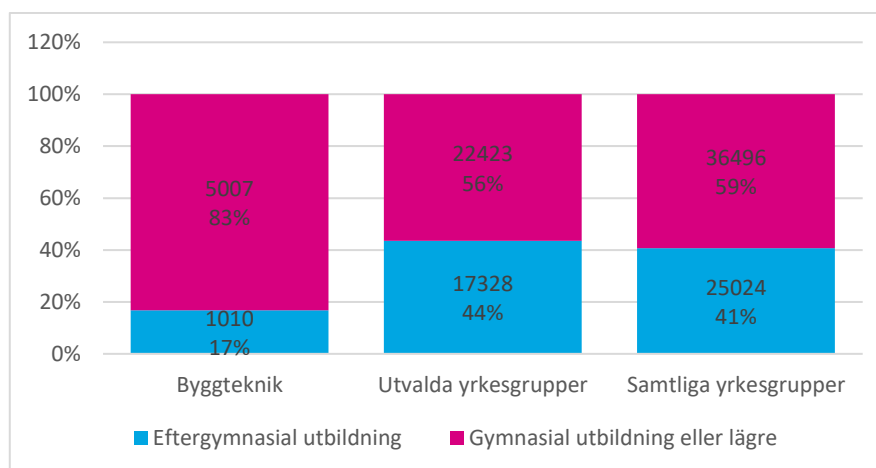
Figur 51. Arbetskraftsutbud (nattbefolkning 20–64 år med en viss utbildning och tillgänglig för arbetsmarknaden) och efterfrågan (dagbefolkning 20–64 år med en viss utbildning). Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

Byggteknik

Under 2019 uppgick antalet yrkesverksamma inom byggteknik till 6 050 personer, varav endast 450 personer motsvarande 7 procent var kvinnor. Av samtliga yrkesgrupper har byggteknik den minst jämna könsfördelningen. För några av de största yrkena i gruppen – snickare, installations- och serviceelektriker samt VVS-montörer - överstiger andelen män 96 procent. Åldersmässigt fanns en större andel av de verksamma inom byggteknik i åldersgrupperna 20–34 år jämförelse med övriga yrkesgrupper medan i åldrarna 40–64 fanns en viss underrepresentation och störst var den i åldersgruppen 45–49 år. Inom byggtekniksyrken hade 17 procent en eftergymnasial utbildning, vilket innebär att utbildningsnivån var lägre än länsgenomsnittet för samtliga yrkesgrupper och lägst av de studerade fem yrkesgrupperna. Flera av de större yrkena har gymnasiala kompetenser kopplade till yrkesprogrammen, vilket delvis kan förklara gruppens lägre andel eftergymnasialt utbildade. Av de eftergymnasialt utbildade var andelen kvinnor betydligt högre än i yrkesgruppen som helhet (19 procent) och bland gymnasialt utbildade något lägre (5 procent).

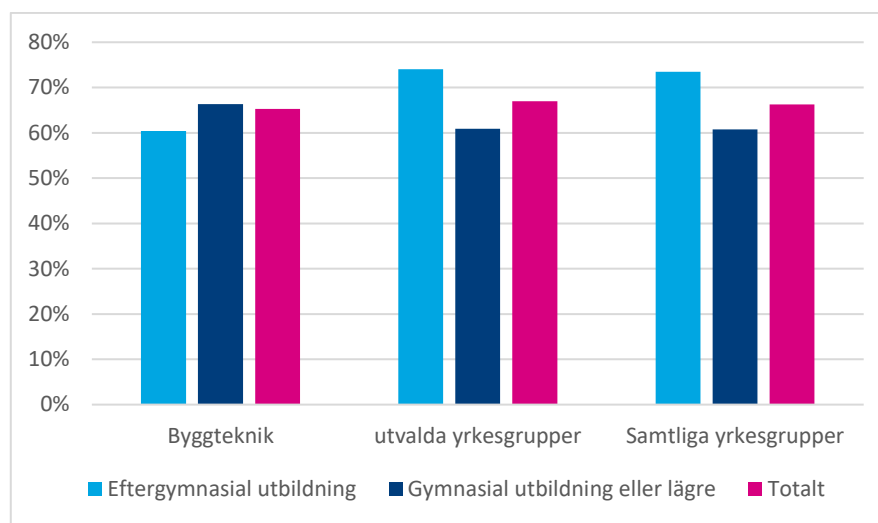

Figur 52. Andel av de sysselsatta i Blekinge (dagbefolkning 20–64 år) efter åldersgrupp. Källa: SCB.

Figur 53. Antal och andel av de sysselsatta (dagbefolkning 20–64 år) efter utbildningsnivå, 2019. Källa: SCB

Andelen i byggteknikyrken med en utbildning som matchar yrket uppgick till 65 procent under 2019, vilket är i paritet med länsgenomsnittet. För personer med högst gymnasial utbildning var matchningsgraden 66 procent, vilket var 6 procentenheter högre än för personer med eftergymnasial utbildning. Det är samma mönster som vi observerade för teknik- och tillverkningsyrken men väldigt annorlunda mot hur det såg ut inom exempelvis vård och omsorg. En förklaring till det är att det inom yrkesgruppen saknas liknande legitimationsyrken med krav på eftergymnasial utbildning och istället finns det specifika gymnasiala utbildningsgrupper riktade mot några av de större yrkesgrupperna, vilket kan förklara att matchningen för gymnasiala utbildningar istället är högre än länsgenomsnittet.

Figur 54. Andel verksamma (dagbefolkningen 20–64 år) inom yrkesgrupper med matchande utbildning efter utbildningsnivå. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

I yrkesgruppen är samtliga av de tio vanligaste utbildningarna på gymnasial nivå. De största var byggutbildning följt av el och data samt grundskoleutbildning. Det är också för gymnasial byggutbildning som andelen verksamma i yrkesgruppen är som högst. Bland vanliga eftergymnasiala utbildningarna i gruppen finns två inriktningar av högskoleingenjörer, samt eftergymnasial utbildning inom teknik och tillverkning. Eftersom yrkesgruppen är relativt liten och utbildningsnivån lägre innebär det färre vanliga utbildningar på eftergymnasial nivå. Men gymnasieingenjörer (4 år) är en relativt stor utbildning inom byggteknik som kan klassificeras som eftergymnasial utbildning.

Gymnasial nivå			Eftergymnasial nivå		
Utbildning	Antal byggteknik	Antal alla yrkesgrupper	Utbildning	Antal byggteknik	Antal alla yrkesgrupper
Byggutbildning	1356	2200	30–179 hp i teknik och tillverkning, ej examen	76	761
El, data- och kommunikationsteknik, automation	823	2503	Högskoleingenjörsutbildning: väg och vatten, byggnad, lantmåteri	74	235
Grundskoleutbildning	545	4050	Övrig utbildning i teknik och tillverkning, eftergymn.	57	413
Industriutbildning	486	3596	Övrig utbildning inom tjänsteområdet	47	933
VVS, energi, drift och underhåll	286	641	Högskoleingenjörsutbildning: teknisk fysik, elektro- och datateknik	39	494

Tabell 13. De vanligaste gymnasiala och eftergymnasiala utbildningsgrupperna inom yrkesgruppen och totalt. Källa: SCB och bearbetning av Region Blekinge.

Utbildningar riktade mot yrkesgruppen

Flera av de större utbildningarna på gymnasial och eftergymnasial nivå inom yrkesgruppen finns presenterade under yrkesgruppen teknik- och tillverkning. Däremot är den vanligaste utbildningen inom gruppen - gymnasial byggutbildning - specifikt riktad till byggteknikyriken. I flera större yrken inom gruppen, snickare, målare och anläggningsarbetare, är utbildningen vanlig. För de gymnasialt byggutbildade är arbetsmarknaden god. Sysselsättningsgraden är hög närmare 90 procent, vilket är en bra bit över både länsgenomsnittet för samtliga utbildningsgrupper (78 procent) och för genomsnittet för gymnasiala utbildningar (82 procent). matchningsgraden - andel verksamma med byggutbildning som har ett matchande yrke- var 68 procent under 2019, vilket också det är betydligt högre än länsgenomsnittet totalt och för samtliga gymnasiala utbildningar.

Under 2019 var arbetskraftsutbudet i länet med gymnasial byggutbildning större än efterfrågan (arbetande dagbefolkningen). Överskottet uppgick till 223 personer.

Utbildning	Antal personer i Blekinge	Sysselsättningsgrad	Matchningsgrad
Byggutbildning	2788	89%	68%

Tabell 14. Antal personer (nattbefolkning 20–64 år) med en viss utbildning samt sysselsättningsgrad och matchningsgrad för utbildningsgrupper inom vård och omsorg. Källa: SCB och bearbetningar av Region Blekinge.

Bilagor

Bilaga 1 - Yrken fördelat efter yrkesgrupper

Yrkesgrupp - Byggteknik	
Yrkeskod (SSYK 2012)	Yrke
1341	Chefer inom arkitekt- och ingenjörsvksamhet, nivå 1
1342	Chefer inom arkitekt- och ingenjörsvksamhet, nivå 2
1351	Fastighets- och förvaltningschefer, nivå 1
1352	Fastighets- och förvaltningschefer, nivå 2
1361	Driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, nivå 1
1362	Driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, nivå 2
2142	Civilingenjörsvrken inom bygg och anläggning
2161	Arkitekter m.fl.
3112	Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning
3121	Arbetsledare inom bygg, anläggning och gruva
3335	Fastighetsförvaltare
5152	Fastighetsskötare
7111	Träarbetare, snickare m.fl.
7112	Murare m.fl.
7113	Betongarbetare
7114	Anläggningsarbetare
7115	Anläggningsdykare
7116	Ställningsbyggare
7119	Övriga byggnads- och anläggningsarbetare
7121	Takmontörer
7122	Golvläggare
7123	Isoleringsmontörer
7124	Glastekniker
7125	VVS-montörer m.fl.
7126	Kyl- och värmepumpstekniker m.fl.
7131	Målare
7132	Lackerare och industrimålare
7133	Skorstensfejare
7134	Saneringsarbetare m.fl.
7213	Byggnads- och ventilationsplåtslagare
7411	Installations- och serviceelektriker
7412	Industrielektriker
7413	Distributionselektriker
7420	Elektronikreparatörer och kommunikationselektriker m.fl.
7521	Manuella ytbehandlare, trä

7522	Fin-, inrednings- och möbelsnickare
7533	Tapetserare
8111	Gruv- och stenbrottsarbetare
8112	Processoperatörer, stenkross- och malmförädlingsanläggning
8113	Brunnsbore m.fl.
8115	Bergsprängare
8116	Stenhuggare m.fl.
8342	Anläggningsmaskinförare m.fl.
9310	Grovarbetare inom bygg och anläggning

Yrkesgrupp - IT och data

Yrkeskod (SSYK 2012)	Yrke
2173	Designer inom spel och digitala medier
3511	Drifttekniker, IT
2172	Grafisk formgivare m.fl.
1311	IT-chefer, nivå 1
1312	IT-chefer, nivå 2
2516	IT-säkerhetsspecialister
2512	Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.
3514	Nätverks- och systemtekniker m.fl.
3512	Supporttekniker, IT
3513	Systemadministratörer
2511	Systemanalytiker och IT-arkitekter m.fl.
2515	Systemförvaltare m.fl.
2514	Systemtestare och testledare
2513	Utvecklare inom spel och digitala media
3515	Webbmaster och webbadministratörer
2519	Övriga IT-specialister

Yrkesgrupp - Teknik och tillverkning

Yrkeskod (SSYK 2012)	Yrke
8189	Andra process- och maskinoperatörer
3122	Arbetsledare inom tillverkning
7323	Bokbindare m.fl.
2143	Civilingenjörskyrken inom elektroteknik
2145	Civilingenjörskyrken inom kemi och kemiteknik
2141	Civilingenjörskyrken inom logistik och produktionsplanering
2144	Civilingenjörskyrken inom maskinteknik
8191	Drifttekniker vid värme- och vattenverk
7311	Finmekaniker
7232	Flygmekaniker m.fl.

8211	Fordonsmontörer
1331	Forsknings- och utvecklingschefer, nivå 1
1332	Forsknings- och utvecklingschefer, nivå 2
2111	Fysiker och astronomer
7211	Gjutare
7312	Guld- och silversmeder
9331	Hamnarbetare
9320	Handpaketerare och andra fabriksarbetare
2171	Industridesigner
3113	Ingenjörer och tekniker inom elektroteknik
3111	Ingenjörer och tekniker inom industri och logistik m.m.
3115	Ingenjörer och tekniker inom kemi och kemiteknik
3114	Ingenjörer och tekniker inom maskinteknik
2113	Kemister
3215	Laboratorieingenjörer
8174	Maskinoperatörer inom ytbehandling, trä
8151	Maskinoperatörer, blekning, färgning och tvättning
8114	Maskinoperatörer, cement-, sten- och betongvaror
8131	Maskinoperatörer, farmaceutiska produkter
8141	Maskinoperatörer, gummiindustri
8132	Maskinoperatörer, kemisktekniska och fotografiska produkter
8163	Maskinoperatörer, kvarn-, bageri- och konfektyrindustri
8161	Maskinoperatörer, kött- och fiskberedningsindustri
8162	Maskinoperatörer, mejeri
8143	Maskinoperatörer, pappersvaruindustri
8142	Maskinoperatörer, plastindustri
8181	Maskinoperatörer, påfyllning, packning och märkning
8121	Maskinoperatörer, ytbehandling
7523	Maskinsnickare och maskinoperatörer, träindustri
7223	Maskinställare och maskinoperatörer, metallarbete
8212	Montörer, elektrisk och elektronisk utrustning
8213	Montörer, metall-, gummi- och plastprodukter
8214	Montörer, träprodukter
7231	Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer
7319	Musikinstrumentmakare och övriga konsthantverkare
8173	Operatörer inom sågverk, hyvleri och plywood m.m.
7321	Prepresstekniker
8172	Processoperatörer, papper
8171	Processoperatörer, pappersmassa
8192	Processövervakare, kemisk industri
8193	Processövervakare, metallproduktion
1371	Produktionschefer inom tillverkning, nivå 1

1372	Produktionschefer inom tillverkning, nivå 2
9610	Renhållnings- och återvinningsarbetare
7611	Slaktare och styckare m.fl.
7224	Slipare m.fl.
7221	Smeder
7215	Stålkonstruktionsmontörer och grovplåtsslagare
7212	Svetsare och gaskärare
7532	Sömmare
7322	Tryckare
7214	Tunnplåtsslagare
7233	Underhållsmekaniker och maskinreparatörer
8122	Valsverksoperatörer
7222	Verktygsmakare
2149	Övriga civilingenjörssyrken
2179	Övriga designer och formgivare
8199	Övriga drifttekniker och processövervakare
3119	Övriga ingenjörer och tekniker
8129	Övriga maskin- och processoperatörer vid stål- och metallverk
8169	Övriga maskinoperatörer inom livsmedelsindustri m.m.
8159	Övriga maskinoperatörer, textil-, skinn- och läderindustri
8219	Övriga montörer

Yrkesgrupp - Utbildning	
Yrkeskod (SSYK 2012)	Yrke
1421	Avdelningschefer inom förskola, nivå 1
1411	Avdelningschefer inom grund- och gymnasieskola samt vuxenutbildning, nivå 1
5311	Barnskötare
2314	Doktorander
5312	Elevassistenter m.fl.
2313	Forskarassistenter m.fl.
3424	Friskvårdskonsulenter och hälsopedagoger m.fl.
3423	Fritidsledare m.fl.
2342	Fritidspedagoger
1422	Förskolechefer, nivå 2
2343	Förskollärare
2341	Grundskollärare
2330	Gymnasielärare
3422	Idrottstränare och instruktörer m.fl.
2320	Lärare i yrkesämnen
2311	Professorer
1412	Rektorer, nivå 2
4116	Skolassistenter m.fl.

2351	Speciallärare och specialpedagoger m.fl.
2352	Studie- och yrkesvägledare
3441	Trafiklärare
2312	Universitets- och högskolektorer
1491	Övriga avdelningschefer inom utbildning, nivå 1
2359	Övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens
2319	Övriga universitets- och högskollärare
3449	Övriga utbildare och instruktörer
1492	Övriga verksamhetschefer inom utbildning, nivå 2

Yrkesgrupp - Vård och omsorg	
Yrkeskod (SSYK 2012)	Yrke
2226	Ambulanssjuksköterskor m.fl.
5326	Ambulanssjukvårdare
2223	Anestesisjuksköterskor
2281	Apotekare
2273	Arbetsterapeuter
2213	AT-läkare
2283	Audionomer och logoped
1512	Avdelnings- och enhetschefer inom hälsa och sjukvård, nivå 2
1521	Avdelningschefer inom socialt och kurativt arbete, nivå 1
1531	Avdelningschefer inom äldreomsorg, nivå 1
2222	Barnmorskor
2232	Barnsjuksköterskor
5325	Barnsköterskor
3411	Behandlingsassistenter och socialpedagoger m.fl.
3212	Biomedicinska analytiker m.fl.
2663	Biståndsbedömare m.fl.
2131	Cell- och molekylärbiologer m.fl.
2282	Dietister
2224	Distriktssköterskor
1522	Enhetschefer inom socialt och kurativt arbete, nivå 2
1532	Enhetschefer inom äldreomsorg, nivå 2
2234	Företagssköterskor
2227	Geriatrisksjuksköterskor
2221	Grundutbildade sjuksköterskor
2228	Intensivvårdssjuksköterskor
2271	Kiropraktorer och naprapater m.fl.
1511	Klinik- och verksamhetschefer inom hälsa och sjukvård, nivå 1
2662	Kuratorer
4117	Medicinska sekreterare, vårdadministratörer m.fl.
2231	Operationssjuksköterskor

5343	Personliga assistenter
2225	Psykiatrisjuksköterskor
2241	Psykologer
2242	Psykoterapeuter
3213	Receptarier
2235	Röntgensjuksköterskor
2272	Sjukgymnaster
2233	Skolsköterskor
5341	Skötare
2661	Socialsekreterare
2211	Specialistläkare
2212	ST-läkare
3250	Tandhygienister
2260	Tandläkare
5350	Tandsköterskor
3214	Tandtekniker och ortopedingenjörer m.fl.
3211	Tekniker, bilddiagnostik och medicinteknisk utrustning
5322	Undersköterskor, habilitering
5321	Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende
5324	Undersköterskor, mottagning
5323	Undersköterskor, vård- och specialavdelning
5342	Vårdare, boendestödjare
5330	Vårdbiträden
5349	Övrig vård- och omsorgspersonal
2219	Övriga läkare
2289	Övriga specialister inom hälso- och sjukvård
2239	Övriga specialistsjuksköterskor
2669	Övriga yrken inom socialt arbete